

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra pastorálních oborů a právních věd

Markéta Jungová

**PROBLEMATIKA CESTY
KE KNĚŽSTVÍ**

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. Aleš Opatrný, Th.D.

PRAHA 2014

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 7. prosince 2013

Markéta Jungová

Bibliografická citace

Problematika cesty ke kněžství [rukopis]: diplomová práce / Markéta Jungová; vedoucí práce: Aleš Opatrný. -- Praha, 2014. -- 84 s.

Anotace

Tato práce se zabývá problematikou cesty ke kněžství s prioritním zřetelem na diecézní kněze. Zkoumá především moment, kdy se mladí muži pro kněžství rozhodují. Rovněž se tato práce ptá na to, co pro nová kněžská povolání dělá Arcidiecéze pražská, kněží a křesťanští rodiče, jak mladé muže oslovují, motivují a podporují v jejich cestě za životním povoláním. V první kapitole práce pojednává o cestě ke kněžství podle církevních dokumentů, ve druhé kapitole již přistupuje ke konkrétním formám pastorační práce v Arcidiecézi pražské, ve třetí kapitole se potom práce zabývá Arcibiskupským seminářem v Praze a ve čtvrté kapitole pojednává o současném stavu kléru a kněžských svěceních na území Arcidiecéze pražské. V průběhu celé autorské části, tedy v průběhu druhé až čtvrté kapitoly, práce přináší vyhodnocení dotazníků, které jsme v souvislosti s pastorační povolání ke kněžství provedli.

Klíčová slova

Arcidiecéze pražská, pastorační práce, povolání ke kněžství, seminaristé, kněžské svěcení

Abstract

This thesis concerning the way to priesthood, the diocesan priests especially, and explores mainly the moment when young men make their decision for the priesthood. This thesis wants to know the role of the Archdiocese of Prague, the priests, the Christian parents and how they can motivate and support them on their life journey towards their profession. The first chapter describes the journey towards the priesthood according to the Church documents. The second chapter is interested in the specific forms of the pastoral work within the Archdiocese of Prague. The Archdiocesan Seminary is mentioned in the third chapter. The last the fourth chapter is concerning the current status of the clergy and priestly ordination within the Archdiocese of Prague. The second, the third and the fourth chapters represent the author's contribution in the form of assessment of the questionnaires. These questionnaires were distributed and used relating the priest calling pastoral work.

Key words:

Archdiocese of Prague, pastoral work, vocation to the priesthood, seminarians, priestly ordination

Počet znaků (včetně mezer): 140 075

Ráda bych tímto na prvním místě poděkovala doc. Aleši Opatrnému, Th.D., za odborné vedení mé diplomové práce, za jeho cenné rady a podporu. Rovněž děkuji kněžím, seminaristům i všem laikům, kteří se zúčastnili mého výzkumu, a též těm, kteří mi poskytli různé informace, související s tématem práce.

OBSAH:

ÚVOD	6
1 CESTA KE KNĚŽSTVÍ PODLE CÍRKEVNÍCH DOKUMENTŮ	8
1.1 Povolání v církvi	8
1.2 Povolání ke kněžství.....	9
1.3 Představení klíčových církevních dokumentů.....	11
1.4 Pastorece povolání ke kněžství podle církevních dokumentů.....	12
1.5 Výchova ke kněžství	15
2 PASTORACE POVOLÁNÍ KE KNĚŽSTVÍ V ARCIDIECÉZI PRAŽSKÉ.....	18
2.1 Výzkum a jeho metodika.....	18
2.2 Rada pro pastoreci povolání.....	20
2.3 Modlitby za nová povolání v Arcidiecézi pražské	21
2.4 Hlásání potřeby nových duchovních povolání	22
2.5 Práce s ministranty	23
2.6 Úloha kněží	25
2.7 Úloha biskupa.....	30
2.8 Úloha křesťanských rodičů	33
3 ARCIBISKUPSKÝ SEMINÁŘ V PRAZE.....	39
3.1 Podpora nových kněžských povolání ze strany seminaristů	40
3.2 Seminář z pohledu seminaristů – výzkum.....	41
3.3 Diskuse nad současnou podobou pražského semináře	45
3.4 Systém seminární formace ve Vídni	48
4 KNĚŽÍ A KNĚŽSKÉ SVĚCENÍ NA ÚZEMÍ AP.....	51
4.1 Zvláštní duchovní požadavky v životě kněze	51
4.2 Vývoj kněžského svěcení na území AP v letech 1995 až 2012	55
4.3 Současný stav kléru a farností v Arcidiecézi pražské v datech.....	57
4.4 Cesta ke kněžství u konkrétních kněží působících v AP – výzkum.....	59
ZÁVĚR.....	65
PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK.....	67
SEZNAM LITERATURY	68
SEZNAM PŘÍLOH.....	71

Úvod

Tato práce se zabývá problematikou cesty ke kněžství s prioritním zřetelem na diecézní kněze. Nepojednává však o konkrétních způsobech výuky a přípravy seminaristů na kněžství, ani neřeší pouze otázku bezprostřední formace kandidátů kněžství. Chce především zkoumat moment, kdy se mladí muži pro kněžství rozhodují; ptát se na to, co mladé muže, kteří cítí povolání ke kněžství, ovlivňuje a co je pro ně rozhodující. Rovněž se tato práce zajímá o to, co pro nová kněžská povolání dělá Arcidiecéze pražská, kněží a křesťanští rodiče, jak mladé muže oslovují, motivují a podporují v jejich cestě za životním povoláním. Cílem této práce je rovněž zmapovat, jak se církevní dokumenty dnešní doby dívají na cestu ke kněžství, a zjistit do jaké míry korespondují některé jejich požadavky na seminární formaci s realitou v Arcidiecézi pražské. Tohoto cíle má být dosaženo studiem literatury a pramenů, především církevních dokumentů a konfrontovat je s výsledky výzkumu.

Motivaci pro sepsání diplomové práce na toto téma jsem získala díky svému zaměstnání jako sekretářka generálního vikáře Arcibiskupství pražského, kde pracuji jedenáctým rokem, přičemž první čtyři roky jsem pracovala na pozici sekretářky kancléře, resp. kancléřky. Při své práci též vnímám potřebu nových kněžských povolání.

Ráda bych ve své diplomové práci zjistila, jaký faktor mladé muže, kteří cítí povolání ke kněžství, nejvíce ovlivňuje. Když budeme toto znát, můžeme také účinněji pracovat na růstu povolání ke kněžství. Domnívám se, že tím nejvýznamnějším činitelem, který stojí na cestě mnohých mužů za kněžstvím, samozřejmě kromě Božího povolání, jsou stávající kněží a příklad jejich života. Tuto domněnku bych ráda ověřila pomocí dotazníkového šetření u kněží, seminaristů a též mladých mužů, kteří cítí povolání ke kněžství.

Nemohu však také pominout roli rodičů, kteří mají vždy významný vliv na své děti, jejich výchovu a formování. Rodiče mají kromě jiného též úkol pomáhat svým dětem v životních rozhodováních a směřování jejich života. V dnešní době se hodně apeluje na potřebu nových povolání. Je jistě přáním mnoha věřících, aby byl dostatek kněží v duchovní správě. Budoucí kněží však žijí v dnešních rodinách. Jak se tedy rodiče staví k otázce eventuálního kněžského povolání vlastního syna? Domnívám se, že mnozí rodiče se brání myšlence, že by se právě jejich syn mohl stát řeholníkem či knězem.

Myslím, že v dnešní době se v rodinách otevřeně o těchto možnostech moc nemluví. Abych si tedy ověřila tuto svoji hypotézu, provedla jsem dotazníkové šetření u rodičů, kteří mají mladého syna, jenž se ještě nerozhodnul pro svoji životní dráhu, tzn. zatím je svobodný.

Na základě výše nastíněného stanovuji tyto hypotézy, které v závěru své práce budu obhájím, nebo vyvrátím:

1. Mladé muže, kteří cítí povolání ke kněžství, významnou měrou ovlivňují kněží samotní.
2. Není přání mnohých rodičů, aby si Bůh vybral a povolal ke kněžské službě právě jejich syna.

Vzhledem k tomu, že se tato práce zabývá konkrétní a aktuální situací pastorace povolání v Arcidiecézi pražské, bylo nutné provést řadu výzkumů. Tyto výzkumy představím v samostatné podkapitole *Výzkum a jeho metoda* v rámci druhé kapitoly této práce a průběžně budu přinášet jeho vyhodnocení.

1 Cesta ke kněžství podle církevních dokumentů

První část této práce pojednává o tom, jak se dokumenty dnešní doby dívají na cestu ke kněžství a jaké požadavky kladou na pastorační povolání. Na prvním místě se však budeme zabývat vymezením důležitých pojmů a představením klíčových církevních dokumentů.

1.1 Povolání v církvi

Povolání je daleko širší pojem než jen povolání k nějakému stavu, což jsou pro nás nejnámější a nejčastěji diskutovaná povolání ke kněžství, k manželství a k řeholnímu životu. Patří sem ale například též povolání k vdovství, panenství, k celibátu pro nebeské království a zasvěcení ve světských institutech. Slovník spirituality rozlišuje i různé úseky povolání – každý člověk je povolán k životu, k připodobnění se Kristu, je povolán ke svatosti, k nebeské slávě a do církve.¹ „Každé křesťanské povolání přichází od Boha, je darem Božím. Nikdy však nevzniká mimo církve nebo nezávisle na ní, ale uskutečňuje se vždy v církvi a skrze církve.“² V církvi se stává povolání každého křesťana viditelným a naplňuje se v ní.³

Pojem povolání nelze jednoduše výstižně a celistvě definovat. Papež Pavel VI. v jednom ze svých poselství ke světovému dni modliteb za povolání řekl, že povolání je *hluboké tajemství víry*.⁴ I papež Jan Pavel II. mluví o povolání jako o tajemství. O tajemství, kterým Bůh zakládá vztah mezi sebou a člověkem.⁵ Proto pojem *Boží povolání* nemůžeme definovat. Jan Pavel II. však vystihuje stále platný model všech povolání. Podle něj jde vždy o dialog „mezi Bohem a člověkem, mezi láskou Boha, která volá člověka, a mezi svobodou člověka, který na Boží lásku odpovídá“⁶. Prvním a hlavním aktérem povolání je tedy sám Bůh. Jeho podíl na povolání člověka spočívá v jeho iniciativě. Bůh si člověka – druhého aktéra povolání – vyvolil podle své vůle. Vyvolil si ho a stále ho volá, v každém okamžiku jeho života, v přítomnosti. Volá

¹ Srov. CASTAGNETTI, C. Povolání. In FIORES, Stefano de – GOFFI, Tullo (ed.). *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999, s. 701

² PDV 35

³ Srov. PDV 35

⁴ Srov. CASTAGNETTI, C. Povolání, s. 701.

⁵ Srov. PDV 38

⁶ PDV 36

ho jménem, čímž navazuje osobní a jedinečný vztah ke každému člověku, vztah lásky. Tím, že Bůh člověka volá a navazuje s ním dialog, se mu také zjevuje. Povolání je tedy také jeden ze způsobů Božího zjevení. Volá všechny lidi, nejen vybrané jedince, ale každého člověka jednotlivě. A každého člověka volá k nějaké službě druhým podle toho, čím ho obdaroval. Bůh člověka tedy posílá.⁷ Na druhé straně podíl člověka na povolání je ve způsobu, jakým na povolání odpovídá a jak je disponovaný k přijetí. Důležitou složkou je vnitřní svoboda, svobodné *ano*. Základními podmínkami podílu člověka na Božím povolání je víra, úsilí o lásku k Bohu a k bližním a duch oběti, který pomáhá přijímat odříkání a strasti, jež povolání nese. Na povolání ale nemají podíl jen Bůh a povoláný člověk, ale též křesťanské společenství. Úloha křesťanského společenství se projevuje v pastorači pro získávání povolání. Nejdůležitější složkou této pastorače je modlitba za povolání a svědectví naplno prožívaného křesťanství. Dalšími složkami jsou různé služby – výslovné hlásání křesťanského poselství o povolání, duchovní vedení, povzbuzování a rada, ale též výchova a příprava těch, kteří mají být přímo těmito službami v diecézi pověřeni a kteří mají zvláštní odpovědnost za povolání v diecézi. V tomto smyslu má hlavní odpovědnost diecézní biskup, dále pak kněží, jáhni a křesťanští manželé; každý svým jedinečným způsobem.⁸ Vzhledem k našemu tématu dále podrobněji pojednáme o povolání ke kněžství.

1.2 Povolání ke kněžství

V této kapitole máme na mysli povolání ke služebnému kněžství. Budeme se tedy zabývat především kněžstvím, jakožto svátostí, kterou, stejně jako ostatní svátosti, ustanovil Kristus a od Krista a jeho kněžství je tato svátost odvozena.

Dříve tedy, než se dostaneme ke svátosti kněžství, musíme začít kněžstvím Kristovým. Papež Jan Pavel II. v jednom ze svých listů adresovaných kněžím píše, že kněžství je jedinečné povolání. Hned ale dodává v odkazu na list sv. Pavla Židům, že si nikdo nemůže tuto důstojnost vzít sám, nýbrž musí být povolán od Boha.⁹ List Židům nás vede k pochopení tajemství Krista kněze odkazem na starozákonní kněžství: „Tak si ani Kristus nepřisvojil slávu velekněžství sám, ale dal mu ji ten, který mu

⁷ Srov. CASTAGNETTI, C. Povolání, s. 701.

⁸ Srov. CASTAGNETTI, C. Povolání, s. 705 – 707.

⁹ Srov. Žd 5,4

řekl: ...*Ty jsi kněz navěky podle řádu Melchizedechova. (Žd 5,5–6)*¹⁰ I Ježíš Kristus je tedy povolán ke kněžství. Je povolán od Otce. Kristovo kněžství je spjato s obětí na kříži a vyrůstá z díla vykoupení.¹¹ Od Krista pak může každý člověk skrze svátost křtu a biřmování odvozovat i své všeobecné kněžství, v němž má přinášet Bohu duchovní oběti a hlásat Boží skutky. Věřící uplatňují své kněžství přijímáním svátostí, modlitbou, svědectvím, odříkáním a láskou.¹²

Služebné kněžství, neboli kněžství hierarchické, je potom ve službě všeobecného kněžství věřících. „Když kněz slaví Eucharistii a vysluhuje svátosti, vede věřící k tomu, aby si uvědomovali svou specifickou účast na Kristově kněžství.“¹³ Kristus slovy: „... To čiňte na mou památku.“¹⁴ svěřil apoštolům svou vlastní oběť a prostřednictvím jejich rukou ji navěky předal církvi.¹⁵ Služebné kněžství je svátost „skrze kterou pokračuje v církvi nadále až do konce časů poslání, které Kristus svěřil svým apoštolům; je to tedy svátost apoštolské služby“.¹⁶ Vztah kněží ke Kristu, k biskupům, k ostatním kněžím a ke všem křesťanům konstituce *Lumen gentium* vyjadřuje následovně: „Kristus, kterého Otec posvětil a poslal na svět, poskytl prostřednictvím apoštolů účast na svém posvěcení a poslání jejich nástupcům, totiž biskupům; ti svěřili úkoly své služby v různých stupních různým jedincům v církvi. A tak Bohem ustanovenou církevní službu vykonávají na různých stupních kněžství ti, kteří se už odedávna nazývají biskupy, kněžími a jáhny.“¹⁷

Povolání ke kněžství služebnému, je povoláním specifickým. Kristus povolává konkrétní jednotlivce, které si vyvolil. Tak, jako apoštoly nepovolal jako skupinu, ale každého oslovil zvlášť, tak oslovuje svojí výzvou „Následuj mě!“¹⁸ i dnešní mladé muže, které si pro kněžskou službu vyvolil. „Nesmí se však předpokládat, že toto Boží volání dojde k sluchu budoucího kněze nějakým mimořádným způsobem. Spíše má být zachyceno a rozpoznáno ze znamení, jimiž se v každodenním životě projevuje Boží vůle rozumným křesťanům.“¹⁹ Toto Boží povolání je sice začátkem cesty, ale když

¹⁰ JAN PAVEL II. Vděčnost za dar kněžství. In SAPIENZA, Leonardo (ed.). *Největší láska: Jan Pavel II kněžím*. [b.n. vytištěno pro vnitřní potřebu římskokatolické církve v České republice] 2006, s. 221.

¹¹ Srov. JAN PAVEL II. Vděčnost za dar kněžství, s. 221.

¹² Srov. LG 10

¹³ JAN PAVEL II. Vděčnost za dar kněžství, s. 222.

¹⁴ L 22,19

¹⁵ Srov. JAN PAVEL II. Vděčnost za dar kněžství, s. 225.

¹⁶ KKC 1536

¹⁷ LG 28

¹⁸ Mt 4,19; 9,9; Mk 1,17; 2,14; L 5,27; J 1,43; 21,19

¹⁹ PO 11

se na ni člověk, muž, vydá, životní okolnosti ho stále vyzývají, „aby potvrzoval svou původní volbu a pokaždé a znovu odpovídal na Boží volání“²⁰.

1.3 Představení klíčových církevních dokumentů

Dokumenty II. vatikánského koncilu obsahují dva dekrety, které se zabývají výhradně kněžstvím. Prvním z nich je Dekret o službě a životě kněží **Presbyterorum ordinis**, který byl slavnostně schválen a vyhlášen dne 7. 12. 1965. Druhým dokumentem je Dekret o výchově ke kněžství **Optatam totius**, který byl slavnostně schválen a vyhlášen dne 28. 10. 1965. Tento dokument začíná konstatováním, že je nutné, aby biskupské konference jednotlivých zemí stanovily Řád kněžské výchovy. Dekret *Optatam totius* totiž s ohledem na velkou rozdílnost mezi národy vyhláší pouze některé základní zásady kněžské výchovy.²¹

Podrobněji se pak povoláním a výchovou ke kněžství zabývá Apoštolská adhortace Jana Pavla II. **Pastores dabo vobis** z roku 1992. Tato adhortace vznikla po biskupské synodě z roku 1990, na které se „diskutovalo a rozvažovalo o způsobech dosažení vzrůstu kněžských povolání a o formaci kandidátů kněžství...“²². Tato adhortace v šesti kapitolách pojednává o výchově ke kněžství s ohledem na vývoj ke konci druhého tisíciletí, o podstatě a poslání kněžské služby, o duchovním životě kněze, o kněžském povolání a pastorační péči církve, o formaci kandidátů kněžství a závěrem též o trvalé formaci kněží. Z tohoto důležitého církevního dokumentu pak hojně čerpá **Národní rámcový program kněžské formace**. Tento dokument, vydaný Českou biskupskou konferencí v roce 2008, důkladně zrevidoval systém kněžské formace v České republice. Národní rámcový program kněžské formace byl schválen Kongregací pro katolickou výchovu v listopadu roku 2007 na dobu šesti let.²³

Dále je tématem povolání hojně prodchnut dokument Kongregace pro klérus **Direktář pro službu a život kněží**. Tento direktář vznikl v roce 1994 na základě přání biskupů světa a po jejich připomínkách. Klade si za cíl „odpovědět na nejdůležitější otázky jak naukového, tak disciplinárního a pastoračního rázu, s nimiž se kněží

²⁰ JAN PAVEL II. Vděčnost za dar kněžství, s. 225.

²¹ Srov. OT 2

²² PDV 3

²³ Srov. ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE, Národní rámcový program kněžské formace, Praha: Česká biskupská konference, 2008, s. 5–9.

setkávají při úkolu nové evangelizace.²⁴ Přímo problematikou povolání se zabývá dokument **Nové povolání pro novou Evropu**, který vznikl na základě kongresu o povolání ke kněžství a k zasvěcenému životu v Evropě. Tento kongres se konal v Římě v květnu roku 1997 a zúčastnilo se jej 253 delegátů z 37 evropských národů a zástupců různých povolání.²⁵ V roce 2002 schválil papež Jan Pavel II. instrukci Kongregace pro klérus **Kněz, pastýř a vůdce farního společenství**. Tento dokument má poskytnout „pomoc, povzbuzení a podnět k pastorační službě kněží pečujících o farnosti“²⁶.

1.4 Pastorece povolání ke kněžství podle církevních dokumentů

Papež Jan Pavel II. ve své apoštolské adhortaci *Pastores dobo vobis* jasně vymezuje místo pastorece povolání ke kněžství v rámci obecné pastorece církve. „Starost o kněžská povolání není něčím druhořadým nebo vedlejším, ani izolovaným nebo omezeným úkolem, takřka jen úsekem – třeba i důležitým – celkové církevní pastorece. Spíše je to, (...) činnost velmi hluboce zasahující do všeobecné pastorece každé místní církve. Je to starost, která musí být integrována do tzv. *normální pastorece* a s ní se úplně ztotožňovat.“²⁷ Pokud chceme vyjádřit podstatu pastorece povolání stručně, můžeme použít výstižnou formulaci českého pastorálního teologa. Pastorece povolání je „citlivé zacházení s následky Božího působení v člověku“²⁸.

Ve všech výše uvedených církevních dokumentech hraje velmi důležitou roli výzva k pastorační povolání. A všechny tyto dokumenty se shodnou na tom, že za podporu kněžských povolání nese značnou odpovědnost křesťanské společenství jako celek, ale též křesťan jako jednotlivec. Stěžejní bod pastorece povolání, na základě kterého církev bere na sebe starost o vznik a růst povolání, je evangelijní úryvek o povolání apoštolů Ondřeje a Šimona Petra: „Jeden z těch dvou, kteří slyšeli, co Jan řekl, a Ježíše následovali, byl Ondřej, bratr Šimona Petra. Vyhledal nejprve svého bratra Šimona a řekl mu: *Nalezli jsme Mesiáše (což je v překladu: Kristus)*. Přivedl ho k Ježíšovi. Ježíš na něj pohleděl a řekl: *Ty jsi Šimon, syn Janův; budeš se jmenovat Kéfas (což*

²⁴ DSŽK, s. 4.

²⁵ Srov. NPNE, s. 1.

²⁶ KPV 30

²⁷ PDV 34

²⁸ OPATRNÝ, Aleš: *Cesty pastorece v pluralitní společnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 164.

se překládá: Petr).²⁹ Jedině Ježíš povolává Šimona tím, že ho volá jménem a dává mu jméno nové, ale „Ondřej měl účast na tomto povolání, protože bratrovi dal podnět, aby se s Ježíšem setkal.“³⁰ Stejný model nacházíme hned v následujících verších, kdy Ježíš povolává Filipa, ten pak jde a vyhledá Natanaela, aby mu řekl o Ježíšovi a přivedl ho k němu. Ježíš pak povolává i Natanaela.³¹ V tomto Ondřejovi a Filipovi spatřuje církev své vlastní poslání být prostředníkem a pečovat o nová kněžská povolání.

První odpovědnost za pastorační péči o kněžská povolání má biskup, který se tomu má sám zvláště věnovat. On má zajišťovat trvalé pokračování charismatu kněžské služby, získávat nový dorost a též se starat o to, aby pastorační povolání byla běžnou součástí celkového pastoračního programu diecéze. Na tom všem s ním spolupracují, kromě laiků, především kněží.³² Dekret o službě a životě kněží mluví dokonce o povinnosti kněží usilovat o nová povolání, aby v církvi nikdy nechyběli pastýři, aby měla stále kněze potřebné pro splnění jejího poslání.³³

Mluvíme zde o zodpovědnosti a povinnosti lidí usilovat o kněžská povolání. Je to však samozřejmě Bůh, který člověka povolává, takže by někomu mohla na mysl vytanout otázka, jakou může člověk nést odpovědnost a zda člověk vůbec může a má Boží povolání nějak ovlivňovat a podporovat. Odpověď nacházíme v Bibli přímo ze slov Ježíšových, který své učedníky vyzývá: „Žeň je velká, dělníků málo. Proste proto Pána žně, aby poslal dělníky na svou žeň!“³⁴ Takto vyzývá své učedníky při pohledu na zástup, který byl jako ovce bez pastýře. Když se tedy křesťané modlí za kněžská povolání, vykonávají tuto Ježíšovu výzvu. Modlitbou rovněž vyjadřují svoji víru, že je to opravdu Bůh, který je hlavním a prvním aktérem povolání, že je to Bůh, od kterého povolání vychází. Papež Benedikt XVI. užívá krásného obratu, když mluví o nutnosti modliteb za povolání. Říká, že učedníci byli *zplozeni v modlitbě*, v kontaktu Syna s Otcem a v tomto kontaktu je také jejich povolání ukotveno. Mluví o povolání učedníků jako o *události modlitby*.³⁵

Církevní dokumenty pokládají modlitbu a liturgii za podstatný bod pastorační péče o kněžská povolání a duchovní povolání vůbec. „Křesťanská modlitba živená slovem Božím totiž vytváří ideální prostor, aby člověk mohl poznat pravdivost svého bytí,

²⁹ J 1,40-42

³⁰ PDV 38

³¹ Srov. Jan 1, 43-51

³² Srov. PDV 41

³³ Srov. PO 11

³⁴ Mt 9,38

³⁵ Srov. BENEDIKT XVI. *Ježíš Nazaretský I.*, 3. vydání. Brno: Barrister & Principal, 2011, s. 124.

a tedy i identitu a povahu svého osobního a neopakovatelného životního úkolu, který mu Bůh svěřil. Bude tedy potřeba vychovávat zvláště děti a mládež k tomu, aby dovedli a také chtěli věnovat se modlitbě a rozjímání slova Božího. V mlčení a naslouchání mají vnímat Boží hlas volající ke kněžství a jít za ním ochotně a radostně.³⁶

Kromě modliteb je dalším nezbytným způsobem, jak lze podporovat povolání, také *přímé kázání a hlásání o potřebě nových kněžských povolání*. Je důležité, aby se o tomto tématu mluvilo, zvláště v dnešní době, kdy „být kněz“ neznamena mít ve společnosti nějaké lepší postavení, ani z tohoto stavu neplyne žádný významnější materiální prospěch. Papež Jan Pavel II. vyzývá vychovatele a hlavně samotné kněze, aby kněžství představovali „jasně a důrazně jako reálnou možnost pro ty mladé muže, u nichž se projevují odpovídající dary a vlohy. Není třeba se bát, že jejich svoboda je zpochybňována a omezována. Naopak, jasná pobídka v pravém okamžiku může být rozhodující, aby mladý člověk dal svobodnou a autentickou odpověď.“³⁷ Bez nějaké pomoci zvenčí se totiž snadno může stát, že v sobě člověk sice slyší Boží volání, ale nemá odvalu na něj odpovědět. Proto je nutné, aby každý dospívající člověk měl možnost o svém povolání a o tom, co prožívá, mluvit s knězem nebo nějakou jinou autoritou, jako jsou rodiče, katecheté či vychovatelé.

Tímto směřujeme k dalšímu důležitému bodu pastorace povolání, kterým je *duchovní vedení*. Zvláště u této formy pastorace povolání je nezbytné dávat vedenému muži příklad vlastního života, z něhož vyzařuje duch služby a pravá velikonoční radost, a tím stavět vedenému na oči vznešenost a potřebnost kněžské služby.³⁸ Právě duchovní vedení je „významnou příležitostí, jak rozeznat a podporovat povolání ke kněžství a k různým způsobům zasvěceného života“³⁹. Předností duchovního vedení je fakt, že duchovní vůdce může s vedeným sdílet celý proces jeho hledání, rozlišování a rozhodování. Duchovní vůdce nemusí být jen kněz, přesto však papež Jan Pavel II. vybízí zvláště kněze, aby ze své vlastní aktivity využívali svého času a sil k tomu, aby poskytli duchovní vedení mladým mužům, kteří o to mají zájem.⁴⁰ Nicméně i sami kněží mají mít svého duchovního vůdce, někoho z moudrých spolubratří kněží nebo

³⁶ PDV 38

³⁷ PDV 39

³⁸ Srov. PO 11

³⁹ DSŽK 54

⁴⁰ Srov. PDV 40

biskupů, aby jim pomáhal zkvalitnit vlastní duchovní život a podporoval je v jejich pastorační službě.⁴¹

1.5 Výchova ke kněžství

Na prvním místě je důležité vymezit, koho je možné vychovávat ke kněžství. Není totiž možné vychovávat ke kněžství toho, kdo necítí v tomto směru Boží povolání. Takového člověka je třeba nejprve vychovávat k tomu, aby v sobě dokázal objevit Boží povolání, ať je jakékoliv, a na něj pak správně zareagovat. „Církev má přivádět ke kněžství pouze ty, kdo byli povoláni a vhodně formováni, a jsou tedy připraveni připojit se vědomě a zcela svobodně k Ježíši Kristu, který je vyzývá k důvěrnému životu s ním a ke sdílení jeho spasitelného poselství.“⁴² Výchovou ke kněžství tedy nemyslíme obecnou pastorační povolání, ale jde již o přípravu kandidátů kněžství v semináři nebo řeholním společenství. „Při výběru a hodnocení bohoslovců se musí postupovat s nezbytnou pevností i tehdy, je-li znepokojivý nedostatek kněží. Bůh přece nedopustí, aby v církvi chyběli služebníci, jestliže budou vybíráni schopní. Nevhodným kandidátům se má včas otcovsky ukázat cesta k jiným zaměstnáním a pomáhat jim, aby si uvědomili své křesťanské poslání a s elánem věnovali své síly laickému apoštolátu.“⁴³

Výchova seminaristů ke kněžství se má odehrávat v několika rovinách. Základ veškeré kněžské formace má být lidská formace. Kandidáti kněžství by měli být především dobrými lidmi a dále na sobě pracovat. Adhortace Pastores dabo vobis vyjmenovává řadu lidských vlastností, které si kandidát kněžství musí osvojit, aby se mohl stát opravdovou osobností schopnou nést tíži pastorační odpovědnosti. Seminaristé „potřebují být vychováni v lásce k pravdě, aby byli upřímní a poctiví, respektovali každého, měli smysl pro spravedlnost, byli věrni svému slovu, byli soucitní, byli důslední a zvláště, aby byli vyvážení v soudech a chování. (...) Zvláštní význam má schopnost jednat s druhými (...), proto kněz nemůže být arogantní nebo svárlivý, ale vlídný, pohostinný, vážný ve svých slovech a úmyslech, rozvážný a diskrétní, velkodušný a ochotný sloužit, schopný udržovat otevřené a bratrské vztahy

⁴¹ Srov. DSŽK 54

⁴² PDV 42

⁴³ OT 6

a navazovat je s jinými a připravený porozumět, odpustit a potěšit.“⁴⁴ Kromě snahy o získání nebo upevnění těchto vlastností má být součástí lidské formace též sexuální výchova v tom slova smyslu, že by měla vést k uznání hodnoty čistoty, aby si ji seminaristé a budoucí kněží zamilovali jako ctnost.⁴⁵

Další rovinou výchovy kandidátů kněžství je formace duchovní. Tuto formaci má na starosti především spirituál semináře, který má seminaristům pomáhat, „aby se naučili trvale žít v důvěrném společenství s Otcem skrze jeho Syna Ježíše Krista ve svatém Duchu. Protože jednou přijmou svěcením podobu Krista Kněze, mají si vůči němu vytvořit celoživotní vztah osobního přátelství. Ať prožívají jeho velikonoční tajemství tak, aby do něho uměli uvádět lid, který jim bude svěřen. Ať se učí hledat Krista ve věrném rozjímání Božího slova, v aktivní účasti na posvátných tajemstvích církve, především v eucharistii a posvátném oficiu, v biskupovi, který je posílá, a v lidech, ke kterým jsou poslání, zvláště v chudých, dětech a nemocných, v hříšnicích a nevěřících. Ať se synovskou důvěrou milují a ctí nejblahoslavenější Pannu Marii, kterou Ježíš Kristus, umírající na kříži, dal učedníkovi za matku.“⁴⁶ Adhortace Pastores dabo vobis vidí v tomto koncilním textu podstatný obsah duchovní formace, která vede kandidáta na cestě ke kněžství a na základě které následně vymezí základní hodnoty a požadavky pro duchovní rozvoj kandidáta kněžství. Těmito požadavky a hodnotami jsou *život v důvěrném společenství s Kristem, hledání Ježíše Krista, četba Božího slova spojená s meditací a modlitbou, jejímž vyvrcholením potom je eucharistie*. Eucharistické slavnosti se mají budoucí kněží účastnit denně, aby ji později jako kněží považovali za nejdůležitější událost svého dne. V rámci duchovní výchovy mají být seminaristé vedeni ke ctnosti kající, aby měli smysl pro askezi a vnitřní kázeň a našli *krásu a radost ze svátosti smíření*. Součástí duchovní formace je rovněž příprava na život s celibátu. Budoucí kněží mají usilovat o to, aby si ho zamilovali a prožívali ve shodě s jeho povahou a cílem.⁴⁷ „Pro kněžskou službu je podstatné a základní hluboká osobní vazba na Krista. Na tom závisí všechno a k tomu musí vést jádro veškeré přípravy na kněžství a veškerá další formace v kněžství.“⁴⁸

Třetím bodem formace ke kněžství je formace intelektuální. Koncilní dokumenty mluví především o dvou oborech, ve kterém se musejí kandidáti kněžství vzdělávat. Jde

⁴⁴ PDV 43

⁴⁵ Srov. PDV 44

⁴⁶ OT 8

⁴⁷ Srov. PDV 92–101

⁴⁸ RATZINGER, Joseph, *Církev jako společenství*. Praha: Zvon, 1994, s. 86

o obor teologický a o obor filosofický. Úkolem a smyslem této intelektuální formace je „odhalovat Kristovo tajemství, které prostupuje celé dějiny lidstva, ustavičně ovlivňuje církve a působí především kněžskou službou“⁴⁹. Cílem intelektuální formace je též připravit budoucího kněze na to, aby dokázal správně obstát v úkolech a výzvách, které ho čekají v souvislosti se službou lidem, především v pastorační a evangelizační.⁵⁰ V rámci studia teologie má být kladen zvláštní důraz na studium Písma svatého, včetně exegeze, dále studium dogmatiky, morální teologie, církevního práva a církevních dějin a rovněž liturgie.⁵¹ Dekret o výchově ke kněžství Dokumentů II. vatikánského koncilu přikládá intelektuální formaci veliký význam, přesto však upozorňuje na to, aby nebyli bohoslovci studiem přes míru zatíženi a aby studium nebylo zahlceno zbytečnými otázkami nebo otázkami svou obtížností neodpovídajícími stupni magisterského studia.⁵²

Čtvrtou rovinou formace seminaristů je výchova pastorační. V rámci této formace se bohoslovci mají připravit na službu lidem, aby je uměli vyslechnout a byli schopní a pohotoví jim pomáhat a je doprovázet. Musí si osvojit schopnosti „v katechezi a kázání, v liturgii a udělování svátostí, v charitativní činnosti, v povinnosti vycházet vstříc bloudícím a nevěřícím i v ostatních pastoračních úkolech“⁵³. Pastorační výchova by se dala rozdělit do dvou rovin. První z nich je studium pastorační teologie jako teologické disciplíny a z té pak vychází konání pastorační praxe, v rámci které se má bohoslovec zapojit do konkrétní pastorační činnosti pod vedením zkušeného kněze ve farnostech.⁵⁴

⁴⁹ OT 14

⁵⁰ Srov. PDV 51

⁵¹ Srov. OT 16

⁵² Srov. OT 17

⁵³ OT 19

⁵⁴ Srov. PDV 57–58

2 Pastorace povolání ke kněžství v Arcidiecézi pražské

V této druhé kapitole se zaměříme na konkrétní formy a podoby podpory povolání ke kněžství v Arcidiecézi pražské, jako jsou různé modlitební akce, snahy vedené prostřednictvím médií, práce s ministranty apod. Rovněž pojednáme o úloze kněží, biskupů a křesťanských rodičů v pastoraci povolání ke kněžství. Průběžně budeme též text obohacovat o výsledky dotazníků, které jsme v rámci této práce připravili a které si představíme v následující podkapitole.

2.1 Výzkum a jeho metodika

Vzhledem k tomu, že tato práce pojednává o velmi praktické a konkrétní oblasti kategoriální pastorace, jakou je pastorace povolání ke kněžství v určité oblasti, tedy v Arcidiecézi pražské, nemůžeme se obejít bez zkoumání místních poměrů v nejrůznějších sférách. Oslovili jsme tedy biskupy, kněze, seminaristy, dále pak mladé svobodné muže a též rodiče, kteří mají dosud svobodného syna v dětském či dospívajícím věku. Rovněž jsme se obrátili na představitele semináře ve Vídni, abychom poznali tamní formu seminární formace, a mohli ji porovnat se seminární formací v pražském semináři. V souvislosti s formou seminární formace v Arcidiecézi pražské jsme požádali o vyjádření též představitele Arcidiecéze pražské a Arcibiskupského semináře v Praze. Kromě toho jsme se též obrátili na různé osoby, které mají v Arcidiecézi pražské nebo v celé České republice na starosti konkrétní oblasti pastorace, jako např. péči o ministranty, či jsou členy Rady pro pastorace povolání v AP. Na tyto osoby nebo skupiny osob jsme se obrátili buď prostřednictvím e-mailové korespondence s konkrétním dotazem, nebo jsme je požádali o vyplnění dotazníku. V tom případě byly odpovědi anonymní. Nyní si představíme dotazníky, které jsme v rámci této práce zpracovali.

První dotazník byl položen mladým mužům, kteří se ještě nerozhodli pro životní povolání. Tento dotazník byl určen pouze mladým mužům, kteří bydlí na území Arcidiecéze pražské, a byl zveřejněn na ministrantských webových stránkách Arcibiskupství pražského <http://www.apha.cz/ministranti> a na webových stránkách www.christnet.cz. Rovněž jsme o jeho vyplnění žádali mladé muže prostřednictvím

osobní návštěvy bohoslužeb v několika velkých pražských kostelích. Získali jsme celkem 217 vyplněných dotazníků. Tento dotazník měl za cíl zjistit, zda mladí muži přemýšlejí o možnosti, že by se mohli stát knězem, a pokud ano, tak co je nejvíce v těchto úvahách motivuje, případně odrazuje.

Druhou oblastí výzkumu představuje dotazník pro rodiče, kteří mají mladého syna, jež se ještě nerozhodl pro své životní povolání. Tento dotazník byl uveřejněn na webových stránkách Arcibiskupství pražského www.vira.cz a byl určen rodičům po celé České republice. Zde se nám dostalo celkem 1030 odpovědí v podobě vyplněných dotazníků. Především jsme chtěli zjistit, kolik rodičů by si přálo mít syna knězem a z jakého důvodu.

Třetí dotazník byl určen všem kněžím, diecézním i řádovým, kteří jsou zaměstnáni v Arcidiecézi pražské. Žádost o vyplnění anonymního dotazníku jsme rozeslali na 169 e-mailových adres těchto kněží. Tento dotazník měl za úkol zjistit, jak se kněží cítí spokojeni se svou kněžskou službou a s utvářením vztahů s laiky, kněžími a diecézním biskupem, resp. ordináři. Dostalo se nám od nich celkem 81 vyplněných dotazníků.

Čtvrtý dotazník byl též pro kněze. Tentokrát šlo ale o kněze, diecézní i řádové, kteří byli vysvěceni na území Arcidiecéze pražské mezi léty 1995 a 2013. Toto období jsme vybrali proto, abychom tento výzkum provedli pouze mezi mladšími kněžími, kteří byli vysvěceni v době po vzniku Diecéze plzeňské v roce 1993 a v době po pádu komunismu v roce 1989, a tedy jejich formace probíhala za jiných okolností, než např. před rokem 1989. Dostalo se nám celkem 32 odpovědí od těchto kněží. Žádost o vyplnění tohoto dotazníku jsme poslali e-mailem 89 těchto kněží. Návratnost je tedy více než třetinová. Přesto nemůžeme provádět kvantitativní výzkum, protože respondentů není dostatek. Budeme tedy tento dotazník vyhodnocovat kvalitativně, takže se budeme ptát, jak tito respondenti prošli vlastní cestu ke kněžství a jaké očekávání od této služby měli.

Poslední, pátý, dotazník byl určen seminaristům Arcibiskupského semináře v Praze v ročníku 2013/2014. O vyplnění tohoto dotazníku jsme požádali všechny seminaristy studující v Arcibiskupském semináři v Praze. Celkový počet těchto seminaristů je 33⁵⁵, přičemž na dotazník odpovědělo 17 z nich. Dotazník měl za úkol konfrontaci některých výroků o kněžské formaci, vyjmutých z církevních dokumentů, s aktuální situací formace bohoslovců v pražském semináři, jak ji oni sami vnímají.

⁵⁵ Nepočítáme jednoho studenta košické eparchie, který studuje v Arcibiskupském semináři v Praze v rámci studijního výměnného programu.

V průběhu práce budeme přinášet vyhodnocení těchto dotazníků, a to tak, jak bude ten který výsledek souviset s textem, který budeme právě sledovat. Nebudeme tedy tyto dotazníky vyhodnocovat najednou a komplexně.⁵⁶ Od tohoto způsobu vyhodnocení si slibujeme lepší zachování všech souvislostí a též logické propojenosti celé problematiky.

2.2 Rada pro pastorační povolání

Papež Benedikt XVI. připomíná ve svém poselství ke světovému dni modliteb za povolání, že v roce 1941 papež Pius XII. založil Papežské dílo pro kněžská povolání při Posvátné kongregaci pro semináře a univerzity. V návaznosti na to se podobná díla zakládala i v diecézích po celém světě.⁵⁷ V České republice má na úrovni ČBK na starosti pastorační povolání biskup Josef Kajnek, který je předsedou Rady ČBK pro pastorační povolání.⁵⁸

Na úrovni Arcidiecéze pražské s ohledem na potřebu soustavné a systematické péče o kulturu nových povolání zřídil dekretem ze dne 29. června 2011 arcibiskup pražský kardinál Dominik Duka Radu pro pastorační povolání. Rada má celkem pět členů, přičemž jejím předsedou je spirituál Arcibiskupského semináře v Praze P. Miloslav Kabrda SDB. Arcibiskup pražský v dekretu o ustanovení rady píše: „Ustanovení této rady neznamena jen otázku praktické organizace, jako spíš soulad s novým duchem, který má proniknout pastorační povolání v církvi. Podporu povolání a napomáhání jejich růstu považují za jednu ze stěžejních výzev dnešní církve.“⁵⁹

Už samo ustanovení této rady předjímá přání a snahu arcibiskupa pražského o systematictější a naléhavější uchopení problematiky pastorační povolání v Arcidiecézi pražské. Nicméně, dotazem na člena této rady P. Jana Houkala jsem zjistila, že fungování rady je poněkud problematické. Rada, alespoň nakolik je dotázanému

⁵⁶ Dotazníky byly zpracovány pomocí služby, kterou nabízí Google.cz. V textu jsme uvedli vyhodnocení jen těch částí, které byly pro téma naší práce relevantní. Nicméně kompletní vyhodnocení dotazníků tvoří přílohu č. 1 až č. 4 této práce. Kompletní vyhodnocení dotazníku pro seminaristy je součástí textu práce, takže již není toto vyhodnocení zařazeno do příloh.

⁵⁷ Srov. BENEDIKT XVII.: Poselství papeže Benedikta XVI. k XLVIII. světovému dni modliteb za povolání 15. května 2011 – 4. neděle velikonoční. ACTA České biskupské konference č. 6. Praha: Česká biskupská konference, 2011, s. 41.

⁵⁸ Srov. Česká biskupská konference. *Rady ČBK* [2013-11-25]. < <http://www.cirkev.cz/cirkev-v-cr/ceska-biskupska-konference/rady-cbk/>>

⁵⁹ ARCIBISKUPSTVÍ PRAŽSKÉ. *Dekret arcibiskupa pražského o zřízení Rady pro pastorační povolání*. Č.j.: 3680/2011 (ze dne 29. 6. 2011).

členu známo, nevyvíjí téměř žádnou činnost. Byla jmenována bez předem dané koncepce, pravidla jednání si měla stanovit na svém prvním zasedání. Do rady byli jmenováni kněží, z nichž nikdo nebyl ke vzniku této rady příliš optimistický. P. Houkal ji nepovažuje v této podobě za příliš smysluplnou, mimo jiné též kvůli určité názorové nekompatibilitě členů. P. Houkalovi samozřejmě leží na srdci nová kněžská povolání a snaží se je ve své farnosti podporovat, ale domnívá se, „že zásadní roli hrají samotní faráři ve svých farnostech. Mladí chlapci musí vidět, že jejich farář je prostě knězem rád a snaží se mít Pána Boha a lidi rád. Kněz zase pak musí s velikou pokorou přistupovat k těm, o nichž si myslí, že by je Bůh mohl ke kněžství volat, a jejich povolání nenápadně, třeba už od dětství a vždy při všem respektu ke svobodě dotyčného, podporovat a doufat, že Bůh dotyčného osloví, a za to se také modlit.“⁶⁰

2.3 Modlitby za nová povolání v Arcidiecézi pražské

Již jsme uvedli, že prvním a základním bodem pastorace a podpory povolání, takže i povolání ke kněžství, je modlitba. Modlitbou má každá naše snaha v této věci začínat a o ni se má opírat. Příklad správného modelu pastorace povolání nám dal sám Ježíš, když se celou noc modlil za své učedníky před tím, než je vyvolil.⁶¹ V Arcidiecézi pražské samozřejmě žije mnoho lidí, kteří se denně modlí v rámci své soukromé modlitby nebo modlitby v malých společenstvích za nová kněžská a řeholní povolání. Význam těchto osobních modliteb je prvořadý a nezastupitelný a Arcidiecéze pražská se k těmto modlitbám připojuje a tyto modlitby podporuje v rámci různých organizovaných a oficiálních modlitebních setkáních.

V Arcidiecézi pražské probíhá každý první pátek v měsíci adorace za nová duchovní povolání v kostele sv. Ludmily v Praze na Vinohradech. Tato aktivita má celodiecézní význam, protože se na její organizaci a vedení podílejí jednotlivá řeholní společenství nebo též seminaristé a mši svatou celebruje arcibiskup pražský, pomocní biskupové nebo též generální vikář Arcidiecéze pražské. Koordinaci celé této modlitební aktivity za povolání má na starosti Konference vyšších představených ženských řeholí.

Dalším důležitým bodem v podpoře duchovních povolání je Arcidiecézní pouť za nová kněžská a řeholní povolání. Ta se koná již od roku 2002 na Svaté Hoře

⁶⁰ Autorka čerpá z písemného vyjádření P. Jana Houkala. Toto vyjádření je u autorky k nahlédnutí.

⁶¹ Srov. L 6,12

zpravidla v sobotu před nedělí Dobrého pastýře. Význam této pouti nespočívá jen v touze vyprosit si u Boha více kněží a řeholníků, ale domnívám se, že je též důležitá z hlediska psychologického. Lidé jsou zváni v hojné míře k účasti, o problematice se mluví, čímž se dostává do podvědomí rodičů i mladých mužů.

Nesmíme také opomenout četné přímluvy za nová kněžská a řeholní povolání, které se hojně pronáší při bohoslužbách v arcidiecézi. Tyto přímluvy mají, kromě opravdové touhy vyprosit si u Boha nová duchovní povolání, též rozměr solidarity se stávajícími kněžími a řeholníky i s těmi, kteří o kněžském nebo řeholním povolání právě uvažují. Tyto přímluvy mají zvláštní význam i v tom, že se celému bohoslužebnému shromáždění často připomíná naléhavost problematiky a potřebnost světa, aby v něm byli lidé, ochotní zasvětit své životy Bohu.⁶²

2.4 Hlásání potřeby nových duchovních povolání

Jak jsme již výše řekli, důležitým bodem pastorace povolání je výslovné hlásání křesťanského poselství o povolání. Toto hlásání se v Arcidiecézi pražské děje nejen při homiliích, katechezích, pastoračních rozhovorech, duchovních vedeních a tematických přednáškách, ale též prostřednictvím tiskovin a webových stránek např. www.vira.cz, www.pastorace.cz, které zřizuje Arcibiskupství pražské. Účinným nástrojem je též křesťanská televize a rozhlas. Koncilní dokumenty říkají, že je třeba v kázáních, při katechezi i v různých médiích „zřetelně hovořit o potřebách místní i obecné církve a stavět do jasného světla smysl a vznešenost kněžské služby.“⁶³

Přímo na podporu nových duchovních povolání a na pomoc lidem, kteří hledají Boží vůli pro své životní povolání, jsou zde internetové stránky www.hledampovolani.cz. Nabídka těchto internetových stránek se vztahuje na celou Českou republiku a stránky shromažďují všechny důležité informace v otázce povolání, jako jsou různé duchovní obnovy na rozlišení povolání nebo organizovaná modlitební setkání za nová duchovní povolání. Především však obsahují kontakty na konkrétní lidi z celé České republiky, kněze, řeholníky a řeholnice i laiky, kteří jsou připraveni k osobnímu setkání a rozhovoru s tím, kdo chce řešit otázku svého povolání a kdo o to požádá. Aktivitu těchto osob zastřešuje biskup Josef Kajnek, světící biskup královéhradecký, který má,

⁶² Srov. BERGER, Rupert. *Liturgický slovník*. Edice Teologie. Praha: Vyšehrad, 2008, s. 403.

⁶³ PO 11

jak již bylo uvedeno, za ČBK na starosti Radu pro pastorační povolání. Tyto osoby jsou vybrány tak, aby vždy byl k dispozici za každou diecézi alespoň jeden člověk. Oni sami se na těchto webových stránkách prezentují takto: „Jsme tým kněží, zasvěcených osob a laiků katolické církve, kterým leží na srdci, aby mladí lidé našli povolání, ke kterému je Bůh volá. Každého zcela osobně, protože s každým má svůj originální plán. Proto toužíme pomoci člověku objevit Boží plán pro svůj život a odpovědět na Boží volání a přijmout ho s vděčností a radostnou velkodušností. Chceme povzbuzovat hledajícího člověka, aby dal pozitivní odpověď na toto Boží volání.“⁶⁴

2.5 Práce s ministranty

Ministrantům má být ze strany kněží věnována zvláštní pozornost. Jednak jsou jim ministranti často na blízku a spolupracují s nimi, takže kněží mohou svým chováním a přístupem mnohé ovlivnit. Jednak „jejich srdce bývají připravena pro setbu povolání“⁶⁵. Práce s ministranty v Arcidiecézi pražské je od roku 2002 zajištěna na oficiální úrovni ustanovením kněze pověřeným péčí o ministranty. V současné době je tímto knězem P. Benedikt Hudema, administrátor Římskokatolické farnosti u kostela sv. Jakuba Staršího Praha-Kunratice a ředitel Arcidiecézního centra pro mládež.

P. Hudema organizuje jednou za měsíc jednodenní setkání mladších ministrantů ve věku cca od 6 do 13 let a dvoudenní setkání starších ministrantů ve věku cca 14 až 25 let. Okruh starších ministrantů tvoří zhruba 30 až 40 chlapců a okruh mladších se pohybuje kolem 70 ministrantů. Účast mladších ministrantů se pravidelně pohybuje kolem 20 až 30 a starších kolem 10 účastníků. Vždy je přítomen ještě další kněz. Tato setkání se konají na různých místech arcidiecéze, zpravidla na farách. Kromě těchto pravidelných měsíčních setkání potom P. Hudema organizuje prázdninové pobyty a akce, např. poutní cestu do Říma, putovní týden, pobyt v Alpách, tábor ve Svatém Janu pod Skalou, a též jsou ministranti zváni na různé asistence s arcibiskupem v katedrále. Dále se jednou za rok koná Arcidiecézní setkání ministrantů s arcibiskupem. Toto setkání je zahájeno v pražské katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha a následně se koná na Arcibiskupství pražském. Součástí péče o ministranty je i lidská a duchovní formace, která směřuje k rozpoznání vlastního povolání. Téma

⁶⁴ Rada ČBK pro pastorační povolání [2013-11-20] <<http://www.hledampovolani.cz/Kontakty/Kdo-jsme>>

⁶⁵ Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě. Závěrečný dokument Plenárního sněmu katolické církve v ČR, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, 23.

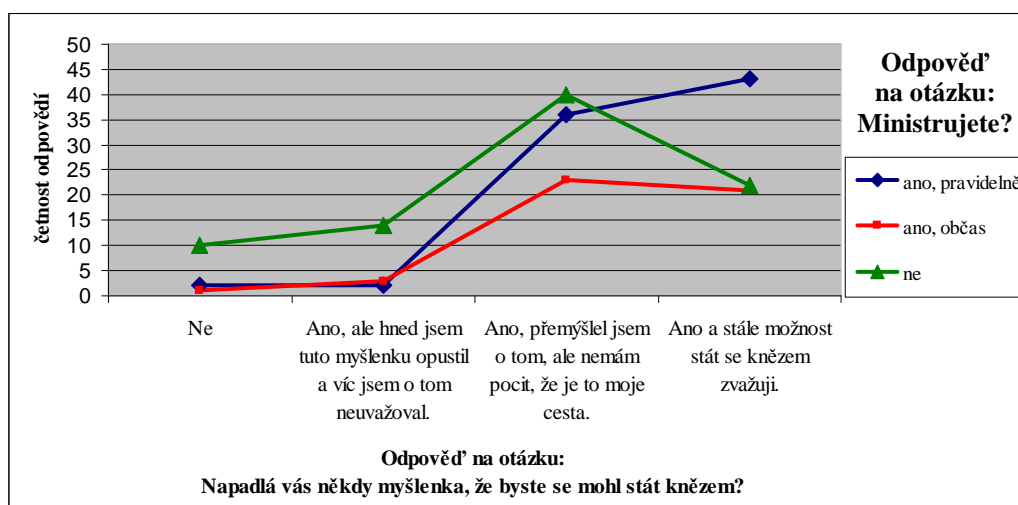
povolání se vždy objevuje při všech pravidelných setkáních i při celodiecézním setkání.⁶⁶

V rámci svého dotazníku u mladých⁶⁷ mužů, kteří se ještě nerozhodli pro své životní povolání, jsem jim též položila otázku, zda ministrují. Na tuto otázku odpovědělo kladně 131 mužů, z toho 83 mužů ministruje pravidelně a 48 mužů ministruje občas. 86 zbývajících mladých mužů odpovědělo, že neministrují. V následující tabulce si tyto odpovědi postavíme do souvislosti s tím, jak respondenti odpovídali na otázku: Napadla vás někdy myšlenka, že byste se mohl stát knězem? Z tohoto porovnání zjistíme, že z 83 mužů, kteří odpověděli, že pravidelně ministrují, 43 mužů odpovědělo, že o možnosti stát se knězem uvažují. Naopak jen dva muži odpověděli, že je myšlenka stát se knězem nikdy nenapadla. V následující tabulce si uvedeme přesná data, jak mladí muži odpovídali, a z grafu potom lépe vyčteme závislost těchto dvou odpovědí.

Tabulka a graf závislosti odpovědí na otázky:

Napadlá vás někdy myšlenka, že byste se mohl stát knězem? a Ministrujete?

Ministrujete?	Napadla vás někdy myšlenka, že byste se mohl stát knězem?			
	Ne	Ano, ale hned jsem tuto myšlenku opustil a víc jsem o tom neuvažoval.	Ano, přemýšlel jsem o tom, ale nemám pocit, že je to moje cesta.	Ano a stále možnost stát se knězem zvažuji.
ano, pravidelně	2	2	36	43
ano, občas	1	3	23	21
ne	10	14	40	22

⁶⁶ Tato kapitola o ministrantech byla zpracována na základě písemného vyjádření P. Benedikta Hudemy. Toto vyjádření je k nahlédnutí u autorky práce.

⁶⁷ Průměrný věk respondentů se pohybuje v rozmezí 21 až 25 let.

2.6 Úloha kněží

Pro podporu kněžských povolání hraje velmi důležitou úlohu svědectví života samotných kněží. „Kde knězi kněžská povolání leží na srdci, mluví o nich, stojí o nové kněze a sám své kněžství prožívá šťastně (...), tam se zpravidla povolání pro diecézní kněžství objevují.“⁶⁸ V rámci výzkumu, který jsem v souvislosti s touto prací provedla, odpovědělo 171 z 217 mladých mužů kladně na otázku, zda je pro ně nějaký kněz vzorem. Jinak řečeno 79 % dospívajících mužů, kteří se zúčastnili mého výzkumu, má nějakého kněze za svůj vzor.

Jak to ale ovlivňuje jejich eventuální povolání ke kněžství? To zjistíme, dáme-li tuto otázku do souvislosti s další otázkou, na kterou mladí muži odpovídali: *Napadla vás někdy myšlenka, že byste se mohl stát knězem?* Jak můžeme vyčíst z následující tabulky a též z grafu, muži, kteří mají nějakého kněze za vzor na tuto otázku nejčastěji, konkrétně ze 46 %, odpověděli: *Ano a stále tuto možnost zvažuji*. Naproti tomu muži, kteří žádného kněze za vzor nemají, nejčastěji, konkrétně z 55 %, odpověděli: *Ano a přemýšlel jsem o tom, ale nemám pocit, že je to moje cesta*. Pouze 17 % mužů, kteří nemají žádného kněze za vzor, odpovědělo, že o možnosti stát se knězem stále uvažují.

Tabulka a graf závislosti odpovědí na otázky:

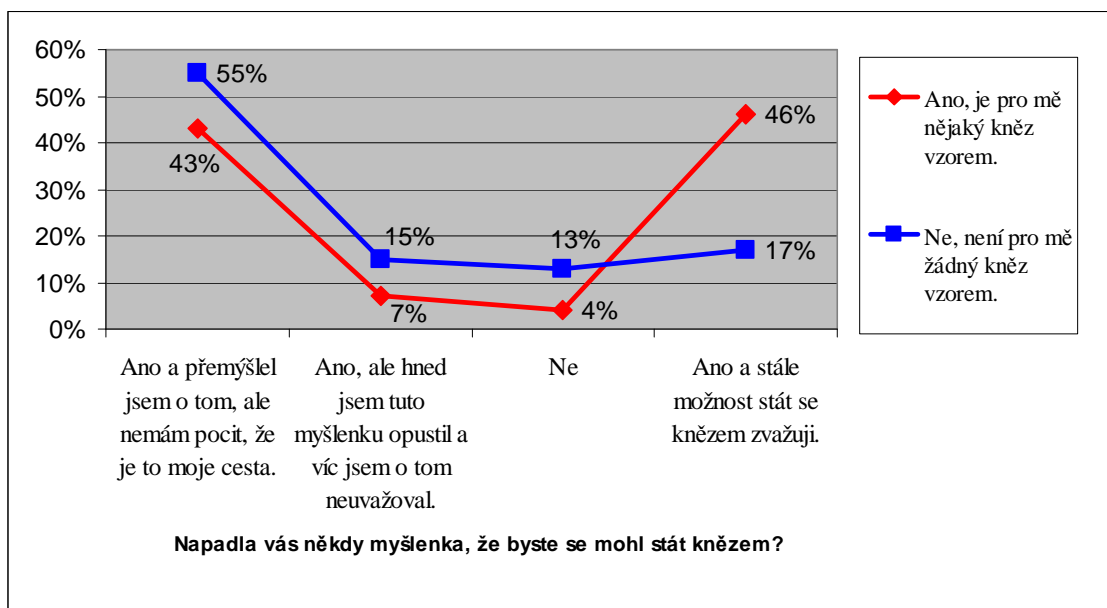
Je pro vás nějaký kněz vzorem

a

Napadla vás někdy myšlenka, že byste se mohl stát knězem?

Je pro Vás nějaký kněz vzorem?	Respondentů celkem	Napadla vás někdy myšlenka, že byste se mohl stát knězem?			
		Ano a přemýšlel jsem o tom, ale nemám pocit, že je to moje cesta.	Ano, ale hned jsem tuto myšlenku opustil a víc jsem o tom neuvažoval.	Ne	Ano a stále možnost stát se knězem zvažuji.
Ano, je.	171	43 %	7 %	4 %	46 %
Ne, není.	46	55 %	15 %	13 %	17 %

⁶⁸ OPATRŇÝ, Aleš: *Cesty pastorační v pluralitní společnosti*, s. 165

V odpovědi na následující otázku uvádějí respondenti důvody, proč je jim nějaký konkrétní kněz vzorem, proč si tohoto člověka váží. Bez výjimky všechny tyto důvody představují v podstatě pozitivní vlastnosti, které daný kněz má a pro které je příkladem mladému muži. Kdybychom tedy chtěli vytyčit, jaké vlastnosti mladí muži na kněžích podle mého výzkumu nejvíce oceňují, pak jsou to tyto: *má rád lidi, je moudrý, ochotný, lidský, vytrvalý, pokorný, zbožný, žije hlubokým duchovním životem, je pracovitý, je veselý, je oddaný Bohu a důvěřuje mu, je obětavý, Bůh je mu na prvním místě, nestydí se za Boha před nevěřícími, nenechá se ovlivnit většinou, má pozitivní přístup k životu, není staromódní, je upřímný, nemluví o nikom špatně, dokáže poradit, je vzdělaný, je mužný a hluboký, je laskavý, podporuje chudé, je přímočarý, mluví i o věcech, o kterých nikdo nechce slyšet, má morální zásady*. Jak vidíme, všechny tyto vlastnosti jsou sice pozitivní, ale nejsou to zrovna vlastnosti, se kterými se může člověk prosadit v dnešním světě. A přesto právě takových kněží si mladí muži váží a takové kněze si vybírají za vzor. Kněz může být jakkoliv schopný a inteligentní, ale nejdůležitější ze všeho je, aby měl rád lidi, aby byl dobrý a laskavý, trpělivý a schopný se lidem věnovat s láskou, zároveň však má být pevný ve svých postojích, názorech a ve svém charakteru vůbec.⁶⁹

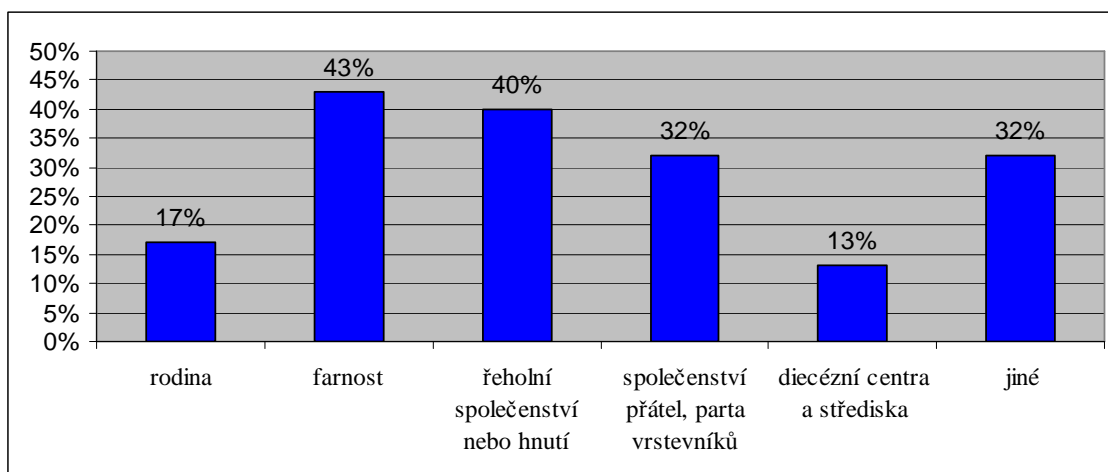
V rámci tohoto výzkumu jsem se též ptala mladých mužů, ovšem již pouze těch, kteří odpověděli, že nad možností stát se knězem stále uvažují: *Jaké prostředí vás*

⁶⁹ Srov. JAN PAVEL II.: Apoštolský list Svatého otce kněžím k Zelenému čtvrtku – 1985. In Sekce pro mládež České biskupské konference (ed.). *Kristus vás miluje: Jan Pavel II. mládeži*. Praha: Paulínky, 2001, s. 68.

v úvahách stát se knězem nejvíce inspiruje, podporuje, ovlivňuje? Asi nás nepřekvapí, že nejvíce respondentů odpovědělo *farnost* a na druhém místě *řeholní společenství a hnutí*. Zkrátka opět mladé muže nejvíce ovlivňuje prostředí, ve kterém hraje důležitou roli kněz, a vlastně prostředí, ve kterém by jako budoucí kněží sami mohli působit. Pro úplnost a přehlednost si zde uvedeme graf s kompletními odpověďmi.

Graf odpovědí na otázku

*Jaké prostředí vás v úvahách stát se knězem nejvíce inspiruje, podporuje, ovlivňuje?*⁷⁰

Podle podobného výzkumu, který jsem prováděla mezi mladými kněžími⁷¹, 16 kněží z 32 ovlivnil zásadním způsobem na jejich cestě ke kněžství nějaký jiný kněz.⁷² Na stejnou otázku jsem se zeptala též současných seminaristů. 13 seminaristů ze 17 odpovědělo, že je ovlivnil nějaký kněz. Je tedy zřejmé, že právě kněží mají velikou zodpovědnost v otázce nových povolání. Malí chlapani i dospívající muži mají přirozenou tendenci ztotožňovat se s mužskými vzory. Pro podporu kněžského povolání je důležité, aby tyto mužské vzory mohli najít mezi příkladnými kněžími, které budou chtít následovat v jejich kněžské službě. Počty dalších kněží závisí do značné míry tedy právě na stávajících kněžích samotných, na jejich osobnostních kvalitách a svatosti jejich života. „Povolání podporuje zdravá, k pestrému životu farnosti vedoucí pastorece psychicky, lidsky a duchovně zdravého faráře, který je rád knězem a jehož životní cesta je v očích mladého člověka následováníhodná.“⁷³ I papež Benedikt XVI. toto předpokládá, a tak ve svém poselství ke světovému dni modliteb za povolání kněžím

⁷⁰ Respondenti mohli vybrat více než jednu možnost, proto součet procent nebude roven stu.

⁷¹ kteří byli vysvěceni mezi léty 1995 až 2013.

⁷² 7 kněží odpovědělo: žádná osoba, 5 kněží ovlivnil někdo jiný než kněz.

⁷³ OPATRŇ, Aleš: *Cesty pastorece v pluralitní společnosti*, s. 166.

připomíná, „aby byli schopni vydávat svědectví o svém společenství s biskupem a ostatními spolubratry a vytvářeli tak *živnou půdu* pro nové zárodky kněžských povolání.“⁷⁴ Předpokladem však je, aby se kněz, který má vydávat toto svědectví, cítil ve svém společenství s biskupem a spolubratry spokojený a mohl tak vydávat svědectví pozitivní.

Z toho vyplývá další faktor, který může ovlivňovat, zda se muž, který cítí povolání ke kněžství, vydá touto cestou, a sice zda se setká s více kněžími, kteří jsou v prožívání svého kněžství spokojeni, ba šťastní. Nespokojený člověk totiž nemůže být dobrým příkladem pro druhé. Když je kněz spokojený, tak jistě ze sebe vyzařuje do svého okolí, a tedy i na ministranty a mladé muže obecně, úplně jinou atmosféru, než když je nespokojený, ba zahořklý. Takový kněz může i případné další zájemce odradit.

Spokojenost kněží ovlivňuje mnoho faktorů, ale já jsem zkoumala alespoň čtyři kategorie. Zaprvé: Jak se kněží, coby pomocníci biskupa, v arcidiecézi cítí. Zda jsou spokojeni s jejím vedením nebo nikoliv. Zadruhé: Jak se kněží cítí ve společenství ostatních kněží. Zda cítí bratrskou pospolitost nebo spíš osamocenost v kněžské službě. Zatřetí: Jak se kněží cítí přijímání od svých farníků nebo dalších laiků, se kterými spolupracují. Začtvrté: Jak se kněží cítí spokojeni s celkovým prožíváním svého kněžství. Odpovědi na tyto otázky jsem získala od kněží, kteří jsou zaměstnaní v Arcidiecézi pražské a kteří používají e-mail. Žádost o vyplnění anonymního dotazníku jsem poslala na 169 e-mailových adres těchto kněží. Dostalo se mi 81 odpovědí v podobě vyplněných dotazníků.

Tímto dotazníkovým šetřením, jsem učinila velmi pozitivní zjištění, že totiž 97 % kněží se cítí převážně spokojeni nebo dokonce velmi spokojeni ve své kněžské službě. Vyjádřeno v počtech kněží je to 78 spokojených kněží ku 2 nespokojeným kněžím ve své kněžské službě. Neznamená to však, že by tito kněží byli spokojeni všeobecně se vším a že by z nich tedy tato spokojenost jen vyzařovala. Větší rozdíly ve spokojenosti se objevily v otázce ohledně péče biskupa, resp. ordináře. S tou je spokojeno již jen 61 % kněží. Dále pak 67 % kněží jsou spokojeni s utvářením vztahů v rámci kněžského společenství. A poslední zkoumaná oblast vztahů, farníci a ostatní laici, přinesla výsledky pozitivnější, neboť zde svoji spokojenost potvrdilo 73 kněží, což je 90 % kněží. Pro větší přehlednost uvádíme tabulku a zjednodušený graf⁷⁵.

⁷⁴ BENEDIKT XVII.: papeže Benedikta XVI. k XLVIII. světovému dni modliteb za povolání, s. 44.

⁷⁵ V grafu jsem již v rámci vyšší přehlednosti sjednotila odpovědi *rozhodně ano* a *spíše ano* v prosté *ano*. Stejně tak *spíše ne* a *rozhodně ne* v prosté *ne*.

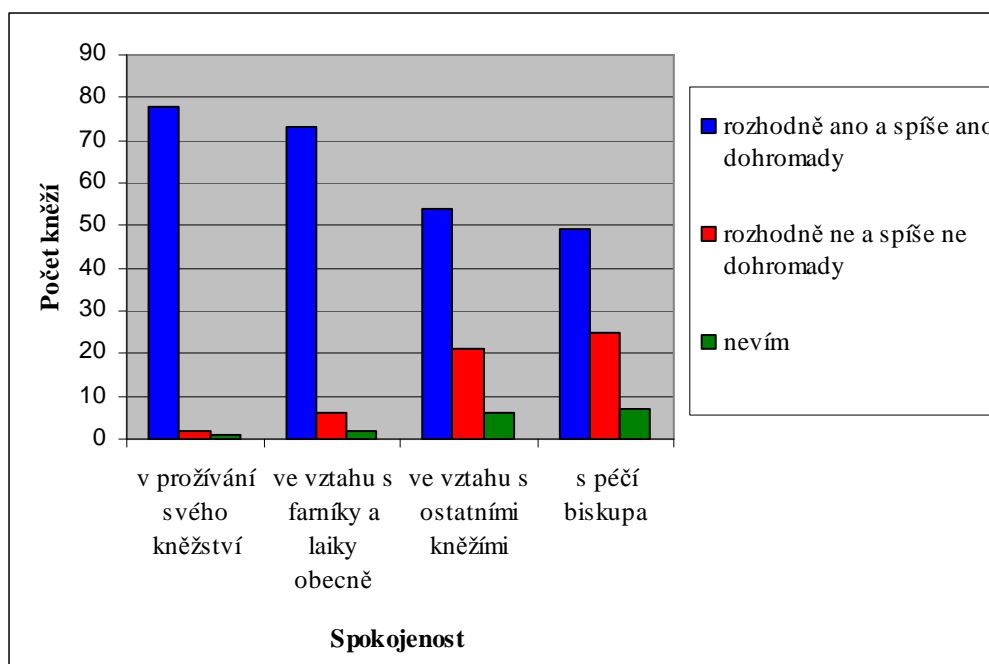
Tabulka spokojenosti kněží AP v závislosti na různých oblastech vztahů

(vyjádřeno v počtech kněží)

Odpovědi	Spokojenost			
	v prožívání svého kněžství	ve vztahu s farníky a laiky obecně	ve vztahu s ostatními kněžími	s péčí biskupa
rozhodně ano	45	23	11	15
spíše ano	33	50	43	34
spíše ne	2	5	16	22
rozhodně ne	0	1	5	3
nevím	1	2	6	7

Graf spokojenosti kněží AP v závislosti na různých oblastech vztahů

(Pro větší přehlednost jsou sloučeny odpovědi *rozhodně ano* a *spíše ano* a *rozhodně ne* a *spíše ne*)

Z tohoto výzkumu jasně vyplývá, že kněží Arcidiecéze pražské jsou téměř všichni, kteří odpovídali, spokojeni ve vztahu k prožívání svého kněžství. Nejméně spokojení potom jsou s péčí biskupa. Na první pohled se může zdát, že toto zjištění je alarmující. Ale na druhou stranu je to snad přirozené. Čím více se vztahová oblast zužuje a konkretizuje, tím více může klesat i spokojenost. Pozitivní, myslím, je, že tato spokojenost v našem případě klesá více méně konstantně a nepropadne se pod 50% hranici.

Přínosem tohoto výzkumu spokojenosti je především odhalení citlivějších oblastí kněžských vztahů. Záleželo by potom na samotných kněžích a biskupech, jak by se k tomuto zjištění postavili.

2.7 Úloha biskupa

Mezi kněžími má své jedinečné místo pro podporu kněžských povolání diecézní biskup. Do určité míry na něm záleží, jaký bude celkový obraz kněžstva v jeho diecézi, jaký bude život kněží. Člověk se totiž s přijetím svátosti kněžství nestane jen nějakým potulným osamoceným knězem, který nikam nepatří, ale „...tvoří se svým biskupem jediný kněžský sbor...“⁷⁶. Biskup má své kněze zahrnovat zvláštní láskou, „neboť ti přejímají příslušnou část jejich úkolů a starostí a denní namáhavou prací je horlivě plní; mají je považovat za syny a přátele. Ať se snaží ochotně jim naslouchat, s důvěrou se s nimi stýkat, a tak rozvíjet všechnu pastorační činnost s celé diecézi.“⁷⁷ Pokud biskupovi na svých kněžích záleží, věnuje jim pozornost a čas, setkává se s nimi, zná je jménem, váží si jejich služby, zajímá se o jejich život, o jejich těžkosti i radosti, umí je přátelsky povzbudit, ale též otcovsky pokárat, dokáže tím příznivě ovlivnit celkovou atmosféru v diecézním kléru, takže mladí muži mohou zatoužit být součástí takového společenství. V opačném případě, kdy jsou kněží pro biskupa jen anonymní podřízení pomocníci, může být kněžím obtížné vytvořit takový kolektiv, do kterého se rádi zařadí potencionální novokněží. Jeden kněz v rámci mého výzkumu vyjádřil velmi podnětnou myšlenku, a sice že „nová kněžská povolání také souvisí s tím, jak pečujeme o současné kněze, které máme. Je to znamení, jaký bude život novokněze.“

Jak jsou kněží v Arcidiecézi pražské spokojeni s péčí biskupa, jsem uvedla již výše. Nebudeme se tady rozšiřovat o tom, jaký je osobní přístup biskupa ke kněžím, protože to nemůžeme objektivně zjistit. V Arcidiecézi pražské však existuje několik oficiálních nástrojů, prostřednictvím kterých se biskup zajímá o kněze, jak se dovídá o jejich práci a potřebách, jak s nimi může komunikovat na formální rovině. Mezi tyto oficiální nástroje patří účast na vybraných vikariátních konferencích, konání tzv. velkých vizitací farností, pořádání schůzí okrskových vikářů a rovněž setkávání kněží s biskupem při tzv. kněžských dnech. Druhou věcí však je, do jaké míry těchto nástrojů diecézní biskup

⁷⁶ LG 28

⁷⁷ ChD 16

využívá osobně a do jaké míry prostřednictvím dalších ordinářů. Dále jsou okrskoví vikáři pověřeni, aby konali každoroční bratrské návštěvy ve farnostech svého vikariátu a podrobnou zprávu o těchto návštěvách zaslali biskupovi, resp. generálnímu vikáři.

Vikariátní konference. Jsou to jednoměsíční setkání kněží v rámci jednoho vikariátu za předsednictví okrskového vikáře. Kněží na nich řeší nejrůznější záležitosti, diskutují o aktuálním dění ve světě, v diecézi, ve svých farnostech, domlouvají se na společných pastoračních programech a aktivitách vikariátu, někdy je na programu přednáška na téma, které souvisí s kněžskou činností, někdy do vikariátní konference zahrnou neformální výjezdní setkání za kulturou nebo přírodou. Ordináři se snaží jednou za měsíc účastnit se některé vikariátní konference jako hosté. Program těchto konferencí si kněží určují sami. V každém případě však mají povinnost pořídit zápis a zaslat jej na Arcibiskupství pražské. Tento zápis potom čte generální vikář, získává tak povědomí o situaci mezi kněžími a reaguje na různé jejich podněty.

Bratrské návštěvy vikářů. Vzhledem k tomu, že biskup, ani za pomoci ostatních ordinářů, nemá kapacitu na to, aby každý rok mohl navštívit jednu každou farnost, jsou jeho prodlouženou rukou v této činnosti okrskoví vikáři. Ti mají za úkol navštívit každoročně každého duchovního správce farnosti ve svém vikariátu, hovořit s ním, setkat se i s dalšími pracovníky ve farnosti, seznámit se s problémy a starostmi, ale též s úspěchy a radostmi. Na Arcibiskupství pražské pak mají vikáři povinnost zaslat zprávu z této návštěvy, která má obsahovat informaci o životním stylu jednotlivých duchovních, rozbor pastorační situace ve farnosti, včetně spolupráce s pastorační a ekonomickou radou farnosti, popis života farnosti, zejména pokud jde o liturgii, účast na charitě, misiích, evangelizaci a ekumeně. Vikář má též zkontrolovat udržování pořádku na faře, zvláště pak ve farní kanceláři a rovněž v kostelích. Zpráva by měla končit celkovým osobním hodnocením okrskového vikáře, doporučením pro ordináře a případně uložením konkrétních úkolů.⁷⁸ Tyto zprávy potom na Arcibiskupství pražském čte generální vikář, biskupští vikáři i diecézní biskup.

Velká kanonická vizitace. Tato vizitace je vedena za účelem „zjištění pastorační situace ve farnosti, odhalení jejích potíží, nesnází i rezerv, jakož i předností a silných stránek“⁷⁹. Vykonat tuto vizitaci biskupovi ukládá samotné kanonické právo, a to tak, že má zvizitovat „každoročně diecézi, buď celou, nebo její část tak, aby alespoň každých

⁷⁸ Srov. Arcibiskupství pražské. *Formulář Sdělení z návštěvy okrskového vikáře.*

⁷⁹ Arcibiskupství pražské. *Směrnice pro řádnou kanonickou vizitaci farnosti pražské arcidiecéze.* Směrnice č. 3/2006, čj. 0230/2006, (ze dne 10. 1. 2006)

pět let zvizitoval celou diecézi osobně nebo, bránila-li mu zákonná překážka, prostřednictvím biskupa nástupce nebo pomocného biskupa nebo generálního vikáře, biskupského vikáře nebo jiného kněze⁸⁰. V Arcidiecézi pražské se zpravidla každý rok stanoví, které farnosti budou ten rok vizitovány, a diecézní biskup, pomocní biskupové a generální vikář si tyto farnosti k vizitování rozdělí rovnoměrně. Každý z vizitátorů opět vyhotoví o vizitaci velmi podrobnou zprávu a tu pak čtou všichni ordináři. Zpráva obsahuje informace o duchovním správci farnosti, o dalších kněžích, jáhnech, akolytech, pastoračních asistentech a katechetech, kteří ve farnosti působí. Rovněž informace o duchovní správě farnosti, včetně vysluhování svátostí, katecheze apod., dále o církevních školách a křesťanských společenstvích, které jsou ve farnosti. Závěrem vizitace je opět hodnocení a uložení úkolů a povinností odstranění případných nedostatků. Každé této kanonické vizitaci předchází v arcidiecézi pražské rovněž kontrola hospodaření té které konkrétní farnosti a též kontrola stavebního stavu budov, které jsou ve farní správě.

Setkání okrskových vikářů s vedením diecéze. Koná se několikrát do roka, většinou je svoláno za nějakým zvláštním účelem a podle toho také potom vypadá program. Každopádně se opět jedná o kontakt biskupa s kněžími, neboť vikáři zde kněze zastupují a mají možnost biskupovi na tomto jednání předložit aktuální otázky, které ve svých vikariátech řeší.

Kněžské dny. Konají se za účasti diecézního biskupa i ostatních ordinářů zpravidla třikrát až čtyřikrát do roka a zváni jsou všichni kněží a jáhni z diecéze. Na programu bývá úvodní slovo diecézního biskupa, duchovní slovo, přednáška na určité téma, aktuality celodiecézního významu, které přednáší generální vikář nebo biskupští vikáři apod. Je to, kromě setkání kněží při Misse chrismatis, jedinečná příležitost, jak se mohou opravdu všichni kněží a jáhni setkat spolu navzájem, ale též se svými představenými, při příležitosti, kdy jde především o bratrské sblížení a nikoli o kontrolu jejich činnosti.

Samozejmě, že tyto oficiální nástroje péče biskupa o kněze nemohou nahradit přirozený a spontánní přístup, nenahradí osobní vztah biskupa ke svým kněžím. Určují však alespoň základní, minimální rámec péče biskupa o kněze v Arcidiecézi pražské.

⁸⁰ CIC, kán. 396 § 1

2.8 Úloha křesťanských rodičů

Nemůžeme však také pominout laiky, z nichž na prvním místě jsou to právě rodiče, kteří nesou odpovědnost za to, jakým osobním příkladem své děti ovlivní a jaké duchovní, kulturní a sociální zázemí jim vytvoří pro schopnost, aby dokázaly správně, rozhodně a zodpovědně své životní povolání rozlišit. Rodiče mohou kněžská povolání svých synů velmi ovlivnit. Samozřejmě se tak nesmí dít nějakým zjevným či násilným způsobem. Je to spíše záležitost modlitby a citlivé křesťanské výchovy. Opakovaně slyšíme, že rodiče, častěji matka, zasvětila svého syna Bohu nebo Panně Marii a usilovnými modlitbami mu vyprosila povolání ke kněžství. Už sama tato touha rodiče může být prvním krokem na cestě za kněžským povoláním syna. V každém případě je však důležité, aby rodiče o možnosti, že by se jejich syn mohl vydat na kněžskou dráhu, alespoň věděli a aby syna odevzdali do Boží vůle a nebránili případnému povolání ke kněžství. Církevní dokumenty dokonce mluví o rodině, která žije duchem víry, lásky a zbožnosti, jako o *prvním semináři*.⁸¹ Papež Benedikt XVI. ve své exhortaci *Sacramentum caritatis* říká, že rodiny jsou často lhostejné k potenciálnímu povolání ke kněžství, nebo se staví dokonce proti němu. Vyzývá biskupy a kněze, aby do pastorece povolání zahrnuli i úsilí o zvýšení vnímavosti rodin k této otázce. „Nechť se velkodušně otevírají daru života a vychovávají děti tak, aby byly ochotny přijmout vůli Boží. Je zapotřebí mít odvahu představovat mladým lidem radikální volbu následování Krista s poukazem na půvab takové volby.“⁸²

V úvodu jsem vyjádřila domněnku, že si mnoho rodičů nepřeje mít syna knězem. Abych tuto domněnku ověřila, udělala jsem průzkum u rodičů celé České republiky, kteří mají syna, jenž se ještě nerozhodnul pro své životní povolání. Získala jsem odpovědi od 1030 lidí, z toho 340 mužů a 690 žen. V rámci tohoto dotazníku, který byl publikován na webových stránkách Arcibiskupství pražského www.vira.cz a www.pastorace.cz jsem položila otázku: *Přáli byste si, aby se váš syn (resp. některý z vašich synů) stal knězem?* Na tuto otázku odpovědělo kladně 513 respondentů. 127 respondentů odpovědělo záporně. Zbylých 390 respondentů odpovědělo, že neví. Myslím, že je velmi potěšující zjištění, že téměř přesná polovina všech respondentů si přeje mít syna knězem. Vyhodnocení dotazníku nám dává možnost též odhalit, jaký je poměr mužů a žen, kteří si přejí nebo nepřejí mít syna knězem. Zjistíme, že v tom

⁸¹ Srov. OT 2

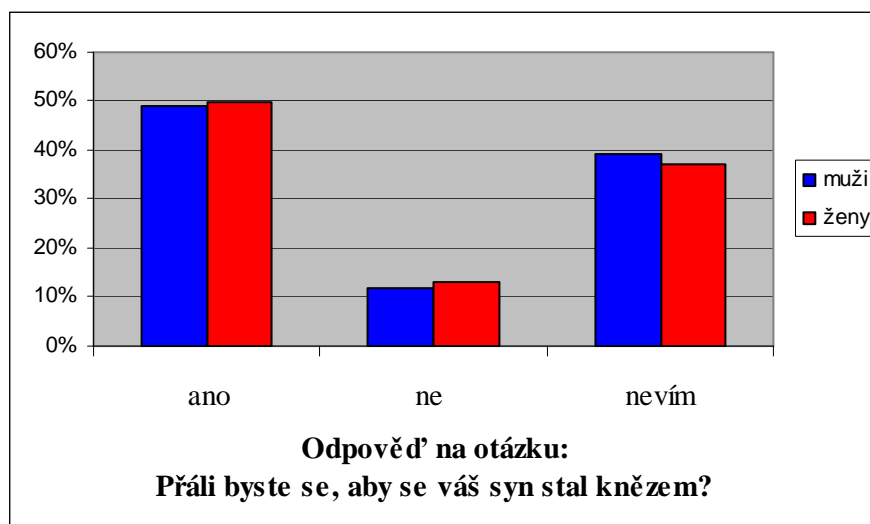
⁸² SCa 25

nejsou výrazné rozdíly. Jen o jedno procento více žen si přeje mít syna knězem než mužů. Nyní zde uvedeme tabulku, ve které jsou údaje s ohledem na různý počet respondentů mužů a žen uvedeny též v procentech. Graf potom pro zjednodušení pracuje již jen s procenty.

Tabulka a graf odpovědi na otázku:

Přáli byste si, aby se váš syn, resp. některý z vašich synů, stal knězem?

	Ano		Ne		Nevím	
Muži	166	49 %	41	12 %	133	39 %
Ženy	347	50 %	86	13 %	257	37 %

Dále měli rodiče možnost svoji odpověď odůvodnit slovně. Abychom lépe pochopili pohnutky těchto osob, na následujících řádcích uvedeme nejčastěji se opakující důvody, pro které si rodiče přejí mít syna knězem a též pro které si to nepřejí. Mezi nejčastější důvody, proč si rodiče přejí mít syna knězem, patří přesvědčení, že je to Boží požehnání a milost, že je to čest, že je to nejkrásnější povolání pro muže a že církev kněze potřebuje. Tyto důvody se opakují nejčastěji a rodiče je vyjadřují například těmito slovy⁸³:

⁸³ Kurzívou odlišujeme jeden výrok od druhého.

Vnímal bych to jako veliké požehnání nejen naší rodině, ale i farní rodině a příklad pro celé město, v němž žijeme, že víra není mrtvá, ale že jsou povolávání mladí lidé ke službě. Kněžské povolání chápu jako velký Kristův dar, ovšem mám také obavy, jak zvládne samotu, celibát, množství práce a možné problémy s hierarchií. Kněží je u nás myslím málo. Modlíme se za dobré a svaté kněze. Synka jsme přijali při narození jako dar, bude-li Pán Bůh chtít, povolá si ho pro tuto službu. Kněží nepadají z nebe, ale vycházejí z rodin. My jsme Božímu volání otevřeni. Je to nejkrásnější povolání. Pokud bude chtít, budu velmi rád, protože církev kněze potřebuje. Stejně tak potřebuje dobrá manželství, řeholníky atd. Byla bych poctěna, že Bůh si vybral právě moje dítě. Kněží jsou potřeba a jsem přesvědčená, že v praktikujících rodinách je ideální podhoubí. Měli jsme spolu s Bohem úmluvu, že pokud se syn po všech komplikacích narodí zdravý, odevzdám mu ho. Před nějakou dobou syn prohlásil, že by chtěl být knězem.

Mezi nejčastější důvody, proč si rodiče nepřejí mít syna knězem, patří na prvním místě špatná zkušenost se současnou církví, na druhém místě je to obava, že by žil osamělým životem bez rodiny. Tyto dva důvody opravdu převládají a uvádí je naprostá většina těch, kteří odpověděli záporně za otázku, zda by si přáli mít syna knězem. Respondenti se vyjadřují například takto:

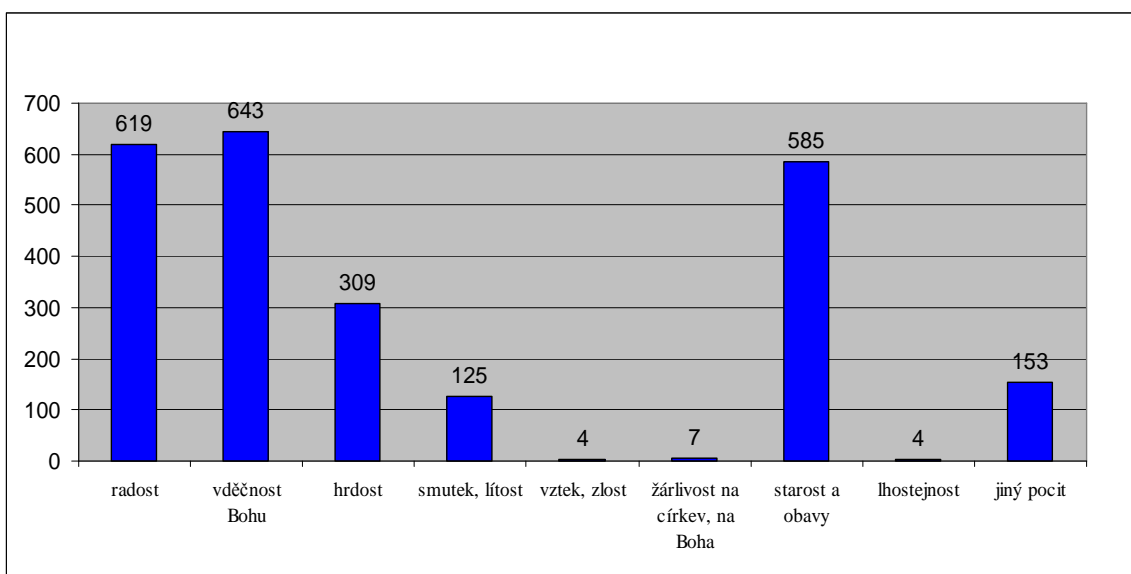
Současný stav v církvi je velmi špatný (vztah k lidem, k majetku a k současné společnosti). Nikdy jsem o tom nepřemýšlela. Většina církevních představitelů se čím dál víc vzdaluje realitě běžného člověka. Trendem je jít zpět. Současné kněžství je nemilosrdné, špatně nastavené nadřízenými a kněží nejsou dobře vedeni, formováni ani podporováni. Církev (míněna organizační struktura, zejm. hierarchie) se chová okázale a neefektivně. Církev ve mně nebudí důvěru pro tak kompletní zasvěcení života. Chci být babičkou. Víím, že kněží nemají na rúčích ustláno. Svět je jiný než před 20 lety. Také znám některé kněze, kteří jsou ve službě omylem. Neměl by rodinu a mít rodinu a děti je přirozený tok života. Kněz nakonec zůstane sám - bez rodiny, bez blízkých lidí. Navíc je komplikované udělat si přátele ze svých farníků, kteří kněze berou spíše jako autoritu než jako přátele. Mám obavu, že je to ve skutečnosti osamělý život. Dokud bude povinný celibát, tak ne. Důvodem je současné strnulé a značně formální pojetí kněžství, resp. výchova k takovému kněžství v semináři. Kdyby se syn chtěl stát řeholníkem v živém řeholním společenství, bylo by to pro mne něco zcela jiného.

Respondenti měli rovněž za úkol představit si, že by jim jejich syn oznámil, že se chce stát knězem, a měli odpovědět na otázku: *Jaký pocit ve vás tato představa vyvolá?* Měli možnost vybrat více možností z nabídnutých odpovědí, protože člověk většinou v takové situaci cítí směs různých pocitů. Nejvíce respondentů by cítilo vděčnost Bohu, na druhém místě by mnoho respondentů cítilo radost a na třetím místě starost a obavy. Nemálo z nich by cítilo hrdost, ale též smutek a lítost.

Tabulka a graf odpovědi na otázku:

*Představte si, že by vám váš syn oznámil, že se chce stát knězem.
Jaký pocit ve vás tato představa vyvolá?*

Druh pocitu	Počet odpovědí
radost	619
vděčnost Bohu	643
hrdost	309
smutek, lítost	125
vztek, zlost	4
žárlivost na církev, na Boha	7
starost a obavy	585
lhostejnost	4
jiný pocit	153

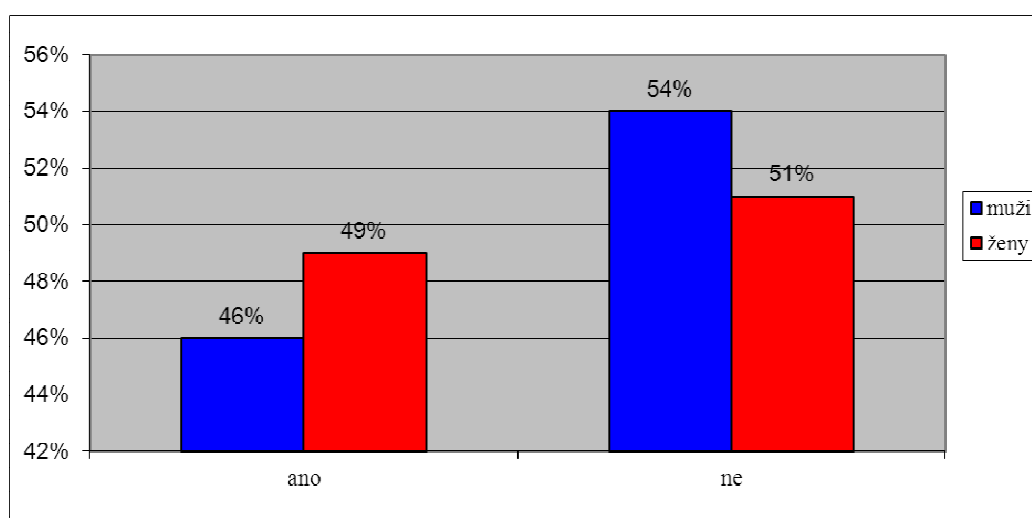
Pokud respondenti uváděli jiný pocit, měli možnost tento pocit vyjádřit vlastními slovy. Nejčastěji uváděli pocity jako je respekt před jeho rozhodnutím, překvapení, rozpaky, pocit obdarování, potřebu se modlit, zvědavost, zklamání, pochybnosti a nejistotu, zda to zvládne. Domnívám se, že je přirozené, že by rodiče v takové situaci ve velké míře cítili starost a obavy, ale je potěšující, že v ještě větší míře by cítili radost a vděčnost Bohu a častokrát též hrdost. Znamená to, že kněžské povolání stále ještě v lidech vzbuzuje úctu a respekt. Naproti pocitu hrdosti bychom mohli postavit pocit studu. Tato varianta sice nabídnuta nebyla, ale nikdo ji ani sám nevyjádřil v rámci odpovědi „jiný pocit“.

Rovněž jsem v rámci svého výzkumu položila těmto respondentům otázku: *Mluví se ve vaší rodině otevřeně o možnosti, že by se váš syn mohl případně stát knězem?* Kladných odpovědí na tuto otázku bylo v poměru k záporným méně. Celkem odpovědělo kladně 497 respondentů a záporně 533 respondentů. V následující tabulce si opět tato čísla znázorníme s přihlédnutím k tomu, jak odpovídali muži a ženy. Zjistíme, že vícero žen než mužů se domnívá, že se v jejich rodině mluví otevřeně o možnosti, že by se syn mohl případně stát knězem. Tato čísla v tabulce vyjádříme též v procentech a pro vyšší přehlednost, budeme v grafu pracovat již jen s procenty.

Tabulka a graf odpovědi na otázku:

Mluví se ve vaší rodině otevřeně o možnosti, že by se váš syn mohl případně stát knězem?

	Ano		Ne	
Muži	157	46 %	184	54 %
Ženy	340	49 %	349	51 %

Respondenti ve svých rodinách o možnosti, že by se jejich syn mohl stát knězem, nemluví z různých důvodů. Často opakovaným důvodem je, že syn je ještě malý, a tak to není pro ně aktuální otázka. Dalším častějším důvodem je skutečnost, že jeden z manželů si to zásadně nepřeje, a tak se o tom ani nemluví. Ne málo rodičů však zastává názor, že o možnosti, že by se syn mohl stát knězem, není správné mluvit, ani není správné si nic přát, protože by tak mohli svého syna ovlivnit. Ten by pak mohl mít pocit, že je pod tlakem, a nerozhodoval by se ve svobodě. Snažil by se buď přání rodičů vyhovět, nebo by se naopak mohl vůči tomuto přání vymezit a zatvrdit se. Ti rodiče,

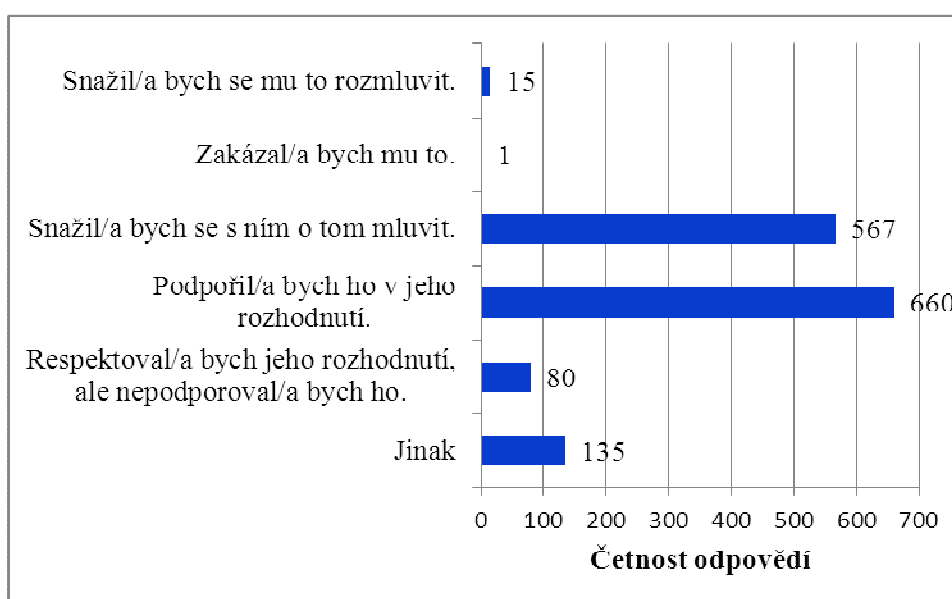
kteří o možném povolání ke kněžství svých synů ve svých rodinách otevřeně nemluví z důvodu, aby je neovlivňovali, se vyjadřují například těmito slovy:

O tom moc nediskutujeme, shodneme se v tom, že takové rozhodnutí musí udělat každý sám za sebe. *Nikdy bych synům neřekla, že bych si to přála, nechtěla bych je tím ovlivnit. Nechtěla bych syna ovlivnit. Toto rozhodnutí i samotné přání, musí vyjít z jeho vztahu k Bohu. Musí vyjít ze srdce muže. Je to Boží Dar. Dar povolání. Nemluvíme ani o tom, jestli se nestane zedníkem nebo snad politikem. Prostě to kluci neřeší a ani my jim neplánujeme, kam by měli směřovat.* Starší synové jsou zatím na středních školách, k tomuto rozhodnutí musí dojít sami bez mého navádění, nebo odrazení. Jejich rozhodnutí bych však toleroval. *Je to záležitost mezi dítětem a Bohem. Kdyby dítě s touto myšlenkou přišlo, jsem připraven o ní otevřeně mluvit. Jsem s dětmi sama a o možnosti, aby se stal syn knězem, jsme nemluvili. Syna to ani nenapadlo a já sama nechávám této otázce volný prostor. V ničem ho neomezují a myslím si, že pokud by tomu tak mělo být, Bůh si sám najde způsob.*

Následující graf potom vyhodnocuje odpověď na otázku: *Jak myslíte, že byste reagoval/a, kdyby vám váš syn oznámil, že se chce stát knězem?* Zde se jedná o nějakou podmínku do budoucna. Rodiče nemohou samozřejmě vědět, jak by reagovali, ale odpovědi odráží předpoklad a odhodlání rodičů. Vidíme, že více než polovina všech respondentů se domnívá, že by svého syna v jeho rozhodnutí stát se knězem podpořila nebo by se s ním snažila o tomto jeho plánu hovořit. Pouze necelých 10 % respondentů by rozhodnutí svých synů nepodpořilo a jen málo z nich by se mu to snažili rozmluvit.

Graf odpovědi na otázku:

Jak myslíte, že byste reagoval/a, kdyby vám váš syn oznámil, že se chce stát knězem?

3 Arcibiskupský seminář v Praze

Jak už jsme hned v úvodu řekli, tato práce nemá primárně za cíl řešení otázky bezprostřední formace budoucích kněží. Nicméně toto téma s tématem naší práce tak úzce souvisí, že se mu musíme též věnovat. Důležité pro podporu nových kněžských povolání je totiž i to, jak se seminaristé na toto povolání připravují a jak se v semináři cítí.

V první podkapitole tedy pojednáme o tom, jak se sami seminaristé mohou podílet a podílejí na podpoře nových kněžských povolání. Ve druhé podkapitole přineseme vyhodnocení dotazníku, o jehož vyplnění jsem požádala seminaristy pražského semináře. Díky tomuto vyhodnocení se též dozvíme, jak vypadá současná podoba seminární formace a jak ji hodnotí sami seminaristé. V návaznosti na to potom budeme ve třetí podkapitole moci nastítnit diskuzi, která se v souvislosti se seminární přípravou vede mezi kněžími a představenými Arcidiecéze pražské. V poslední podkapitole této práce si představíme systém seminární formace ve vídeňském semináři, která byla před deseti lety revidována ve prospěch většího zapojení bohoslovců do praktického života farností.

Nicméně ještě než se budeme zabývat výše přestavenými tématy, krátce si Arcibiskupský seminář v Praze přestavíme. Jedná se o seminář společný pro české diecéze, tedy pro České Budějovice, Hradec Králové, Litoměřice, Plzeň a Prahu. Aktuální počet seminaristů, kteří v tomto semináři po dobu zpravidla pěti let společně žijí, je 34.⁸⁴ Ve stejné budově působí rovněž Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy, na které získávají seminaristé svou intelektuální formaci. Formace však začíná v nultém ročníku, kterým každý kandidát prochází v olomouckém Teologickém konviktu.⁸⁵ „Život seminaristů je postaven na slavení liturgie, zejména Eucharistie, na osobní a společné modlitbě, na rozjímání Božího slova, na bratrské lásce a spravedlnosti. Společným jmenovatelem seminaristů je jejich povolání a touha růst ve svatosti skrze Kristovo kněžství.“⁸⁶

⁸⁴ Stav k 1.12.2013. Jeden muž je seminaristou košické eparchie, který studuje v Arcibiskupském semináři v Praze v rámci studijního výměnného programu.

⁸⁵ srov. Arcibiskupský seminář v Praze. Co je seminář? [2013-11-25] <<http://www.arcs.cuni.cz/index.php?id=3&id2=5>>

⁸⁶ Arcibiskupský seminář v Praze. <<http://www.arcs.cuni.cz/index.php?id=3&id2=5>>

3.1 Podpora nových kněžských povolání ze strany seminaristů

Nyní se již dostáváme k části, ve které pojednáme o tom, jak se seminaristé podílejí na podpoře nových kněžských povolání. Domnívám se, že tento jejich podíl je jeden z nejdůležitějších. Mladým mužům, kteří se rozhodují, zda odpovědět na Boží volání a vydat se na cestu ke kněžství, totiž málokdo rozumí v dané situaci lépe, než Ti, kteří již první významný krok udělali a vstoupili do semináře. Seminaristé jsou těmto mladým mužům blízko nejen věkově, ale též jsou na podobné cestě. Ještě kněžími nejsou, takže též stojí před důležitým rozhodnutím, ale již jsou k němu jasně nasměrováni a formováni. Za účelem podpory mladých mužů, kteří hledají své povolání, a podpory kněžských povolání obecně, pořádají seminaristé duchovně volnočasové aktivity pod názvem Tammím⁸⁷. Tyto aktivity jsou určeny mužům od 15 do 30 let a jsou zaměřené na pomoc v rozlišování životního povolání. Rovněž ukazují způsob, jak žít a rozvíjet mužskou spiritualitu. Nejčastěji se jedná o víkendové duchovní obnovy, které jsou pořádány u příležitosti různých liturgických dob, např. advent a doba postní. Kromě společné modlitby a katechezí, mají účastníci též možnost rozhovoru se seminaristy a představenými semináře. Je to ale též ojedinělá příležitost prohlédnout si prostory semináře a nahlédnout do života seminaristů.⁸⁸ Kromě duchovního přínosu nabízejí tedy tyto duchovní obnovy též zcela praktickou stránku, obdobnou dnům otevřených dveří na vysokých školách.

Kromě duchovních obnov Tammím, přišli seminaristé ještě s další důležitou aktivitou na podporu nových kněžských povolání. K příležitosti roku kněží vydal Arcibiskupský seminář v Praze text rozjímavého růžence za kněžská povolání. Tomuto růženci udělil arcibiskup Miloslav kardinál Vlk dne 16. října 2009 imprimatur ve smyslu kán. 826, § 3 CIC s přáním: "Kéž Panna Maria vyslyší prosby všech, těch, kdo se budou tento růženec modlit, a vyprosí nová a svatá kněžská povolání." Tento rozjímavý růženec se od klasického růžence liší tím, že se po každém vzývání jména Ježíš vkládá kratší či delší citace Ježíšových slov. Tato slova se týkají povolání učedníků.⁸⁹

⁸⁷ Název „TAMMÍM“ je hebrejské slovo. Do češtiny by se dalo přeložit různými způsoby: dokonalý, bezúhonný, totální, naprostý, a to vždy ve smyslu naprosto oddaný Bohu (srov. Wilhelm Gesenius Handwörterbuch - hebräisches und aramäisches, Leipzig 1895, str. 840).

⁸⁸ srov. Arcibiskupský seminář v Praze. *Tammim*. [2013-11-4] <<http://www.tammim.spolco.cz/>>

⁸⁹ Arcibiskupský seminář v Praze [2013-11-4] <www.arcs.cuni.cz>

3.2 Seminář z pohledu seminaristů – výzkum

Jak už bylo uvedeno začátkem druhé kapitoly, v rámci této práce jsem položila seminaristům, kteří se připravují na kněžství v pražském semináři, několik otázek prostřednictvím dotazníku. Celkový počet českých seminaristů je 33, na můj dotazník odpovědělo 17 z nich. návratnost je tedy téměř 50 %. Vyhodnocení tohoto dotazníku však nebudeme provádět metodou kvantitativní, ale zaměříme se na to, jak se tito seminaristé sami slovně vyjadřují k té které otázce. Nejprve si vždy uvedeme úryvek z určitého církevního dokumentu, poté položíme otázku, na kterou odpovíme slovy seminaristů. Při tak malém počtu seminaristů si můžeme dovolit brát v potaz názor každého z nich, i kdyby tento názor zastával pouze on sám. Vždy však uvedeme, jestli se jedná o názor jednotlivce, nebo jej vyjádřilo vícero bohoslovců.

Nyní tedy přistoupíme k vyhodnocení dotazníku.

1. otázka:

PDV 65 říká: „Všichni mohou *přijít k biskupovi*, protože je otcem a pastýřem všech, ale zvláštním způsobem to platí o jeho kněžích, kteří s ním sdílejí jedno kněžství a službu. Biskup, jak sám koncil říká, by je měl považovat za *bratry a přátele* a takto s nimi jednat. Analogicky to lze říci i o těch, kdo se připravují ke kněžství. Aby mohli *být s ním*, s biskupem, má je biskup z důvodu své odpovědnosti za formaci kandidátů kněžství často navštěvovat a jistým způsobem *být s nimi*“.

„Jste s biskupem“ ve smyslu výše uvedeného výňatku z PDV? Navštěvuje vás diecézní biskup často?

Seminaristé se shodují na tom, že některý diecézní biskup (event. pomocní biskupové) do pražského semináře přijede asi čtyřikrát až šestkrát do roka a též seminaristé každé diecéze mají možnost se s biskupem setkat na několika akcích během roku. Tyto akce se konají v rámci programu diecéze, nikoliv semináře. Více seminaristů však píše, že se s biskupy setkávají nejčastěji u příležitosti účasti na mši svaté a že tedy při těchto setkáních nejde o nějaké hlubší či důvěrnější rozhovory. Biskupové je při svých návštěvách nemají možnost lépe poznat. K důvěrnějším rozhovorům nejčastěji dochází, jen pokud nastane nějaký závažný problém, což je však výjimka. Přesto však většina seminaristů nevyjádřila zásadní

nespokojenost v této oblasti. Většinou ve svých vyjádřeních projevují pochopení pro biskupa a jejich omezené časové možnosti.

2. otázka:

PDV 60 říká: „...*kněžský seminář jako nejlepší místo pro formaci je normálním prostředím... společného a hierarchického života a skutečným domovem pro formaci kandidátů kněžství, když je vedený představenými skutečně oddanými této službě...* Svou podstatou je seminář v církvi *specifickým pokračováním společenství apoštolů shromážděných kolem Ježíše, naslouchajících jeho slovu, připravujících se na prožití velikonočních událostí a očekávajících dar Ducha svatého pro své poslání.*“

Vnímáte svoji zkušenost se životem v semináři podobně, jak je vyjádřeno výše?

Někteří seminaristé vlastními slovy odpověděli, že seminář nepovažují za normální prostředí a že by bylo žádoucí pobývat více na farách mezi kněžími a farníky. Nicméně všichni se shodují na tom, že pokud jde o ostatní požadavky výše zmíněného textu, považují podmínky v pražském semináři za uspokojivé. Slovy jednoho z nich můžeme shrnout více méně odpovědi všech: „ústraní, společná liturgie, duchovní vedení, společenství v rámci ročníků a diecézí, silentium a prostor pro modlitbu, to vše je velkou pomocí na cestě ke svěcení“. Jiný seminarista ještě dodává, že „záleží ale především na každém seminaristovi osobně, jak ke své vlastní formaci přistupuje. To, co popisuje PDV, se nedá nějak vynutit, ani organizačním uspořádáním z vnějšku automaticky spustit. Je a zůstane to hlavně záležitostí osobního vztahu každého člena společenství k Ježíšovi a otevřenosti a lásky k ostatním lidem žijícím v semináři“.

3. otázka:

PDV 60 říká: „Z křesťanského hlediska se má seminář stát ... společenstvím denně formovaným čtením a meditováním slova Božího, svátostí eucharistie, činnou bratrskou láskou a spravedlností...“

Je pro vás seminář společenstvím denně formovaným čtením a meditováním slova Božího, svátostí eucharistie a činnou bratrskou láskou a spravedlností?

Několik seminaristů má výhrady v souvislosti se seminářem především k pojmu bratrská láska. Ta se ovšem nedá vynutit. Ale jak uvádí jeden bohoslovec, „většinou bývají vztahy až překvapivě dobré, vzhledem k tomu, jak rozdílní lidé povahově, vzděláním, původem a temperamentem jednotliví seminaristé jsou.“ Může nás překvapit, že čtyři seminaristé uvedli, že kromě svátosti eucharistie závisí ostatní

formační činitelé z velké části na osobní iniciativě bohoslovců. Jeden seminarista to vystihuje slovy: „Kdo se nechce nechat formovat, může život v semináři prožít a vnímat úplně jinak, než se píše ve výše uvedeném textu PDV.“ Pokud jde o četbu a meditaci slova Božího, jeden seminarista píše: „Je nám doporučeno, abychom denně věnovali čas četbě SZ i NZ a Písmo během formace přečetli nejméně dvakrát celé. Ráno v kapli však většinou rozjímáme asketické texty, nikoliv úryvky z Bible.“ Jiný bohoslovec to potvrzuje slovy: „Co se týče meditování Písma, to je věc, která je v Praze ponechána jen na vlastních aktivitách seminaristů.“ A jiný píše, že „chybí denní lectio divina“.

4. otázka:

PDV 61 říká: „Obsah a forma této výchovy si vyžaduje, aby seminář měl přesný program.“

Má podle vás seminář přesný program?

Až na jednoho seminaristu všichni souhlasí s tím, že seminář má přesný program. Jeden seminarista odpověděl, že neví. Dále to vysvětlil slovy: „Myslím si, že ti, kteří nás vedou, nemají přesnou představu, jak by formace měla vypadat. Podporoval bych větší přístup bohoslovce k reálnému světu a ne k ideálu.“ Jinak se seminaristé vyjadřují většinou k tomu, co pro ně přesný program znamená a co jim přináší. Většinou v tom jsou za jedno a jejich slovní vyjádření jsou velmi podobná. V zásadě však řád přijímají, i když je pro ně náročný. Jeden bohoslovec vysvětluje přínos řádu tak, jak jim je tento přínos předkládán ze strany představených. Tento seminarista poukázal též na problém ve zvládnání požadavků studia a seminární formace: „Podle představených, má řád v semináři připravit na to, abychom byli schopni se přizpůsobit řádu ve farnosti, kde nebudeme mít možnost si plánovat zcela vše, ale budeme muset své plány omezovat dle duchovních potřeb farníků i nevěřícího okolí. Někdy se mi sice řád přičí, ale je to spíše tím, že rozvrh na fakultě a studijní povinnosti nejsou zcela harmonizovány se seminárním řádem. Je to spíše problém fakulty. I to však nám může přispět k formaci, abychom dokázali snášet nepříjemnosti a překážky, které nemůžeme odstranit. Jiný seminarista upozorňuje na nebezpečí, která může přísný řád přinést: „Řád umožňuje lépe využívat čas a pomáhá vyváženosti mezi studiem, modlitbou a volným časem. Pokud jsou pravidla příliš přísná, mohou fungovat kontraproduktivně a vyznívat jako znamení pohrdání svobodou a zodpovědností dospělých mužů, ale to není, myslím, případ Arcibiskupského semináře v Praze. Pravidelnost vnímám skutečně víc jako pomoc než jako břemeno.“ Důležitým pohledem na tuto otázku je též vyjádření

seminaristy, který poukazuje na problematiku různosti věku seminaristů: „Je to subjektivní záležitost. Jinak bude přesný program vnímat člověk, který přišel po maturitě a tak trochu ho ještě potřebuje. Jinak bude zase přesný program vnímat člověk, který už několik let pracoval, a byl zvyklý si program uzpůsobovat sám. Takže se nedá jednoznačně odpovědět, protože seminář je směsicí lidí různého stáří.“

5. otázka:

Kán. 258 CIC říká: Aby se naučili, jak se koná apoštolát i v samé praxi, jsou studenti během studia, hlavně o prázdninách, uváděni do pastorační praxe vždy pod vedením zkušeného kněze, a to cvičeními, stanovenými podle uvážení ordináře a přizpůsobenými věku studentů a místním podmínkám.

Do jaké míry se podle vašeho názoru v semináři v souladu s výše uvedeným kánonem CIC připravujete na praktický život ve farnosti, coby potenciální budoucí duchovní správci farností?

Na tuto otázku odpověděli 3 seminaristé, že se podle jejich názoru v semináři seminaristé připravují na praktický život kněze ve farnosti dostatečně. 9 odpovědělo, že se seminaristé připravují nedostatečně a 5 odpovědělo, že se nepřipravují téměř vůbec. Na následujících stránkách na základě vyjádření seminaristů představíme, do jaké míry se bohoslovci připravují na pastorační práci ve farnostech, následně uvedeme několik výroků samotných seminaristů, abychom si udělali autentickou představu o tom, jak tuto praxi hodnotí.

Seminaristé mají praxi především o letních prázdninách. Jedná se o praxi stanovenou biskupem na tři týdny buď v sociálním zařízení (diecézní centra mládeže, kněžský domov a různá jiná sociální zařízení...), nebo v pastoraci, a též o praxi ve své vlastní farnosti. Během akademického roku chystají rovněž dvakrát duchovní cvičení pro mladé muže přímo v budově Arcibiskupského semináře. O neděli Dobrého Pastýře jezdí na praxi do vybrané farnosti ve vlastní diecézi. Rovněž spolupracují na přípravě různých adorací, křížových cest, bohoslužeb se zpěvem rorátů na různých místech v Praze. Většina seminaristů považuje tuto praxi za nedostatečnou. Ne jeden bohoslovec upozornil na to, že o prázdninách bývá ve farnosti změněný režim. Většina aktivit, jako jsou různá setkání, katecheze, výuka náboženství apod., bývají na dobu prázdnin přerušeny a farnost nežije normálním životem, jako v průběhu roku. Prázdniny jsou netypickým obdobím pro pastoraci. Ale právě v tomto období bohoslovci mají konat svoji farní praxi. Dalším úskalím je to, že nejsou pro tuto praxi vybírány konkrétní větší

farnosti, ve kterých by duchovní správce s praxí seminaristů počítal a uměl by je cíleně zapojit. Jeden seminarista se v tomto ohledu vyjadřuje slovy: „Příprava na pastorační se odehrává především o prázdninách. Obsah je možná až příliš ponechán v rukou samotným bohoslovcům a jednotlivým pánům farářům. Seminarista, který necítí potřebu vlastní iniciativy, může dobou formace proplout bez hlubšího kontaktu s výzvami pastorační.“ Jiný seminarista to potvrzuje slovy: „Cítím trochu nedostatek ve vedení faráře, protože si musím říkat o práci a hledat pastorační úkoly bez něho, což není jednoduché, protože musím dávat pozor, abych nepřebíral úkoly, ke kterým nejsem kompetentní.“ A ještě jiný s tím souhlasí: „Praxe ve farnostech, zdravotnických a sociálních službách i na táborech, společných setkáních mládeže apod. máme, ale zvlášť ve farnostech je někdy problém, hodně záleží na knězi, u kterého jsme na praxi, příliš mnoho věcí z chodu farnosti se člověk, alespoň v mém případě, nenaučí.“ Další seminarista se též domnívá, že různé praxe je dost, ale není pojata kvalitně a cílevědomě: „stačilo by ji méně a o to intenzivněji, právě na faře u zkušeného faráře ve velké farnosti.“ Poslední příspěvek seminaristy, který uvádíme, se týká problematiky vztahu fakulta a seminář: „Studium na fakultě na pastorační praxi nepřipravuje vůbec. Seminář sám pod vlivem přebujelé intelektuální formace na fakultě, a jisté podřízenosti intelektuální formaci diktované fakultou, na potřebnou přípravu na pastorační praxi nemá moc prostoru.“

3.3 Diskuse nad současnou podobou pražského semináře

Diskuse, která se vede v souvislosti se současnou podobou semináře, se ptá, zda je tato forma tou nejlepší přípravou pro budoucí kněze, zda je dostatečně připraví na jejich službu lidem a duchovní správu farností. Pro účely této práce jsme učinili písemný dotaz na představitele Arcidiecéze pražské a Arcibiskupského semináře: celkem 8 osob, z nichž 4 lidi své odpovědi písemně poslali.⁹⁰ V rámci dotazníku jsme požádali též mladé kněze Arcidiecéze pražské, aby se vyjádřili k životu v semináři: celkem 32 osob. Na následujících řádcích představíme klady a zápory současné podoby seminární formace tak, jak je na náš písemný dotaz rovněž písemně vyjádřili představitelé Arcidiecéze pražské a Arcibiskupského semináře v Praze a též mladí kněží, kteří vyplňovali výše představený dotazník.

⁹⁰ Tyto odpovědi jsou k nahlédnutí u autorky.

Předností a výhodou semináře je skutečnost, že se v určitém ústraní kandidáti kněžství mohou připravit na své poslání. To vyžaduje jistou oddělenost, která umožňuje lepší sebereflexi a sebekázeň, a vytváří příznivé podmínky k tomu, aby se seminaristé naučili vést a rozvíjet svůj duchovní život a přivykli dennímu řádu, ve kterém má své nezastupitelné místo modlitba. Jedná se též o společenství lidí podobně naladěných a se stejným cílem, ve kterém mají seminaristé možnost sdílení procesu rozhodování. Toto společenství člověka nese a zároveň silně lidsky formuje. Současná podoba semináře zároveň připravuje kandidáta kněžství na budoucí prožívání společenství v rámci presbyteria. Díky tomu, že jsou na jednom místě seminaristé z celých Čech, mají tak možnost dobře poznat velký počet těch, se kterými nakonec budou spolupracovat coby kněží. Jinak řečeno, mnoho kněží má mezi spolubratry velmi dobré přátele již ze semináře. Tato přátelství a kolegialita hraje důležitou roli v jejich životech. Současná podoba semináře má velkou šanci na to, že budou eliminována nepravá povolání nebo lidi, kteří nejsou duševně v pořádku. Seminaristé mají čas na studium a mají zajištěný duchovní a materiální servis. Dalším významným kladem současného pojetí semináře, kdy jsou všichni kandidáti kněžství na jednom místě, je též ekonomické hledisko. Je to ekonomicky nejúspěšnější forma.

Naproti tomu záporem současné podoby semináře je na prvním místě dotázanými nejčastěji zmiňovaná izolovanost od reality, od skutečného světa, od běžných problémů lidí a paradoxně i od problémů církve. Je to umělé prostředí a život nepodobný tomu, který kněží skutečně na farách a v pastoraaci žijí. Šest let žijí kandidáti kněžství ve velkém společenství, ale velkou část života potom jako kněží žijí sami. V semináři jsou vychováni jako v klášteře, ale ne pro klášterní život. Dříve nebo později nastává ponorková nemoc a snadno se vytvoří prostředí, v němž klíčovou roli hraje kritičnost a sarkasmus. Ve formaci není věnováno dost prostoru praktickým znalostem a dovednostem. Formace v semináři nemá moc společného s životem farnosti.⁹¹

Na první pohled se zdá, že klady semináře převyšují jeho zápory. Nicméně, zápory, které jsme nastínili, uvedli téměř všichni dotázaní shodně (kromě rektora semináře) a často se vyjadřovali velmi důrazně. Musíme ale připustit, že klady současné podoby seminární formace jsou významné a určitě by nebylo v pořádku je při řešení problémů, které jsme představili, opomenout. Nastává otázka, jaká forma přípravy na kněžství by tedy byla vhodnější. Dotázaní se shodovali na tom, že by se do určité míry měla

⁹¹ Tyto dva odstavce odráží průnik odpovědí církevních představitelů a dotázaných kněží. Písemné odpovědi jsou archivovány k nahlédnutí u autorky.

zachovat stávající forma seminární přípravy, přičemž by měl být brán mnohem větší důraz na praxi.

Jeden z uvažovaných modelů by podle dotázaných mohl být následující. Klasické dnešní pojetí formace v semináři by po jednom roce v konviktu trvalo pouze dva roky. Další tříletá část formace by se odehrávala pod vedením zkušených a příkladných kněží na farách, kde by kandidáti kněžství žili po menších skupinách šesti až deseti osob. Na teologickou fakultu by docházeli a jinak by se částečně též zapojovali do života farnosti. Největší výhodou a přínosem tohoto modelu formace je nepřetržitý kontakt s živými farnostmi. Kandidátům kněžství to dodává smysl jejich šestiletého studia. Tato doba je totiž z psychologického hlediska velice dlouhá pro ztrátu smyslu celého počínání.

Sami dotázaní se shodují na tom, že tento model není snadné zavést, protože by se musela řešit řada problémů s tím spojená. Pravděpodobně by se jednalo o ekonomicky náročnější způsob. Bylo by též obtížné nalézt dostatečně kapacitní fary a farnosti, které by takové *semináře* unesly. V každém případě by se musel takovýto proces dobře promyslet a naplánovat a možná zavést nejprve „ad experimentum“ na jedné faře, na jeden rok, na jedné vybrané skupince seminaristů. Domnívám se však, že nastala doba, kdy je třeba vážně o reformě seminární formace diskutovat, uvažovat a alespoň teoreticky propracovat možné cesty.

Nemůžeme však pominout důležitý hlas proti reformaci současné seminární formace, pokud jde o seminář jako místo, totiž hlas rektora Arcibiskupského semináře v Praze, který se na náš dotaz vyjádřil písemně k této problematice slovy:

„Seminář považuji za nejvhodnější místo pro formaci ke kněžství. V nejplnější míře umožňuje naplnit všechny čtyři roviny formace, které musí probíhat zároveň. A to formaci duchovní, intelektuální, lidskou a pastorační. Potvrzují to také experimenty s jinou formou formace, které nevydržely zkoušku času a vcelku se neosvědčily. Vycházely z přílišného zdůrazňování sociologické dimenze církve jako společenství nad dimenzí teologickou. Za nesmyslné považuji názory o *skleníkové výchově* v semináři. Zapomíná se totiž, že do semináře vstupují dospělí muži (průměrný věk bohoslovce v ArcS je 29 let) a že jedna třetina současných bohoslovců má vysokoškolské vzdělání. Pobytem v semináři bohoslovci neztrácejí kontakt se světem. Problém není totiž v semináři jako v místě formace, to považuji za optimální, ale ve zvolených metodách formace. Na těch je třeba neustále pracovat a zdokonalovat, aby odpovídaly dnešní době a dnešnímu člověku.“

V návaznosti na tato slova rektora ArcS si můžeme položit otázky, které však necháme otevřené, protože odpovědi na ně nemůžeme podložit žádným výzkumem. Jak rektor uvedl, průměrný věk seminaristů je 29 let a jedna třetina z nich má již předchozí

vysokoškolské vzdělání. Někteří dnešní muži tedy mají tendenci vstupovat do semináře v pozdějším věku poté, co již jednu školu vystudovali. Není pro ně tedy o to těžší život v semináři za podmínek, že mají malý kontakt s živou farností? Nezvýšil by se počet seminaristů, kdyby podmínky jejich šestiletého života při seminární formaci byly určitým způsobem bližší reálnému životu, na který se připravují? Pro dospělého muže, který cítí povolání ke kněžství, totiž může být těžké až nepřekonatelné, rozhodnout se pro vstup do semináře za podmínek, že by v takto uzavřeném prostředí měl strávit šest let života.

3.4 Systém seminární formace ve Vídni

Diskuse nad podobou semináře se nevede pouze v České republice. Italský kněz Leonardo Sapienza v jedné ze svých knih, ve které čerpá z výsledků různých anket, říká, že seminář „dnes mnozí pokládají za přežitou strukturu, neschopnou poskytnout opravdové lidské zařazení. (...) Někteří si stěžují, že v semináři vyrůstali ve *zředené* atmosféře, odtržené od společenského kontextu, která je s to vychovávat jen poslušné funkcionáře.“⁹²

Dotazem na vicerektora vídeňského semináře P. Markuse Mutha⁹³ jsme zjistili, že seminář ve Vídni prošel jistým pokusem o revizi seminární formace. Jako reakci na krizi v tamním semináři poslal v roce 2002 vídeňský arcibiskup Christoph kardinál Schönborn seminaristy do farností k tzv. *farním regentům* (Pfarr-Regent). Toto řešení trvalo však jen jeden rok, po kterém se seminaristé na podzim v roce 2003 opět vrátili do semináře. Nicméně na základě tohoto radikálního kroku se nakonec stabilizoval nový systém seminární formace. Nyní jsou vídeňští seminaristé určeni k různým farnostem a jejich duchovním správcům, kde sice nebydlí, ale kam po dobu svého studia pravidelně docházejí a učí se od nich kněžskou praxi. Při každé nedělní mši svaté musí udělat malý úkol, díky kterému poznávají, jak vypadá běžný život faráře a farnosti. Kam je kdo určen, je v rozhodnutí rektora a diecézního biskupa. Seminaristé mají tedy po roce propedeutika (nultého ročníku semináře) vztah ke konkrétní farnosti. Farnost mění každé dva roky, takže na konci vzdělání zažijí

⁹² SAPIENZA, Leonardo. Muž Boží: stránky o kněžské spiritualitě. Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o. 2009, s. 25

⁹³ S vicerektorem P. Markusem Muthem vedla autorka e-mailovou korespondenci v anglickém jazyce. Tu je možno nahlédnout u autorky.

3 farnosti, k čemuž se přidá následně ještě farnost, ve které dělají roční farní praxi a též farnost, v níž mají praxi již jako jáhni. Od roku 2011 se faráři, kteří mají takto na starosti seminaristy, nazývají *farní průvodci*. Tito mají s představenými šest pohovorů v roce, při kterých je přítomen dvakrát také vídeňský arcibiskup. Při těchto setkáních se jedná o jednotlivé seminaristy a jejich cestu za kněžstvím. Aktuálně se ve Vídni nachází osm farností, do kterých jsou vysláni seminaristé. Postup vzdělání a seminární formace má šest následujících etap, přičemž tento koncept je flexibilní a může být přizpůsoben v závislosti na individuálních okolnostech u konkrétních seminaristů:

1 rok propedeutikum (nultý ročník semináře)

1-3 roky seminární kurz I.

1 externí rok

1-2 roky seminární kurz II.

1 rok praktikum

1 rok jáhna

Externí rok prožívají seminaristé mimo seminář. Seminarista si za pomoci, konzultace nebo doporučení představených zvolí náplň tohoto roku a místo, ve kterém by tento externí rok chtěl strávit. Tuto volbu schvaluje arcibiskup vídeňský. Bohoslovec by při externím roce neměl pobývat v žádném semináři ani v klášteře, ale v nějakém soukromém bytě nebo ve farním domě spolu s farářem. Z tohoto místa pravidelně navštěvuje katolickou teologickou fakultu a dělá běžné zkoušky na konci semestru. Ve zvláštních případech je též možné, aby si seminarista našel roční zaměstnání v civilní sféře. V tom případě je výjimečně též možné omezit na rok studium na fakultě. Cílem tohoto externího roku je získat zkušenosti, které mu pomohou v lidském i duchovním zrání, a též praxi, díky které se naplní požadavky na intelektuální a především pastorační formaci. V rámci tohoto roku seminaristé zkoumají a prohlubují své kněžské povolání za změněných okolností mimo seminář a jeho řád. Mají příležitost rozšířit si obzor, pokud jde o oblast společenskou, kulturní, ale též teologickou a pastoračně praktickou. Rovněž se mohou při tomto roce učit cizí jazyky studiem či praxí v cizích zemích nebo se zaměřit na získání jiných dovedností podle možností svého obdarování.

Tento externí rok je povinný pro všechny rakouské seminaristy, i když se konkrétní pravidla jeho realizování mohou v jednotlivých rakouských diecézích lišit. Samozřejmě mohou existovat výjimky, například pokud seminarista ve svém životě již před vstupem do semináře pracoval nebo udělal podobnou zkušenost, která má být náplní externího roku, nebo pokud seminarista není původem Rakušan a v Rakousku nevyrostal. V takovém případě je již jeho pobyt v rakouském semináři považován za rozšíření obzorů.

4 Kněží a kněžské svěcení na území AP

V této kapitole nejdříve pojednáme o zvláštních duchovních požadavcích v životě kněze, jako je slib poslušnosti, čistoty a chudoby. Máme totiž za to, že tyto požadavky, jakkoliv jsou s kněžským stavem neodmyslitelně spjaty, do velké míry též ovlivňují mladé muže při jejich rozhodování, zda se vydají na kněžskou dráhu či nikoliv, a tedy souvisejí s počtem kněží. Dále načrtneme, jaký je současný stav kléru a farností v Arcidiecézi pražské. Rovněž se budeme zabývat vývojem kněžského svěcení na území AP v letech 1995 až 2013. Budeme se též zabývat jednotlivými výroky kněží, které pronesli v rámci dotazníku, jenž který byl položen kněžím diecézním i řádovým, působícím v Arcidiecézi pražské a vysvěceným mezi léty 1995 až 2013.

4.1 Zvláštní duchovní požadavky v životě kněze

Tyto zvláštní požadavky stanoví Dekret o službě a životě kněží. Jedná se o požadavek na pokoru a poslušnost, požadavek na přijetí celibátu a na přijetí dobrovolné chudoby. My se jimi budeme zabývat proto, že tyto požadavky, které se kněz zavazuje zachovávat, mohou hrát velkou roli při rozhodování, zda se muž který cítí povolání ke kněžství, touto cestou vydá. Jednak může mít obavu, zda bude schopen sám tyto sliby zachovávat, a také způsob, jak tyto sliby zachovávají stávající kněží, ho může pozitivně, ale také negativně ovlivnit. Zároveň v závěru této kapitoly přinesu vyhodnocení té části dotazníku pro mladé muže, ve které se vyjadřují k výše uvedeným třem kněžským závazkům.

Na první místo výše zmíněný dekret II. vatikánského koncilu uvedl duchovní požadavek pokory a poslušnosti. Dekret nemá na mysli jen nějakou slepou poslušnost, kdy se člověk zbavuje vlastní odpovědnosti, ale mluví o pohotovosti ducha a o ctnosti, která se vyžaduje pro kněžskou službu. Tato pokora a poslušnost je zde dáována do třech souvislostí. Jednak je vztažena k pokornému zkoumání a poslušnému uskutečňování Boží vůle, jednak k podřízenosti vůči rozhodnutí církevních představených a jednak k připodobnění se Kristu, který „byl poslušný až k smrti“ (Fp 2,8).⁹⁴ Apoštolská exhortace *Pastores dabo vobis* rozvádí pojem poslušnosti ve vztahu vůči církevní

⁹⁴ Srov. PO 15

autoritě a ukazuje, že poslušnost vůči Boží vůli a vůči pokynům a požadavkům církevních přestavených se vzájemně prolíná. Jedná se o tzv. *apoštolskou poslušnost* „v tom smyslu, že kněz uznává církev v její hierarchické struktuře, miluje ji a slouží ji. Vždyť kněžská služba existuje pouze ve společenství s papežem a s kolegiem biskupů, zvláště pak s vlastním diecézním biskupem; jim musí kněz prokazovat *synovskou úctu a poslušnost*, jak to slíbil při obřadu svěcení.“⁹⁵ Tímto kněz „uznává milost rozlišování a zodpovědnosti, kterou přislíbil Ježíš svým apoštolům a jejich následovníkům, aby bylo tajemství církve spolehlivě chráněno a aby se posloužilo křesťanskému společenství jako celku na jeho společné cestě ke spáse.“⁹⁶

Slovo poslušnost v mnohých nemusí evokovat nic příjemného. Mohou se nám pod tímto pojmem vybavit různé podoby této vlastnosti, které nemusí být zrovna projevem ctnostného života. Mezi poslušností a vlastním svědomím tedy musí být neustálé napětí, jak na to upozorňuje americký kněz Donald Cozzense ve své knize *Měnicí se tvář kněžství*. Toto napětí může být pro mnohé „tak bolestné, že někteří kněží si osvojí přístup slepé poslušnosti a loajality prostě proto, aby unikli nepříjemnému napětí mezi sebou a církví, kterou milují“⁹⁷. Toto uchýlení se jen k jedné straně, ke straně slepé poslušnosti, a odvrácení se od zkoumání vlastního svědomí pak nazývá kompromisem. Poslušnost má být tedy doprovázena důkladným studiem, odvahou samostatně myslet a konat hlubokou reflexi nad učením, tradicí a zvyklostem církve.⁹⁸ Cozzens však samozřejmě nenabádá k neposlušnosti nebo jen k částečné poslušnosti, ale spíše upozorňuje na slepou poslušnost, za kterou by se kněz jen skrýval a zbavoval se tak vlastní zodpovědnosti.

Druhým duchovním požadavkem v životě kněze je závazek zachovávání celibátu. Kodex kanonického práva k tomuto pojmu uvádí: „Duchovní jsou povinni zachovávat dokonalou a trvalou zdrženlivost pro boží království, a proto jsou vázáni celibátem, který je zvláštním božím darem, jímž se mohou duchovní snáze a s nerozděleným srdcem svobodněji oddat Kristu a službě Bohu i lidem.“⁹⁹ Pokud bychom hledali biblické předznamenání dnešního celibátu, nejbližší bychom byli u verše z Matoušova evangelia, ve kterém se praví, že „někteří nežijí v manželství..., protože se ho zřekli pro

⁹⁵ PDV 27

⁹⁶ PDV 27

⁹⁷ COZZENS, Donald Bernard. *Měnicí se tvář kněžství: reflexe nad krizí kněžské duše*. Praha: Benediktinské arcidiákonství sv. Vojtěcha a sv. Markéty, 2003, s. 27.

⁹⁸ Srov. Donald B. Cozzens, *Měnicí se tvář kněžství*, str. 28.

⁹⁹ CIC 277, §1

království nebeské“¹⁰⁰. Další verš ve spojitosti s celibátem často uváděný je z 1. listu Korintským: „Svobodný se stará o věci Páně, jak by se líbil Bohu, ale ženatý se stará o světské věci, jak by se zalíbil ženě, a je rozpolcen.“¹⁰¹ Nesmíme však zapomínat na to, že takto vytržené verše z kontextu nikdy nevyzní tak, jak je biblický autor skutečně zamýšlel. Není však úkolem této práce, aby se podrobněji zabývala celibátem. Jen chce upozornit na některé aspekty, které mohou souviset s pastorační povolání ke kněžství. Jedná se totiž asi o nejčastěji diskutovaný závazek kněze, který vyvolává mnoho rozporuplných názorů a o kterém se vede nejvíce diskusí.

Dekret o službě a životě kněží přiznává, že kněžství ve své podstatě závazek celibátu nevyžaduje. Dekret se při tom odkazuje na praxi prvotní církve, jak je popsána v Novém zákoně: „Nuže, biskup má být bezúhonný, jen jednou ženatý... Má dobře vést svou rodinu a mít děti poslušné a početné.“¹⁰², a rovněž na tradici východní církve, kde mohou být na kněze vysvěceni též ženatí muži. Dalo by se říct, že východní církve rozlišují povolání ke kněžství a milost celibátu, přičemž některého muže Bůh povolá ke kněžství a k manželství současně a jiného ke kněžství a k celibátu. Dekret však konstatuje, že celibát je „v mnohém směru pro kněžství vhodný“¹⁰³. A následně potvrdí zákonnou povinnost celibátu v latinské církvi „pro ty, kteří jsou vybráni ke kněžství“¹⁰⁴.

Třetím duchovním požadavkem je přijetí dobrovolné chudoby. I tento závazek je možno podle církevních dokumentů chápat v různých rovinách. Jednak se samozřejmě jedná o chudobu v pravém slova smyslu, kdy „kněžím nemá nikdy bohatství přirůst k srdci, mají se varovat jakékoliv hrabivosti a důsledně se zdržet obchodování všeho druhu“¹⁰⁵. Jednak tento termín také zahrnuje zásady pro správu církevního majetku, kdy majetek má mít „jen takové použití, pro které je církvi dovoleno vlastnit majetek, totiž pro řádné konání bohoslužeb, zajištění přiměřeného zaopatření duchovenstva a umožnění apoštolského a charitativního podnikání, zvláště ve prospěch chudých“¹⁰⁶.

V rámci svého výzkumu jsem položila mladým mužům, kteří se ještě nerozhodli pro své životní povolání, ale kteří o možnosti stát se knězem stále uvažují, otázku: „Co je vám nejvíc na překážku ve vašich úvahách stát se knězem? Z čeho máte obavy? V čem váháte?“ Celkem se tohoto výzkumu účastnilo 217 mladých mužů žijících v Arcidiecézi

¹⁰⁰ Mt 19, 12

¹⁰¹ 1K 7, 32-33

¹⁰² 1Tm 3,2-5; Srov. též Tt 1,6

¹⁰³ PO 16

¹⁰⁴ PO 16

¹⁰⁵ PO 17

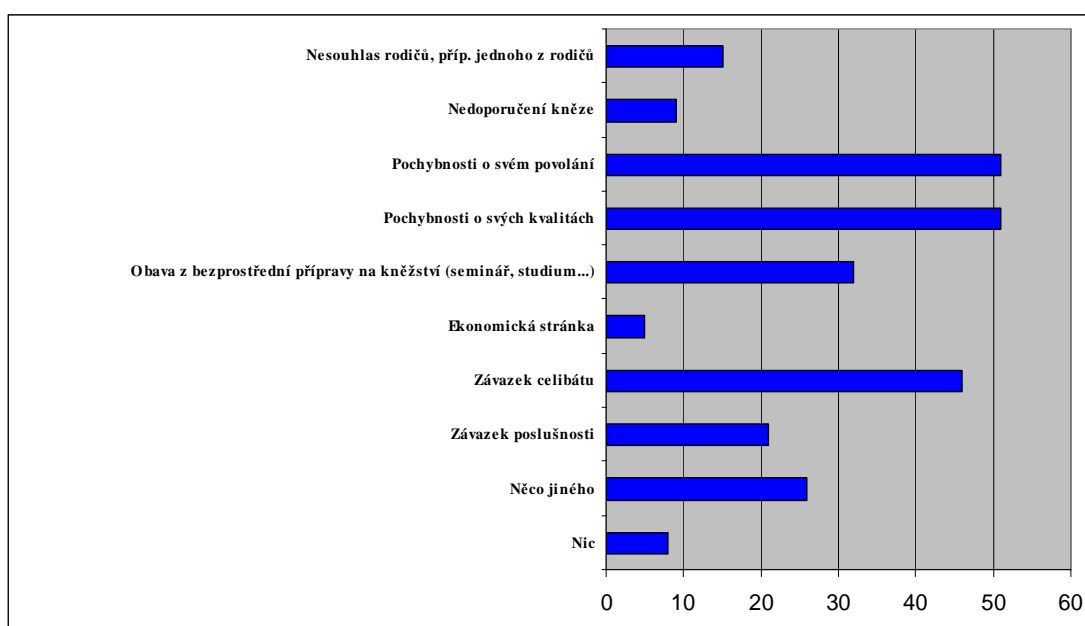
¹⁰⁶ PO 17

pražské, ale na tuto otázku již odpovídalo jen 89 z nich, a to Ti, kteří o možnosti stát se knězem uvažují. Svě odpovědi vybírali z navržených možností, přičemž mohli označit více možností. Z tohoto výzkumu můžeme zjistit, že úplně největší starosti respondentům dělají pochybnosti o svém povolání a též o svých kvalitách. Tyto dvě odpovědi vybralo 51 z 89 respondentů. Dalším nejčastějším aspektem kněžského života, ze kterého mají mladí muži obavu, je závazek celibátu. Tuto možnost vybralo 46 respondentů. Vidíme však, že ekonomická otázka není pro mnohé z nich na překážku. Závazek poslušnosti trápí pouze 21 respondentů. V následující tabulce si uvedeme přehled všech odpovědí a zjistíme, že třetím nejčastěji vybraným aspektem je obava z bezprostřední přípravy na kněžství, míníme tím život v semináři nebo v komunitě, studium atd.

Tabulka a graf odpovědí na otázku:

Co je vám nejvíc na překážku ve vašich úvahách stát se knězem? Z čeho máte obavy? V čem váháte?

Navržené odpovědi	četnost odpovědí
Nesouhlas rodičů, příp. jednoho z rodičů	15
Nedoporučení kněze	9
Pochybnosti o svém povolání	51
Pochybnosti o svých kvalitách	51
Obava z bezprostřední přípravy na kněžství (seminář, studium...)	32
Ekonomická stránka	5
Závazek celibátu	46
Závazek poslušnosti	21
Něco jiného	26
Nic	8

V rámci tohoto dotazníku se též mladí muži měli vyjádřit, jaké má podle nich kněžský stav, ve smyslu život kněží, záporné i kladné stránky. Mezi zápornými stránkami nejčastěji zmiňovali, že nemůže mít kněz děti, že je osamělý, že má málo volného času, že je to náročné povolání... Muži, kteří stále o možnosti stát se knězem uvažují, se vyjadřovali například slovy:

Nemožnost mít vlastního potomka. Neustálé stěhování, být 24 hod "v pohotovostním režimu", neváženost vzhledem k české ateistické společnosti apod. Neměl by se na nikoho příliš vázat a může hrozit pocit osamělosti. Příliš mnoho práce v důsledku nedostatku kněží u nás může vést k úplnému vyčerpání. To je ovšem cena za odevzdání života Bohu. Celibát, někdy pocit samoty, nedostatek času na "obyčejné" věci. Výchova k elitářství v rámci kněžského semináře; limitace možnosti svobodného názoru; bezmezná závislost na hierarchii. Poslušnost často ústí do pasivity a zženštilosti. Samota, hodně práce s kněžstvím nesouvisející (administrativa...), odmítání většinovou společností. Římskokatolický kněz se musí více kontrolovat, nemá ženu, která by mu dávala zpětnou vazbu. Každý od vás očekává, že budete vzorem. Často je chápán jako nějaká výstřednost, mimo to bývá často spojován s pedofilií, což samozřejmě je jen předsudek. Mimo to mi vadí fakt, že kněz nemůže mít rodinu, věřím, že právě to je důvod proč mnoho mladých mužů i přes touhu stát se knězem tuto možnost zavrhne. I když musím přiznat, že si kněze s rodinou představit nedovedu. Život v sociálním, informačním i vztahovém ghettu (pokud není kněžské povolání žito s Bohem, pro lidi a s lidmi). Dnes je problémem podle mě samota, jaksi se vymykáme tomuto světu, nerozumíme mu (možná nechceme) a on nerozumí nám. Kněžství není povolání k samotě - na to by měli pamatovat zejména biskupové a posílat kněze na fary alespoň po dvou. Zejména pak tam, kde jsou novokněží nebo již starší kněží. To se týká zejména diecézního kléru. Musíme se naučit být k sobě solidární.

Mezi kladnými stránkami nejčastěji zmiňovali, že dnešní společnost kněze nejvíc potřebuje, že má kněz více času na duchovní život a že slouží lidem. Vyjadřovali se například takto:

Duchovní život, možnost zvěstování Krista, pomoc lidem, naplněný život, který má smysl. Šířitel radostné zvěsti o Kristu. Převeliká odměna v nebi. Ty samé, jako Mariino fiat. Účast na spáse. Krom toho toužím duchovně pomáhat a vést, což je jaksi jeden z hlavních atributů kněžství. Navíc miluji liturgii a být jejím "vedoucím" musí být úžasné. Darovat svůj život celý Bohu, odevzdat se Mu do služby. Rozdávat světlo druhým lidem, věnovat tomu všechen svůj čas. Značné množství vztahů a vazeb, čas na duchovní život, jisté společenské postavení. Je to člověk, kterého tato společnost velmi potřebuje, zatímco společnost hledí převážně na tělesné a materiální stránky, kněz hledí především na sociální a psychické stránky člověka. Práce pro druhé je výsostně smysluplná, jedině v druhých se můžeme setkat s Bohem. Kněz může ve svém životě podávat svědectví, "vyprávět" svým životem o Bohu ostatním.

4.2 Vývoj kněžského svěcení na území AP v letech 1995 až 2012

Následující tabulka byla zpracována na základě údajů z matriky svěcených Liber ordinatum, kterou vede kancléřství Arcibiskupství pražského. Tato tabulka obsahuje počty svěcených kněží od roku 1995 na území Arcidiecéze pražské. První sloupec

obsahuje údaje o celkovém počtu udělení svátosti kněžství na území AP, následující sloupce pak rozlišují, zda svěcenci byli svěcení pro arcidiecézi nebo pro nějaký řád.

Tabulka počtu udílení kněžského svěcení na území Arcidiecéze pražské

Rok	Počet svěcení pro AP, resp. inkardinovaných v AP	Počet svěcení pro řád nebo hnutí	Celkem
1995	3	5	8
1996	4	7	11
1997	2	1	3
1998	7	6	13
1999	6	7	13
2000	3	7	10
2001	5	3	8
2002	5	8	13
2003	4	5	9
2004 ¹⁰⁷	1	6	7
2005	2	6	8
2006	2	4	6
2007	1	5	6
2008	3	2	5
2009	1	2	3
2010	0	4	4
2011	2	0	2
2012	1	1	2
Celkem	49	74	123

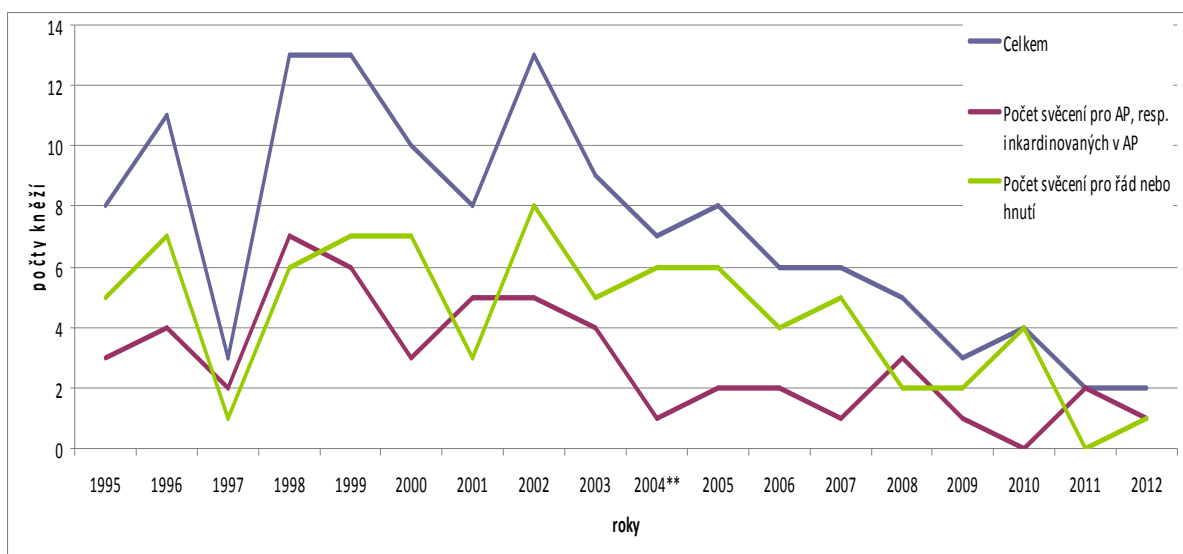
Z tabulky je zřejmé, že na území AP je přesně o jednu třetinu více mužů svěcených pro řád než pro arcidiecézi. Nemůžeme z toho však vyvozovat, že by více mužů, kteří se chtějí stát kněžími, chtěli být kněžími řádovými. Jde totiž o to, že řádoví kněží, vysvěcení na území AP, mohou pocházet z různých částí České republiky, na území AP jsou sice vysvěceni, ale působit následně mohou v kterékoli jiné diecézi, podle toho, kam je jejich představený vyšle. Je to však samozřejmě i naopak. Řádoví kněží jsou

¹⁰⁷ V roce 2004 byl vysvěcen jeden kněz, který byl inkardinován do Arcidiecéze pražské, ale je trvale uvolněn pro dílo Mariino - Fokoláre, které nemá možnost včleňovat vlastní kněze, proto jsme ho nepočítali jako svěceného pro AP ale pro řád, resp. hnutí.

vysvěcení v jiné diecézi, ale poté působí v Arcidiecézi pražské. Nemůžeme tedy pomocí této tabulky zkoumat, zda se více kněží světí pro řád nebo pro diecézi. Proto druhý a tedy i třetí sloupec jsou pouze orientační.

Důležitý je pro nás sloupec první, ze kterého můžeme nezkresleně vysledovat klesající počet kněžských svěcení pro Arcidiecézi pražskou. Zatímco v první půlce sledovaného období, tedy v letech 1995 až 2003 bylo průměrně za rok vysvěceno 4,3 kněze, ve druhé polovině, tedy v letech 2004 až 2012 bylo průměrně za rok vysvěceno pouze 1,4 kněze pro AP. Stejně tak v prvním období bylo vysvěceno pro AP pouze 10 % kněží cizí státní příslušnosti (polské a slovenské), ale ve druhém období to bylo již 30 % kněží s cizí státní příslušností. To znamená, že nejen že v AP klesá počet kněžských svěcení obecně, ale ještě rychleji klesá počet svěcených kněží s českou státní příslušností. Klesající tendence je jasně patrná i z níže uvedeného grafu, kde počet udělených kněžských svěcení pro AP znázorňuje fialová linie.

Graf počtu udílení kněžského svěcení na území Arcidiecéze pražské

4.3 Současný stav kléru a farností v Arcidiecézi pražské v datech

V arcidiecézi pražské je inkardinováno, tzn., že k ní přísluší, 140 kněží¹⁰⁸. Tyto kněze označujeme jako kněze diecézní, kteří podléhají přímo arcibiskupovi pražskému. Z těchto kněží je 117 v Arcidiecézi pražské aktivně činných. Tím myslíme, že jsou v AP zaměstnáni a vykonávají svoji činnost buď ve farnostech, v kapitulách nebo

¹⁰⁸ V celém tomto odstavci, pokud není uvedeno jinak, jde o stavy k 1. 11. 2013.

na Arcibiskupství pražském, též v různých arcidiecézních centrech a střediscích nebo v různých oblastech kategoriální pastorace jako například vězeňští, nemocniční či školní kaplani. Věkový průměr těchto kněží je 55 let, přičemž nejstaršímu zaměstnanému diecéznímu knězi je 89 let a nejmladšímu je 27 let. Z výše uvedeného jasně vyplývá, že 23 kněží inkardinovaných v AP není v AP zaměstnaných. Jedná se o kněze uvolněné pro službu v jiné diecézi, pro službu v armádě, pro hnutí Fokoláre nebo pro službu ve prospěch Arcibiskupského semináře v Praze, ale především o kněze ve výslužbě.

Dalších 101 kněží, kteří mají v Arcidiecézi pražské nějaké ustanovení, jsou příslušníci různých řádů a řeholních komunit a 30 kněží aktivně činných v Arcidiecézi pražské je zapůjčeno z jiné diecéze.

Celkem tedy v Arcidiecézi pražské působí 248 kněží, kteří mají nějaké oficiální ustanovení ke službě. Nicméně počet všech žijících kněží na území Arcidiecéze pražské je 373. Toto číslo tedy zahrnuje kromě výše zmiňovaných skupit kněží též ty, kteří žijí v Arcidiecézi pražské, ale nemají v ní žádnou službu ani v ní nejsou inkardinováni, zpravidla to jsou řeholní kněží, kteří voji službu vykonávají výhradně uvnitř řeholního společenství.

Dohromady je v Arcidiecézi pražské zaměstnaných 36 polských kněží a 10 slovenských kněží, ať už se jedná o kněze inkardinované v AP, do AP zapůjčené nebo o kněze řádové. Kněží z ostatních zemí, jako je Francie, Itálie, Korea, Německo, Španělsko, USA či Vietnam, je v AP zaměstnaných většinou po jedné až dvou osobách z každé země. Musíme zde zdůraznit slovo *zaměstnaných*, neboť jinak jistě v Arcidiecézi pražské působí více kněží cizí státní příslušnosti, ale Ti nevykonávají službu pro arcidiecézi, nýbrž jsou členy nějakého řeholního společenství, uvnitř kterého jsou též aktivně činní.

Arcidiecéze pražská čítá 126 sídelních farností, což jsou farnosti, ve kterých sídlí úřad duchovního správce – faráře či administrátora – a ve kterých duchovní správce zpravidla bydlí. Dalších 19 farností je spravovaných tzv. *excurrendo*, tzn. z jiného místa, tedy z některé ze sídelních farností. Farář nebo administrátor do těchto farností dojíždí. Před zahájením procesu slučování farností, který probíhal v prvním desetiletí 21. století, bylo všech farností dohromady 382.¹⁰⁹

¹⁰⁹ Údaje zpracované z Katalogu AP.

4.4 Cesta ke kněžství u konkrétních kněží působících v AP – výzkum

V této kapitole, která se zabývá konkrétními kněžími působícími v Arcidiecézi pražské, přineseme vyhodnocení dotazníku. Tento dotazník jsme předložili se žádostí o vyplnění mladým kněžím, kteří byli vysvěceni mezi léty 1995 a 2012 a kteří působí v Arcidiecézi pražské. Jak už jsme výše nastínili, dostalo se nám celkem 32 odpovědí od těchto kněží, přičemž žádost o vyplnění tohoto dotazníku jsme poslali e-mailem 89 těchto kněží. Návratnost je tedy více než 35 %. Nebudeme však provádět kvantitativní vyhodnocení, ve kterém bychom data zpracovávali a interpretovali pomocí statistických metod. Spíše postavíme určité odpovědi vedle sebe v různých souvislostech. Budou nás zajímat, jak tito kněží prošli vlastní cestu ke kněžství a jaká očekávání od této služby měli.

V následující tabulce nalezneme odpovědi všech dvaatřiceti kněží na otázky, které se týkají jejich povolání ke kněžství: kdy poprvé začali o kněžství v souvislosti se svým životním stavem uvažovat, co bylo prvotním a co rozhodujícím impulzem k tomu, že se přihlásili do semináře a následně se stali kněžími. Tato otázka nás v souvislosti s tématem naší práce *Problematika cesty ke kněžství* velmi zajímá, protože nám může pomoci poznat a do určité míry pochopit, jak se rodí v mladých mužích, a mnohdy ještě v malých chlapcích, myšlenka, že by se mohli stát kněžími. Samozřejmě nezapomínáme na to, že vždy za povoláním stojí Bůh. Ten si ale často vybírá lidi i věci, skrze které druhého člověka oslovuje a nabízí se mu.

Tabulka prvotních a rozhodujících impulzů na cestě za kněžstvím

Kolik Vám bylo let, když jste poprvé začal uvažovat o tom, že se stanete knězem?	Co bylo úplně prvním impulzem (ať vnitřním nebo vnějším) pro myšlenku stát se knězem?	A co bylo nakonec hlavním impulzem pro rozhodnutí stát se knězem?
od 11 do 15 let	Kněz ve farnosti a skauti.	Smysluplně pracovat pro věčné hodnoty.
do 10 let	Knížka o Dominikovi Savio	Světový den mládeže v Czenstochowe.
od 11 do 15 let	Setkání s knězem, informace a četba o kněžských osobnostech.	Trojediný Bůh; láska a úcta k církvi...
od 11 do 15 let	Vnitřní oslovení při liturgii, příklad kněží v blízkém okolí	Věrnost tomuto prvnímu oslovení

od 16 do 20 let	Intenzivní život s Bohem a s církví. Poměrně časté setkávání s kněžími a bohoslovci.	Boží povolání, které jsem vnímal také skrze osobní příklad kněží, zvláště jednoho kněze svatého života.
do 10 let	Na to si už nepamatuji, bohužel.	Nevím, zda takový jeden hlavní impuls byl.
od 11 do 15 let	Služba u oltáře	Láska Kristova
od 16 do 20 let	Silný neodbytný pocit, že mě Bůh k této službě volá.	Silný neodbytný pocit, že mě Bůh k této službě volá.
od 16 do 20 let	Vnitřní oslovení, cítil jsem povolání při modlitbě po svatém přijímání (několik měsíců stále dokola).	Nakonec hlavním impulzem bylo, že jsem nemohl toto povolání Bohem zpochybnit. Také jsem si uvědomil, že chci něco dělat pro lidi okolo sebe.
od 21 do 30 let	Především duchovní zkušenost Boží blízkosti, ale i křesťanská literatura a v neposlední řadě i příklady jiných, kteří se touto cestou vydali přede mnou.	Přibývajících roky.
do 10 let	Žádný konkrétní impuls myslím nebyl, bylo to zcela přirozené a samozřejmé.	Vyústění dlouhodobého směřování ke kněžství. Zvažování mé dosavadní cesty a ohled na moje sklony a setrvávající přání být knězem.
od 16 do 20 let	Eucharistická adorace	Pouť do Lurd
od 21 do 30 let	Konverze a křest v dospělosti	Uvědomění si Božího povolání ke kněžství
od 16 do 20 let	Moje kmotra	Znamení od Boha a pak dodatečně vnitřní jistota získaná během exercicií v druhém ročníku semináře.
od 16 do 20 let	Vnitřní impuls	Vnitřní impuls trval 5 let a tříbil se. Bylo to logické vyústění do té doby vedeného života.
od 21 do 30 let	V řeholi se to bralo tak nějak automaticky - "máš maturitu, tak půjdeš studovat na kněze, že?"	Vědomí potřeby této služby v církvi.
31 let a více	Rozjímání na duchovních cvičeních u jezuitů v Českém Těšíně	Vnitřní hlas - teď nebo už nikdy.
od 21 do 30 let	Zkušenost z osobní modlitby	Nedokážu jednoznačně říci.
od 16 do 20 let	Příklad kněze.	Prostě jsem řekl, že půjdu do kláštera tak jsem šel.
od 21 do 30 let	Byl to nápad při studiu na FF UK, kde vládla dusná totalitní atmosféra, a já se stýkal s disidenty.	Náhlé vnitřní rozhodnutí, které souviselo s konverzí k církvi a s celkovou atmosférou doby.
od 16 do 20 let	Setkání se s živým řeholním společenstvím a zralými kněžskými osobnostmi.	Ježíš Kristus a radost z něj.
od 11 do 15 let	Vzor kněze ve farnosti a čtení knih o misionářích	Potřeba kněze ve farnostech (uvažujíc o misiích).
od 16 do 20 let	Přítomnost bohoslovce z naší farnosti a především jeho jáhenské svěcení.	Od uvedeného prvního impulsu se mé povolání stále příležitostně ozývalo, až to došlo do okamžiku, v němž jsem si uvědomil, že je třeba udělat krok. Tak jsem ho udělal a přihlásil se do semináře.

do 10 let	Ministroval jsem od necelých čtyř let. Takže skoro jistě ministrování.	Rozpoznání, že mě ke kněžství volá Pán a že mi dává v mém rozhodnutí svobodu. Zdůraznil bych především to vědomí svobody v rozhodnutí.
od 21 do 30 let	Ministrování.	Vnímání povolání.
od 16 do 20 let	Touha pomáhat k poznání evangelia.	Přesvědčení o vlastním povolání.
od 21 do 30 let	Neuvědomuji si nějaký 1. impuls, prostě se to nějak objevilo.	Opět se nejednalo o nějaký impuls, prostě to postupně po dlouhé době doznělo.
od 16 do 20 let	Ministrování	Touha předat lidem, že je Bůh miluje.
od 16 do 20 let	To je obtížné říci. Příklad jiného kněze, modlitba...	Dlouho zvažované rozhodnutí. Podtrhuji rozhodnutí.
od 11 do 15 let	Osoba sv. Františka	Služba pro druhé.
od 21 do 30 let	Rozjímání při duchovních cvičeních, kdy jsem v kapli exercičního domu na Velehradě neplánovaně otevřel knížečku na straně, kde byla báseň o službě (tu báseň si dodnes pamatuji).	Když už jsem byl rozhodnut pro vstup do nějaké řehole, ve které mě Pán chce mít, prosil jsem v modlitbě o jasnou výzvu a potvrzení. Po skončení obnovy lidových misí v naší farnosti mi v jeden den přišla odpověď přes tři osoby, které ani netušily, že mi někdo jiný řekl to samé.
od 16 do 20 let	Přesně nedovedu říci, velký význam mělo setkání s kněžími, kteří mi byli příkladem a oslovili mě opravdovostí své kněžské služby a živá farnost, ve které jsem vyrůstal.	Rozpoznal jsem při modlitbě a rozlišování, že mne k tomu zve Bůh.

Na základě těchto svědectví současných kněží, kteří se zúčastnili mého výzkumu, můžeme vyzorovat, že prvním impulzem, na základě kterého pak vyšli na cestu za kněžstvím, byl u mnohých něčí příklad. Ať už se jednalo o nejčastěji zmiňovaný příklad kněze, ale též příklad svatých, dále bohoslovců a kmotry. Tyto osoby byly důležitým nástrojem Božím. Skrze ně si Bůh tyto kněze povolal, ale nemohlo jen u tohoto příkladu zůstat. Musel přijít další moment, kdy si ten který muž uvědomil, že ho Bůh volá přímo a osobně. Jak vidíme ve třetím sloupci, kde kněží píšou o rozhodujícím okamžiku, který je přiměl stát se kněžími, již mnohem častěji vyjadřují spíše vnitřní pocit, že jsou Bohem voláni, ale též touhu po Kristu a motivaci po službě lidem uprostřed Kristovy církve.

Na základě těchto kněžských vzorů a též motivací ke službě měli respondenti od kněžství různá očekávání. Abychom pochopili, co tito kněží ve své kněžské službě prožívají, uvedeme si v následující tabulce jejich jednotlivé odpovědi na otázku po jejich radostech, překvapeních i zklamáních. To nám též pomůže porozumět tomu, jaká je atmosféra mezi kněžími, co představuje pozitivní stránku jejich služby a co negativní.

V čem jste v kněžské službě oproti Vašemu očekávání nejvíce:		
potěšen?	překvapen?	zklamán?
Čekal jsem to.	Čekal jsem to.	Nedostatečná komunikace s biskupem.
Boží pomocí. Přijetím od lidí. Bratrským společenstvím.	Jakou šíří úkolů musím dělat.	Svémi hříchy a zlým jednáním druhých.
Boží mocí a pomocí, péčí, která je mocnější než mé dovednosti i mé slabosti.	Jak snadno se můžou zhroutit učená schémata, šablony, představy, plány. A překvapením bylo praktické poznání nutnosti víry a vytrvalosti.	Sobectvím, nezájmem lidí o svého kněze, lehkovážností představených i spolubratří v problémech kněží...
Mnoha dobrými příklady kněžského života	Slabostí svou a také člověčinou v církvi přítomnou.	Možná spíš sám ze sebe.
Velkým zájmem lidí o to, co kněz pro lidi dělá. Také mě překvapil zájem o podporu a účast kněze, mnohdy stačí jen na nějakém setkání či společenství být přítomen.	Snahou o navázání bližších vztahů s knězem, ev. i snaha ho ovlivňovat.	Relativně malým zájmem velké části lidí ve farnostech o svátost smíření. Také je problematické vidět a mnohdy i řešit napjaté mezilidské vztahy mnohdy i ve farních společenstvích.
Co jsem čekal, to se také i naplnilo.	Nejsem vůbec překvapen.	Oproti očekávání v ničem.
Vděčností a láskou farníku	Nemám žádná překvapení.	Nejsem zklamán.
Má předchozí očekávání se příliš neliší od skutečnosti.	Má předchozí očekávání se příliš neliší od skutečnosti.	Zklamání jsou, někdy zvláště ze sebe sama, ale to jsem očekával. Jinak bych snad ani nesměl být svěcen.
Jsem potěšen, jak velmi vztahů a osobních kontaktů přináší kněžská služba.	Jsem překvapen, jak se může jednoduše stát, že úplně přeruším spolupráci a kontakty s ostatními farnostmi a biskupstvím.	Nejvíce jsem zklamán ze své naivity a potřeby vytvářet krásnou farnost. Často vkládám své představy do lidí a pak zjišťuji, že oni to tak vlastně nechtějí. Někdy čas mě ale ze zdvořilosti podporují.
Okamžiky, kdy mi Pán dává zakoušet, že mne potřebuje.	Nevím.	Nevím, nedokáži si uvědomit.
Těší mě, když se překonají nějaké potíže, když se setkávám s dobrými lidmi.	Nepamatuji si svá očekávání.	Mrzí mě, když se setkávám s kněžími, kteří lidem hodně ubližují svojí tvrdostí a nadřazeností.
Je to krásný způsob, jak prožívat svou víru a jak udělat také něco pro druhé.	Nikdo nemluví o tom, že být farářem znamená především spravovat majetek. Chce-li kdo dělat pastorační práci, nebrání se mu v tom. Ale běda, jak jsou výkazy pozdě odevzdané a špatně vyplněné.	Zklamání je důsledek předchozí idealizace. Spousta mladých si idealizuje církev, hledá v ní útočiště před "zlým světem". Ale to není typicky kněžské zklamání.
Ve službě zpovědníka a doprovázejícího v modlitbě, duchovních cvičeních.	V ničem.	V ničem.

Že když člověk chce, je čas na modlitbu, že řádové komunity nejsou tak strašné, jak jsem se bál, naopak, i když chce dát také svůj díl do společného. Velkou potřebou lidí o službu kněze, když nabízím to, co mám, a to, jak ze strany věřících, tak hledajících: rozhovory...	Osobně: že to zpovídání a kázání není tak strašné, jak jsem měl strach.	Málo nás. A jak těžce mnozí kněží musí bojovat a jak málo opory i příkladu kněžské spirituality v době krize nacházejí. Nedostatek duchovních otců. Malé zázemí diecézních kněží, ale někdy i u kněží žijících v řádových komunitách.
V ničem	V ničem	Stavem ne-společenství diecézních kněží.
Že ještě nějak sloužím.	Že mi vůbec lidé důvěřují.	Stereotypem.
Vstřícností některých lidí	Kolik lidí, kteří o sobě tvrdí, že jsou nevěřící, mají úctu ke knězi.	Pomlouváním ze strany zbožných farníků.
Občas se setkám s velkou důvěrou lidí ve mě jako v kněze, přestože mám malé zkušenosti.	Teď mě nic nenapadá.	Nejde to samo.
Dobrou spoluprací s kaplanem.	Lidskou hloupostí.	Některými kroky v působení mých předchůdců.
Je to snad určité zranění, které na sobě prožívám, už se tolik nepředvádím jako v mládí, mnohé věci už se "usadily", zvykl jsem si také po jisté době na celibát.	Možná proměnou celkové atmosféry ve společnosti, vstupoval jsem totiž do církve i do kněžského povolání ve zcela jiné době, kdy byla s kněžstvím spojována odvaha jít proti proudu, kdežto dnes jsou s ním spojovány mnohé nečtnosti a nešvary.	Osobně vlastně tím, že v řádovém společenství v rámci mého zaměstnání v nakladatelství mám na vykonávání kněžské služby jen minimálně prostoru a času, že jsem vlastně "řeholní bratr", který má navíc svěcení.
Mám stále co nabízet v nejrůznějších prostředích, ze kterých jsem měl velký respekt.	Dary a charismata mezi spolupratry i laiky.	Přestože se mnohé k lepšímu změnilo, stálá nepružnost církevních struktur.
Můžu být nápomocen i za hranicemi domoviny.	Nádherná nakročení mnoha lidí cestou víry.	Nacionalistické tendence i z řad spolupracovníků v diecézi.
Žádná příliš konkrétní očekávání jsem neměl, přijímal jsem vše tak, jak to přicházelo. Proto jsem nezaznamenal ani nějaká velká překvapení ani zklamání. Jistě není vše v církvi, pokud jde o její praktické fungování, ideální, ale tak naivní, abych si to myslel, nejsem.	viz předchozí	viz předchozí
Tím, že lidé, alespoň tedy v mé farnosti, jsou ochotni přijímat něco nového. Že nejsem v zkosnatělém systému, kde se věci dělají takhle, protože se to tak dělá 50 let. Jsem potěšen, že přijímají bez jakýchkoli poznámek můj osobní styl, způsob vysluhování...	Tím, že lidé mají ke kněžství obrovskou úctu. Jsem mladý, z lidského hlediska jsem nic nedokázal, není důvod, aby ke mně starší lidé měli nějakou zvláštní úctu. Ale to, že jsem kněz, pro lidi znamená strašně moc.	V tom, že lidé stále někam spěchají, že neumí příliš slavit. Že hlavní kritérium nedělní mše sv., kázání, zpovědi... je jeho délka.
Boží pomocí.	Sám sebou.	Ničím zvlášť.
Že kněžské konání je jen derivátem kněžského bytí.	Svou neschopností.	Nevím, necítím zklamání.

Neměl jsem očekávání; chtěl jsem sloužit Bohu a lidem a jsem v tom šťastný dodnes.	Nejsem zásadně ničím překvapen.	Neprožívám žádná zásadní zklamání. Snad třeba jen někdy z lenosti a nezájmu některých mých spolubratří kněží a zasvěcených osob, stejně jako nezájmu některých laiků.
Obával jsem se, že hodně ztrácím. Vlastně jsem mnoho získal. Srovnávám s ženatými spolužáky.	Překvapila mne rozhádanost v jedné farnosti, kde jsem působil, snaha lidí získat mě na svou stranu, také proti faráři. Překvapilo mne, jak moc toho musí řešit farář hmotného (chybějící kryt od kanálu).	Žádné zvláštní zklamání neprožívám.
Neřekl bych proti očekávání. Nicméně nejsilnější jsou okamžiky, kdy mohu doprovázet nějakého člověka v jeho životních situacích a vidět, jak s ním Bůh pracuje.	Neprofesionalitou celého systému.	Nekvalitními vztahy mezi pracovníky církve, v podstatě fatálně chybějící podpora skutečného kněžského společenství a naprostá chybějící vize, jak to změnit.
Přístupem lidí.	Vstřícností lidí.	Nejsem zklamán.
Nad tím jsem ještě neuvažoval.	Nad tím jsem také neuvažoval.	Sice žiji uprostřed společenství, ale vážne nám to, čemu se říká kolegiálnita. Individualismus je velmi silně zakořeněn právě mezi řeholníky.
Vzhledem k tomu, že jsem novoknězem, bylo by unáhlené hodnotit.	Vzhledem k tomu, že jsem novoknězem, bylo by unáhlené hodnotit.	Vzhledem k tomu, že jsem novoknězem, bylo by unáhlené hodnotit.

Z psychologických důvodů začněme od třetího sloupce, který rozkrývá záporné stránky kněžské služby tak, jak to respondenti cítí a popisují. Nejčastěji zmiňují, že jsou oproti očekávání zklamáni z prožívání kněžského společenství, jsou zklamáni ze svých spolubratří, ale též ze sebe sama. Rovněž jsou ale zklamáni z nedobrych vztahů s různými jinými spolupracovníky. Samozřejmě však všichni nesdílejí tento dojem. Někteří jsou naopak potěšeni ze svých spolubratřů kněží. Ale častěji píší, že jsou potěšeni z lidí obecně, především z toho, že je přijímají a mají je v úctě třeba už jen proto, že jsou kněží, že mají zájem o jejich služby a že je vyhledávají.

Závěr

V této práci jsme se zabývali problematikou cesty ke kněžství v Arcidiecézi pražské. Zvláště jsme se zaměřili na moment, kdy se mladí muži pro kněžství rozhodují, a zajímali jsme se o to, co mladé muže, kteří cítí povolání ke kněžství, ovlivňuje a motivuje. V první kapitole jsme se seznámili s učením církevních dokumentů o povolání. Rovněž jsme nastínili, jaké mají církevní dokumenty požadavky na přípravu ke kněžství po stránce lidské, duchovní, intelektuální a pastorační formace. Některé požadavky církevních dokumentů, které souvisejí s přípravou seminaristů na kněžství, jsme konfrontovali se skutečným stavem této formace v Arcibiskupském semináři v Praze tak, jak jej vidí sami seminaristé. Ve druhé kapitole jsme již blíže pojednali o konkrétních formách pastoračního povolání v Arcidiecézi pražské, jako je práce s ministranty, modlitby za duchovní povolání nebo činnost Rady pro duchovní povolání v AP. V následujících dvou kapitolách jsme se zaměřili na Arcibiskupský seminář v Praze a na současný stav kléru v Arcidiecézi pražské. Průběžně jsme též vyhodnocovali dotazníky, které jsme v rámci této práce připravili.

V průběhu celé práce jsme se snažili nalézt odpověď na otázku, co je nejvýznamnějším faktorem, který stojí na cestě za novými povoláními ke kněžství. Vyslovili jsme hypotézu, že *jsou to sami kněží, kteří mohou a mají nejvíce ovlivňovat nárůst nových povolání*. Domnívám se, že se nám za pomoci studia literatury a našeho výzkumu podařilo tuto hypotézu potvrdit. Jednak jsme zjistili, že existuje u dotázaných mladých svobodných mužů vztah mezi tím, zda mají nějakého kněze za vzor, a mezi tím, zda sami vážně uvažují o možnosti, že by se mohli stát kněžími. Ten, kdo má kněze za vzor, spíše o této možnosti uvažuje. Dále jsme zjistili, že většinu současných seminaristů i mladých kněží, kteří se zúčastnili našeho výzkumu, ovlivnil na jejich cestě za kněžstvím svým příkladem nějaký kněz. Zdá se tedy, že když bude hodně dobrých kněží, bude i hodně nových povolání. Aby však mohlo být hodně dobrých kněží, musí se věnovat velká péče a pozornost již seminární formaci, formujícím a rovněž kvalitnímu výběru těch, kteří mají být svěceni. Především je však třeba pečovat o stávající kněze. Nemáme nyní na mysli péči ve smyslu nějakého podstrojování, jde spíše o podporu jejich kněžské služby a kněžského společenství, jak to požadují církevní dokumenty.

Z výzkumu spokojenosti kněží je patrné, že ne málo kněží, působící v Arcidiecézi pražské, není spokojeno se svým vztahem k ostatním kněžím. Zde svou spokojenost potvrdilo 67 % kněží. O 6 % méně kněží je spokojeno se vztahem vůči biskupovi a s jeho péčí o kněze. Určitá nespokojenost se odrazila též ve výzkumu, který jsme vyhodnotili v poslední kapitole, kdy se mladí kněží vlastními slovy vyjadřovali k tomu, v čem jsou oproti očekávání ve své kněžské službě nejvíce zklamáni. Mnoho z nich uvedlo, že nejsou spokojeni právě se vztahy vůči ostatním kněžím. Nezdá se, že by tyto vztahy byly špatné, ale nejsou ani dobré. Jejich zklamání pravděpodobně spočívá v tom, že očekávali, že se kněžským svěcením zařadí do nějakého fungujícího, dynamického, přátelského a kolegiálního společenství kněží v čele s biskupem. Důležitou úlohu kněží a na prvním místě biskupů v podpoře nových kněžských povolání opakovaně zmiňují všechny církevní dokumenty, které se tímto tématem zabývají. Pokud si tedy klademe otázku, jakým způsobem účinně podporovat růst kněžských povolání, pak se nabízí odpověď právě v podpoře kněží samotných. Péče o nová povolání by měla začínat péčí o stávající kněze. Do nich je třeba investovat čas a jim se věnovat, aby co nejvíce současných kněží dokázalo svůj život, své povolání a kněžské společenství prožívat způsobem, který vybízí k následování.

Druhou hypotézu, kterou jsme vyslovili v úvodu, a sice že *není přání mnohých rodičů, aby si Bůh vybral a povolal právě jejich syna*, potvrdit nemůžeme. Jak se totiž ukázalo, přibližná polovina ze všech 1030 dotázaných rodičů celé České republiky by si mít syna knězem přála a své syny v rozhodnutí stát se knězem by podpořila. Cítili by to jako poctu, jako Boží milost a požehnání pro celou rodinu, naplnilo by je to radostí..., ale samozřejmě by cítili též obavu a starost. Naproti tomu jen asi 10 % ze všech dotázaných si to nepřeje. Tento výsledek přináší pozitivní zjištění, že kněžství, jako svátost a životní stav, je v očích mnoha věřících drženo v opravdové úctě.

Součástí této práce bylo též představit diskuzi nad současnou podobou Arcibiskupského semináře v Praze. Ta spočívá v otázce, do jaké míry připravuje seminář za současných okolností seminaristy na kněžský život a jejich praktickou službu především v pastoraci. Zda je tato příprava kvalitní a dostatečná. Nemůžeme sice na tuto otázku přinést jednoznačnou objektivní odpověď, můžeme však konstatovat, že vícero dotázaných představitelů Arcidiecéze pražské a též mladých kněží a seminaristů si myslí, že by bylo vhodnější bohoslovce kvalitněji a cílevědoměji formovat v rámci samotných farností.

Přehled použitých zkratk

Zkratky knih Písma svatého jsou použity podle českého ekumenického překladu Nového zákona, který vydala Česká biblická společnost v roce 2007.

AP – Arcidiecéze pražská

ArcS – Arcibiskupský seminář v Praze

b.n. – bez nakladatele

CIC – Codex Iuris Canonici (Kodex kanonického práva)

ČBK – Česká biskupská konference

DSŽK – KONGREGACE PRO KLÉRUS, Direktář pro službu a život kněží

kán. – kánon

LG – DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL. Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium*

NPNE – PAPEŽSKÉ DÍLO PRO POVOLÁNÍ V CÍRKVI, *Nové povolání pro novou Evropu*

OT – DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL. Dekret o výchově ke kněžství *Optatam totius*

PDV – JAN PAVEL II. *Pastores dabo vobis*: o výchově kněží v současných podmínkách

PKV – KONGREGACE PRO KLÉRUS, *Kněz, pastýř a vůdce farního společenství*

PO – DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL. Dekret o službě a životě kněží

Presbyterorum ordinis

SCa – BENEDIKT XVI. Posynodální apoštolská exhortace *Sacramentum caritatis*
papeže Benedikta XVI.: O Eucharistii, zdroji a vrcholu života a poslání církve

Srov. – srovnej

Seznam literatury

Citované části z Písma svatého Nového zákona jsou použity podle českého ekumenického překladu Nového zákona, který vydala Česká biblická společnost v Praze v roce 2007.

Primární literatura:

ARCIBISKUPSTVÍ PRAŽSKÉ. *Směrnice pro řádnou kanonickou vizitaci farností pražské arcidiecéze*. Směrnice č. 3/2006, čj. 0230/2006 (ze dne 10. 1. 2006).

ARCIBISKUPSTVÍ PRAŽSKÉ. *Dekret arcibiskupa pražského o zřízení Rady pro pastorační povolání*. Č.j.: 3680/2011 (ze dne 29. 6. 2011).

ARCIBISKUPSTVÍ PRAŽSKÉ. *Formulář Sdělení z návštěvy okrskového vikáře*.

BENEDIKT XVI. Posynodální apoštolská exhortace *Sacramentum caritatis* papeže Benedikta XVI.: O Eucharistii, zdroji a vrcholu života a poslání církve. Praha: Paulínky, 2007. (SCa)

BENEDIKT XVII.: Poselství papeže Benedikta XVI. k XLVIII. světovému dni modliteb za povolání 15. května 2011 – 4. neděle velikonoční. ACTA České biskupské konference č. 6. Praha: Česká biskupská konference, 2011, s. 41–45.

ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE, Národní rámcový program kněžské formace, Praha: Česká biskupská konference, 2008.

DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL. Dekret o službě a životě kněží *Presbyterorum ordinis* (ze dne 7. prosince 1965). In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. 2. vydání. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, 299–337. (PO)

DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL. Dekret o výchově ke kněžství *Optatam totius* (ze dne 28. října 1965). In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. 2. vydání. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, 339–359. (OT)

DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL. Věroučná konstituce o církvi *Lumen gentium* (ze dne 21. listopadu 1964). In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. 2. vydání. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, 37–100. (LG)

JAN PAVEL II.: Apoštolský list Svatého otce kněžím k Zelenému čtvrtku – 1985. In Sekce pro mládež České biskupské konference (ed.). *Kristus vás miluje: Jan Pavel II. mládeži*. Praha: Paulínky, 2001, 64–70.

JAN PAVEL II. Vděčnost za dar kněžství. In SAPIENZA, Leonardo (ed.). *Největší láska: Jan Pavel II kněžím*. [b.n. vtištěno pro vnitřní potřebu římskokatolické církve v České republice] 2006, s. 220–231.

JAN PAVEL II. *Pastores dabo vobis: o výchově kněží v současných podmínkách*. Praha: Zvon, 1993. (PDV)

Katechismus katolické církve, Praha: Zvon, 1995.

Kodex kanonického práva, Praha: Zvon, 1994.

KONGREGACE PRO KLÉRUS, Direktář pro službu a život kněží. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 1995. (DSŽK)

KONGREGACE PRO KLÉRUS, Kněz, pastýř a vůdce farního společenství. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2002. (KPV)

PAPEŽSKÉ DÍLO PRO POVOLÁNÍ V CÍRKVI, Nové povolání pro novou Evropu. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2010. (NPNE)

Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad. 13. vydání (4. opravené vydání). Praha: Česká biblická společnost, 2007.

Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě. Závěrečný dokument Plenárního sněmu katolické církve v ČR, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007.

Sekundární literatura:

BENEDIKT XVI. *Ježíš Nazaretský I.*, 3. vydání. Brno: Barrister & Principal, 2011.

BERGER, Rupert. *Liturgický slovník*. Edice Teologie. Praha: Vyšehrad, 2008.

CASTAGNETTI, C. Povolání. In FIORES, Stefano de – GOFFI, Tullo (ed.). *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999, s. 700–709.

COZZENS, Donald Bernard. *Měnící se tvář kněžství: reflexe nad krizí kněžské duše*. Praha: Benediktinské arcidiocésní sv. Vojtěcha a sv. Markéty, 2003.

OPATRŇÝ, Aleš: *Cesty pastorační v pluralitní společnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006.

RATZINGER, Joseph, *Církev jako společenství*. Praha: Zvon, 1994.

SAPIENZA, Leonardo. *Muž Boží: stránky o kněžské spiritualitě*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o. 2009.

Elektronické zdroje:

Česká biskupská konference. *Rady ČBK* [2013-11-25]. < <http://www.cirkev.cz/cirkev-v-cr/ceska-biskupska-konference/rady-cbk/>>

Rada ČBK pro pastorační povolání. *Kdo jsme* [2013-11-20] <<http://www.hledampovolaní.cz/Kontakty/Kdo-jsme>>

Arcibiskupský seminář v Praze [2013-11-4] <www.arcs.cuni.cz>

Seznam příloh

Příloha č. 1

Vyhodnocení dotazníku pro mladé svobodné muže, kteří se ještě nerozhodli pro své životní povolání

Příloha č. 2

Vyhodnocení dotazníku pro rodiče, kteří mají svobodného syna

Příloha č. 3

Vyhodnocení dotazníku spokojenosti kněží působících v AP

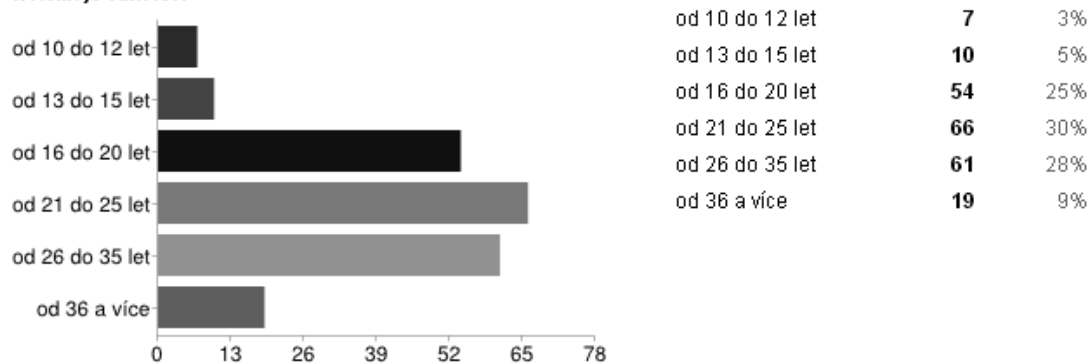
Příloha č. 4

Vyhodnocení dotazníku pro kněze, kteří byli vysvěceni na území AP v letech 1995 až 2013

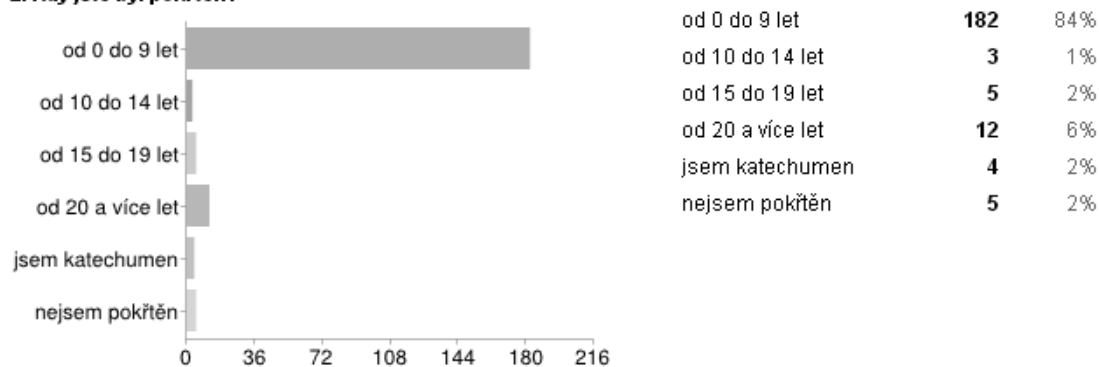
Příloha č. 1

Vyhodnocení dotazníku pro mladé svobodné muže, kteří se ještě nerozhodli pro své životní povolání

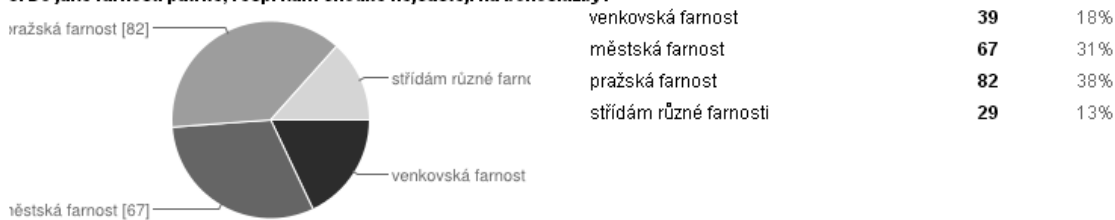
1. Kolik je vám let?

2. Kdy jste byl pokřtěn?

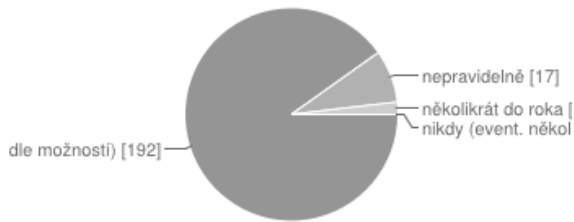
3. Do jaké farnosti patříte, resp. kam chodíte nejčastěji na bohoslužby?

4. Do jaké patříte (arci)diecéze?

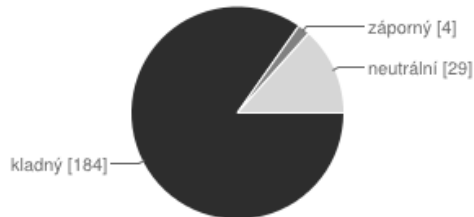

5. Jak často navštěvujete bohoslužby?

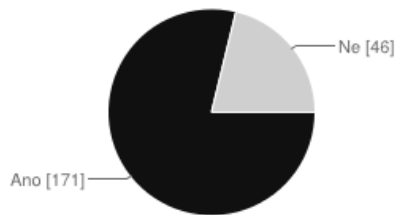
pravidelně (podle možností)	192	88%
nepravidelně	17	8%
několikrát do roka	4	2%
nikdy (event. několikrát za život)	0	0%

6. Jaký máte vztah ke knězi, kterého znáte z bohoslužeb, které nejčastěji navštěvujete?

kladný	184	85%
záporný	4	2%
neutrální	29	13%

7. Je pro vás nějaký konkrétní kněz vzorem?

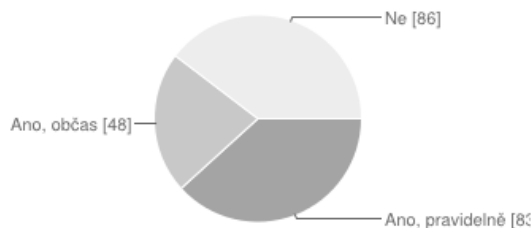

Ano	171	79%
Ne	46	21%

7a. Chcete-li, napište v čem je vám vzorem.

Libí se mi jeho přístup k víře a jelikož uvažují o kněžství, tak mě zajímají jeho názory a kázání a on je mé stručné a přesto obsažené. Bere své povolání vážně, stará se o svoje povinnosti. Moudrost, ochota, statečnost, lidskost, vytrvalost, láska k farníkům a k dětem. Pečlivě připravená kázání, práce s rodinami, přednášky. Více mne však oslovují řádoví kněží - Salesiáni a Františkáni. Ve svém chování mezi nevěřícími. Nestydí se za Boha a nenechá se ovlivnit většinou. Zbožností, jakou vidíme u svatých (mám na mysli, posty, pokání, modlitby...) ve svém přístupu k životu a k víře. darem moudrosti v dův ...

8. Ministrujete?

Ano, pravidelně	83	38%
Ano, občas	48	22%
Ne	86	40%

9. Jaké má podle vás kněžský stav kladné stránky?

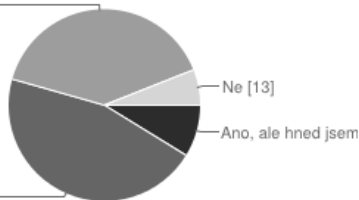
-Více času na jiné lidi. Myslím si, že jich je mnoho... Má čas na svojí modlitbu a může se tak soustředit na vztah s Bohem. Když je sám, tak jeho vztah s Bohem je možná pevnější (My si ten čas na Boha někdy neuděláme) Je jich hrozně moc a nejde to takhle z patra vymyslet (=) Pardon. Pomáhá lidem, zvěstuje víru. ano. Blizkost Bohu, setkávání se s mnoha různými lidmi, rozmanitost práce. značné množství vztahů a vazeb, čas na duchovní život, jistě společenské postavení. Není kněz jako kněz. Ale v případě ideálního kněze by se měl hezky chovat k lidem, žít svůj život láskou a dodržovat předpisy. práce pro ...

10. Jaké má podle vás kněžský stav záporné stránky?

-namáte děti Tak myslím, že je z farnosti asi celkem vyčerpaný... Jinak mě nic moc nenapadá, ale asi toho bude víc. nemůže mít rodinu ano Vyžaduje strasne silnou vuli a ohromnou odevzdanost a viru... celibát, někdy pocit samoty, nedostatek času na "obyčejné" věci Že mnohdy některý z bodů ve výše zmíněné odpovědi neplatí. Může to být určitou leností, která může přijít s věkem a lety prožitými kněžstvím. nutnost ekonomických záležitostí, nutnost držet spoustu tajemství, nutnost neustále někam přejíždět, nutnost se starat ve všem o sebe (obživa, domácnost, ekonomika), osamělost na faře Relativní osamoc ...

11. Napadla vás někdy myšlenka, že byste se mohl stát knězem?

nězem zvažuji. [86]

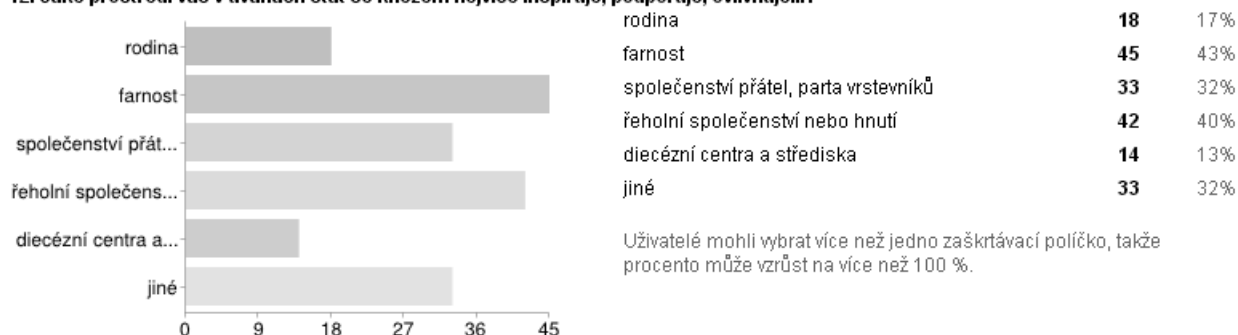

to moje cesta. [99]

Ano, ale hned jsem tuto myšlenku opustil a víc jsem o tom neuvažoval.	19	9%
Ano a přemýšlel jsem o tom, ale nemám pocit, že je to moje cesta.	99	46%
Ano a stále možnost stát se knězem zvažuji.	86	40%
Ne	13	6%

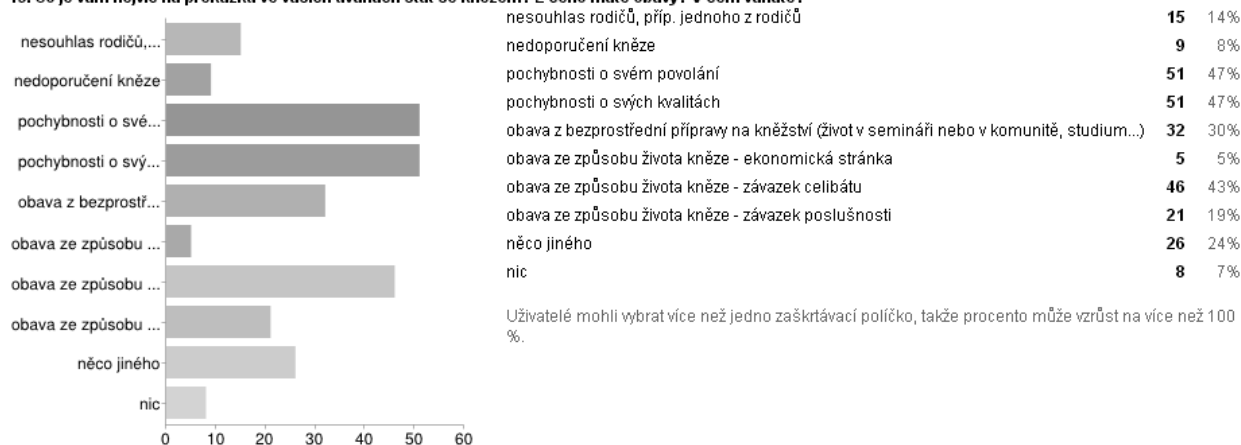
Jestliže vážně uvažujete o kněžství, pak jsou vám určeny i další otázky.

12. Jaké prostředí vás v úvahách stát se knězem nejvíce inspiruje, podporuje, ovlivňuje...?

Uživatelé mohli vybrat více než jedno zaškrtačací políčko, takže procento může vzrůst na více než 100 %.

13. Co je vám nejvíc na překážku ve vašich úvahách stát se knězem? Z čeho máte obavy? V čem váháte?

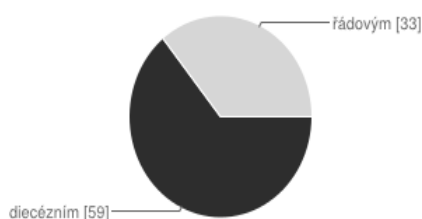

Uživatelé mohli vybrat více než jedno zaškrtačací políčko, takže procento může vzrůst na více než 100 %.

14. Proč se chcete stát knězem?

Myslím si, že je to nejlepší cesta. je to vlastně nejbližší Ježíšův obraz. Vnitřně cítím, že je to moje cesta. Myslím si, že jsem povolán. chci sloužit lidem Opravdu proto, že chci co nejlépe sloužit Bohu, chci Jeho slovo lidem zprostředkovávat, tlumočit, předávat dál.. být k dispozici.. cítim to tak. je to velka služba víz odpověď kladné stránky kněžského stavu Již se nechci stát knězem, ačkoliv jsem o tom řadu let vážně přemýšlel a modlil se za budoucí povolání na vinici Páně. Protože si myslím, že mně k tomu Bůh volá a protože kněží jsou ve společnosti potřeba. Protože se cítím povolán, a vzhlede ...

15. Chcete být knězem:

Kategorie	Číslo odpovědí	Podíl (%)
diecézním	59	27%
řádovým	33	15%

15a. Odůvodněte, prosím, vaši předchozí odpověď.

Diecézní mi přijde, že to má trochu uvolněnější. V tom řádu je to takové hodně zákonité a mnohdy mi přijde, že je to až přehnané. Diecézní je flexibilnější v rámci změn. Diecézních kněží je málo a navíc si myslím, že já osobně nemám správné předpoklady k řeholnímu životu. Ještě nevím, zda-li diecézním či řádovým, spíše diecézním proto, že bude naděje mít nějakou zapadlou farnost a tu se budu moci snažit oživit a řádovým - obliba svatých řeholníků (sv. Klement Maria Hofbauer, sv. František z Assisi, bl. František od Kříže Jordán) Řeholní společenství jistým způsobem kněze nese, domnívám se, posk ...

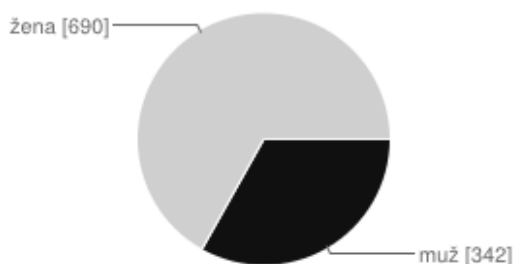
16. V čem byste viděl svůj největší úkol?

To je těžké říci. Myslím, že je to služba, která je pro Boha a hlavně pro vztah s Bohem a nemělo by to pro mne být těžké, když už se k této službě rozhodnu. Ukazovat lidem B. lásku. To je v rozhodnutí biskupa. Zapojovat co nejvíce lidí do liturgie, poučit lidi, aby nepřijímali Pána Ježíše na ruku, protože jim tam může zůstat částička, snažit se, aby ze mše měly něco i děti, i když jich bude málo, přijímat na faru (na vesnici s nízkou religiozitou) návštěvy mladých a podporovat je v duchovním životě. Být věrným, upřímným, pravdivým a horlivým služebníkem, který se nebojí mluvit a konat pro Boha v ...

Příloha č. 2

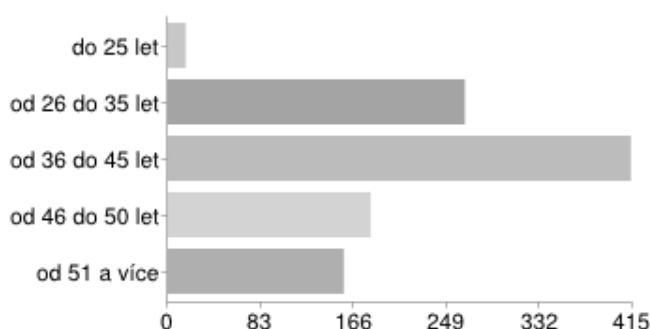
Vyhodnocení dotazníku pro rodiče, kteří mají svobodného syna

1. Jste muž nebo žena?

muž	342	33%
žena	690	67%

2. Kolik vám je let?

do 25 let	16	2%
od 26 do 35 let	265	26%
od 36 do 45 let	413	40%
od 46 do 50 let	181	18%
od 51 a více	157	15%

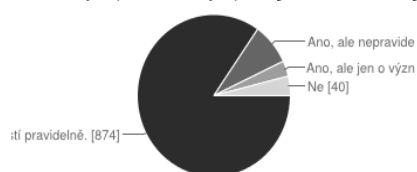
3. Kolik máte synů a jak jsou staří?

2 syny - 20 a 22 Mám jednoho syna a je mu 26 let 16 roků Mám jednoho syna a je mu 23 let. Mám jednoho syna, 3 a půl roku jednoho, 3 roky Mám dva syny, je jim 12 a 11 let Mám jednoho syna, je mu 6 let. Jeden syn, rok a pul. 2 syny - 6 let a 2 roky Mám tři syny 1, 2 a 6 let jednoho - 18 Mám dva syny a je jim 10 a 14 let Mám jednoho syna - 22 let. 1 - 21 let mám jednoho syna, je mu 25 let Jednoho ve věku 16,5 roku. 1 syn 20 let mám 1 syna, je mu 24 let Máme dva syny, 1 rok a 11 let. 2 mají 8 a 6 let Mám dva syny, staršímu je 16 a mladšímu devět Mám 1 syna, 8 let. Jeden syn, dvouletý. Mám jednoho syna je mu 18 let. Mám j ...

4. Kolik máte dcer a jak jsou staré?

2 dcery 18 a 10 Mám jednu dceru a je jí 24 let 11 a 14 roků Mám dvě dcery a je jim 26 a 28 let. Nemám žádnou dceru žádné jedna dcera, 6let Jednu dceru, 3 roky. Jedna dcera, 3 a pul. 2 dcery - 9 let a 4 roky 0 jednu - 22 nemám dceru Mám dvě dcery - 20 a 17 let. 1 - 19 mám jednu dceru, 23 let Dvě ve věku 20 a 23 let. 2 dcery 22 a 16 let mám 1 dceru, je jí 26 let Máme dvě dcery 6 a 9 let. 0 Mám tři dcery nejstarší je 23, prostřední 21 a nejmladší 13 Mám 2 dcery 5 a 11 let. - Mám jednu dceru a je jí 17 let. Dceru nemám. 0 Mám jednu dceru a je jí 2 roky. 0 Máme čtyři dcery a je jim 12, 20, 25 a 28 let 2/16/2023 ne 1 a je jí 29 Má ...

5. Navštěvujete (navštěvovala jste) se svými dětmi bohoslužby?

Ano, podle možností pravidelně.

Ano, ale nepravidelně.

Ano, ale jen o významných církevních svátcích nebo životních rodinných událostech (Vánoce, Velikonoce, různá výročí...).

Ne

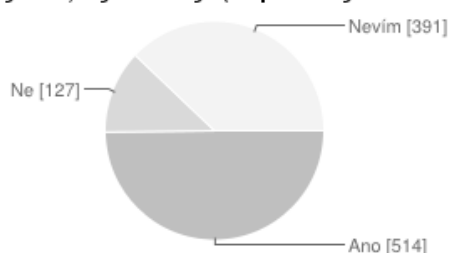
874 85%

86 8%

32 3%

40 4%

6. Přejete si, aby se váš syn (resp. některý z vašich synů) stal knězem?

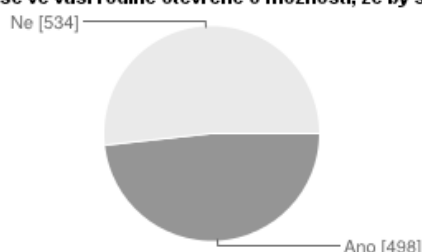

Ano	514	50%
Ne	127	12%
Nevím	391	38%

6a. Odůvodněte, prosím, svoji předchozí odpověď.

tato varianta mě občas napadá, kdysi napadala i staršího syna, ale zdá se, že budou velmi rychle oba otci fyziologickými, minimálně dle současného stylu života. Směřuje k životu v rodině, respektuji jeho rozhodnutí. Stát se knězem je svobodné rozhodnutí svobodné osobnosti. Nechci své dítě nějak ovlivňovat. Domnívám se, že "povolání" ke kněžství je vztahem Boha k člověku. Bůh povolává a člověk má svobodu na povolání odpovědět. Nemám právo z pozice rodiče do tohoto intimního vztahu mluvit. Pokud by se syn rozhodl pro kněžství, byl bych rád a pokud by měl zájem, pomáhal bych mu. Nemy slím si ale, ...

7. Mluví se ve vaší rodině otevřeně o možnosti, že by se váš syn mohl případně stát knězem?

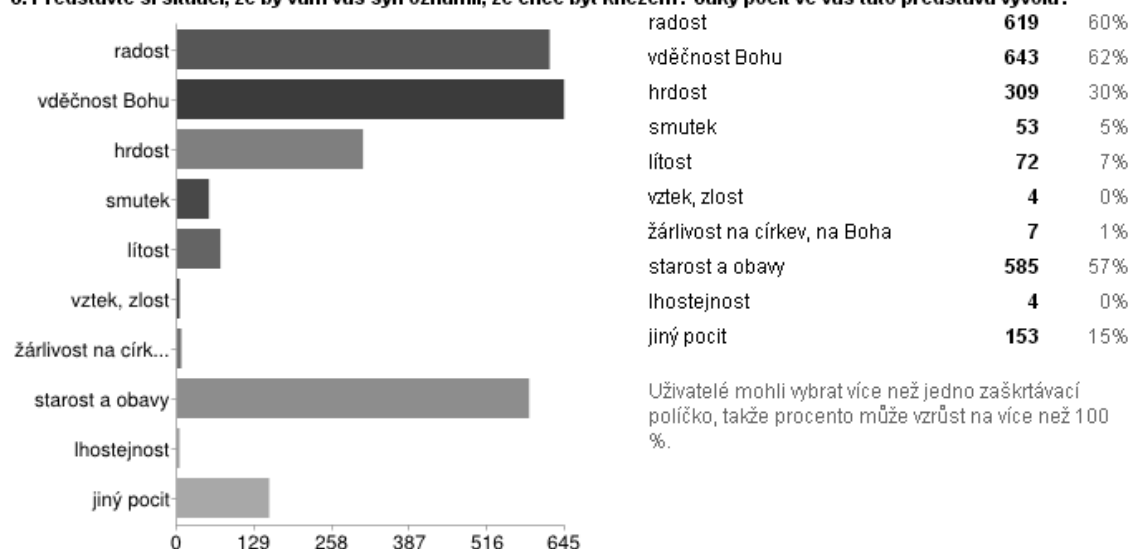

Ano	498	48%
Ne	534	52%

7a. Pokud jste odpověděl/a, že ano, napište, prosím, v jakém smyslu probíhá tato diskuze. Pokud jste odpověděl/a, že ne, napište, prosím, proč si myslíte, že ne.

oba v současné době nepraktikují. Mluvila jsem s ním o možnosti stát se knězem, když byl na střední škole. Byl se i podívat v semináři na "dny otevřených dveří", ale vždy tvrdil, že to není cesta pro něj. Jak jsem napsal v odpovědi č. 6. Je to záležitost mezi dítětem a Bohem. Kdyby dítě s touto myšlenkou přišlo, jsem připraven o ní otevřeně mluvit. Je v současné době ke kněžím dost kritický. Syn je ještě malý, takže jsme jeho budoucnost takhle dalece a podrobně nerozebírali. Jen občas z legrace prohodíme, čím by mohl být, až vyroste na základě jeho aktuálních zálib, ale na vážné hovory je ještě m ...

8. Představte si situaci, že by vám váš syn oznámil, že chce být knězem? Jaký pocit ve vás tato představa vyvolá?

Uživatelé mohli vybrat více než jedno zaškrtnávací políčko, takže procento může vzrůst na více než 100 %.

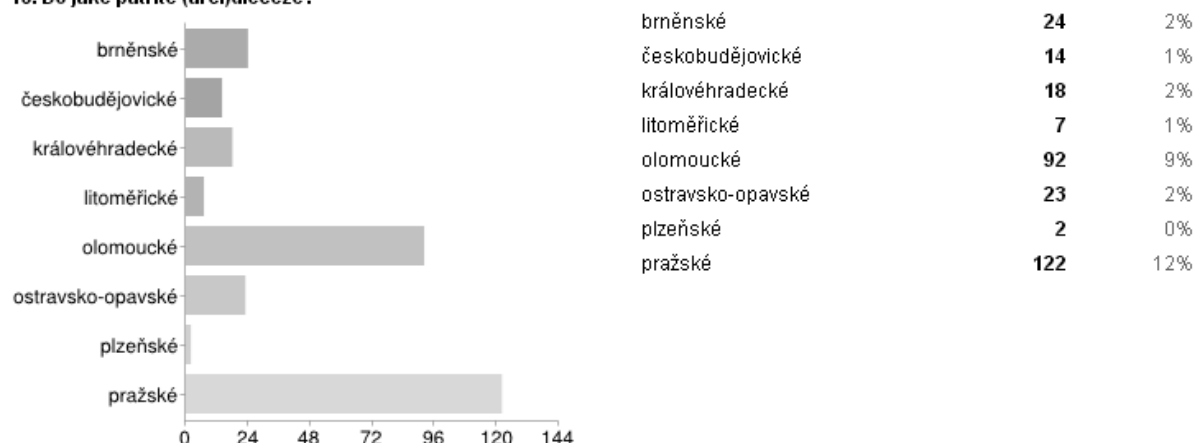
9. Jak myslíte, že byste reagoval/a, kdyby vám váš syn oznámil, že se chce stát knězem?

9a. V případě, že jste odpověděl/a "jinak", napiště, prosím, jak.

Snažil bych se mu představit všechna negativní a pozitivní fakta spojená s přijetím rozhodnutí stát se knězem. Tak, aby rozhodnutí nebylo povrchní, ale naopak hluboko uvážené. Snažil bych se mu předkládat překážky spojené s kněžstvím ve smyslu postoje uvedeného v evangeliu. Mám na mysli situaci, která popisuje reakci židovských představitelů, kteří zatkl apoštoly a chtěli je zabít za šíření nového učení o vzkříšení Ježíše. Když se radili, povstal farizeus Gamaliel a řekl: "Radím vám. Nechte je propustit. Pochází-li tento záměr od lidí, rozpadne se dílo samo. Pochází-li od Boha, nebude m...

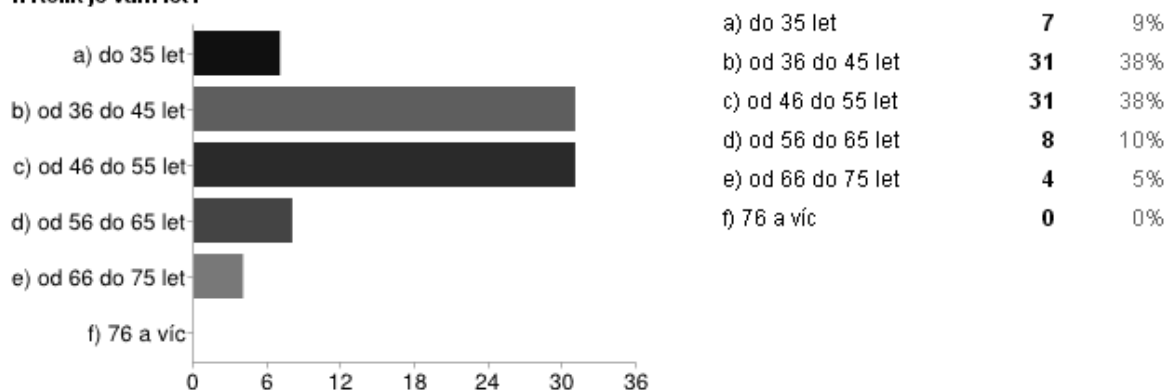
10. Do jaké patříte (arci)diecéze?

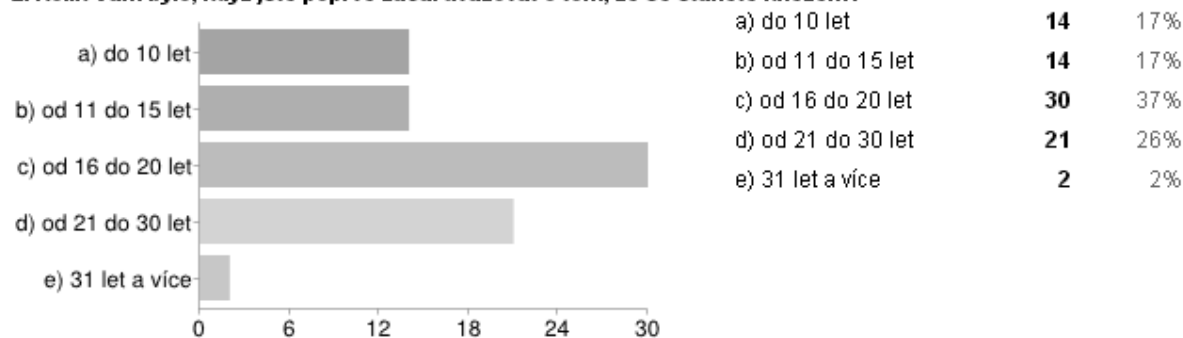
Příloha č. 3

Vyhodnocení dotazníku spokojenosti kněží působících v AP

1. Kolik je vám let?

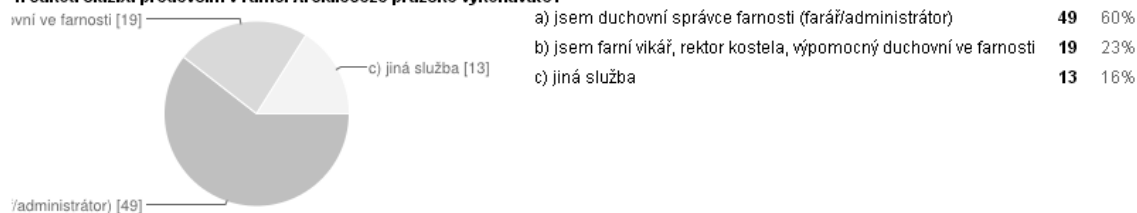
2. Kolik Vám bylo, když jste poprvé začal uvažovat o tom, že se stanete knězem?

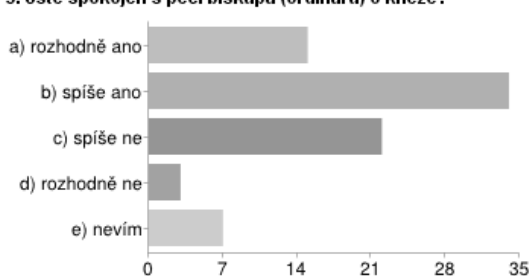
3. Jste kněz s příslušností k diecézi nebo k řádu?

4. Jakou službu především v rámci Arcidiecéze pražské vykonáváte?

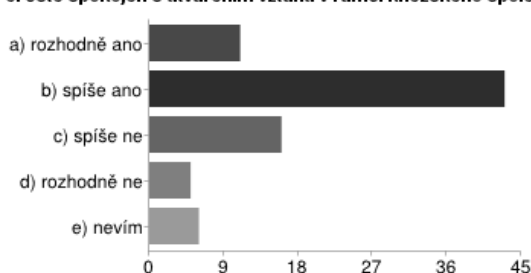

5. Jste spokojen s péčí biskupa (ordinářů) o kněze?

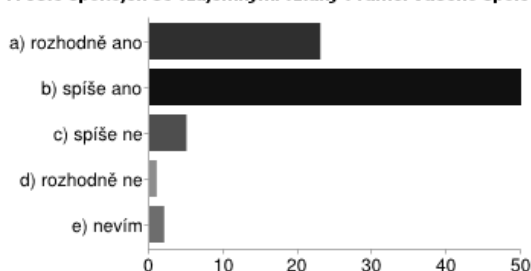
a) rozhodně ano	15	19%
b) spíše ano	34	42%
c) spíše ne	22	27%
d) rozhodně ne	3	4%
e) nevím	7	9%

6. Jste spokojen s utvářením vztahů v rámci kněžského společenství?

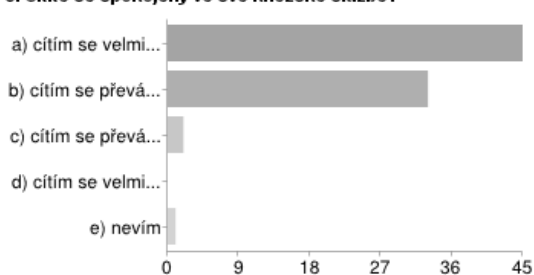
a) rozhodně ano	11	14%
b) spíše ano	43	53%
c) spíše ne	16	20%
d) rozhodně ne	5	6%
e) nevím	6	7%

7. Jste spokojen se vzájemnými vztahy v rámci Vašeho společenství s farníky či obecně s laiky?

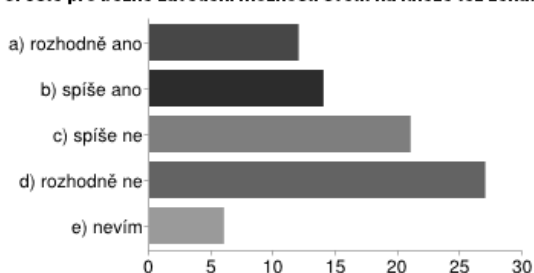
a) rozhodně ano	23	28%
b) spíše ano	50	62%
c) spíše ne	5	6%
d) rozhodně ne	1	1%
e) nevím	2	2%

8. Cítíte se spokojený ve své kněžské službě?

a) cítím se velmi spokojený	45	56%
b) cítím se převážně spokojený	33	41%
c) cítím se převážně nespokojený	2	2%
d) cítím se velmi nespokojený	0	0%
e) nevím	1	1%

9. Jste pro běžné zavedení možnosti světit na kněze též ženaté muže?

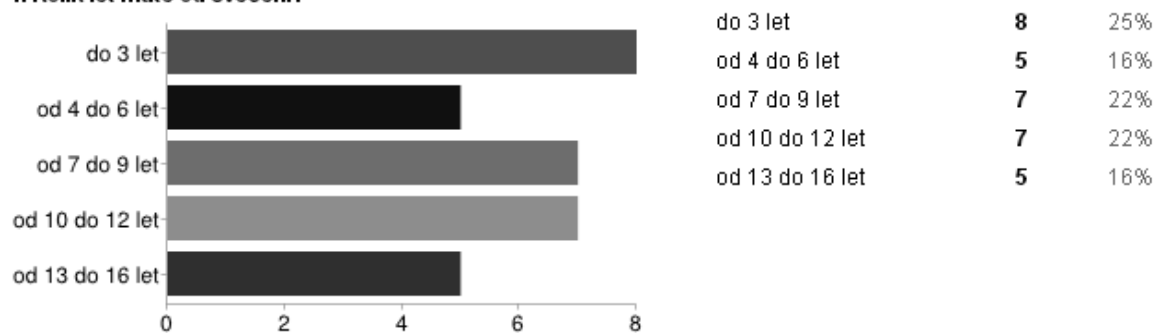

a) rozhodně ano	12	15%
b) spíše ano	14	17%
c) spíše ne	21	26%
d) rozhodně ne	27	33%
e) nevím	6	7%

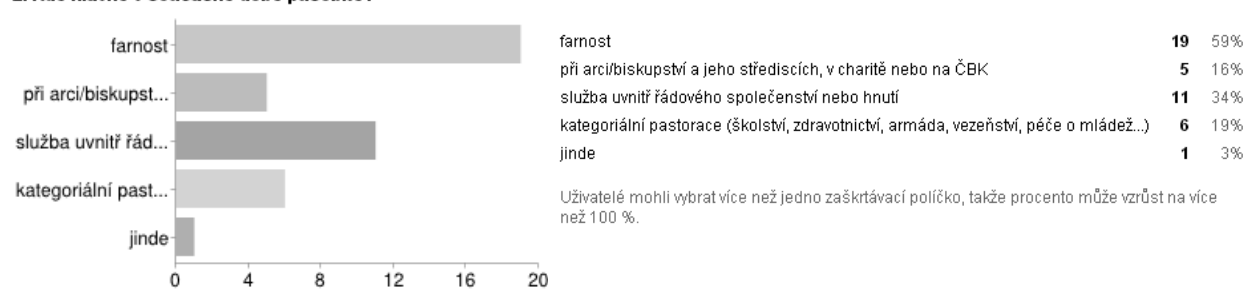
Příloha č. 4

Vyhodnocení dotazníku pro kněze, kteří byli vysvěceni na území AP v letech 1995 až 2013

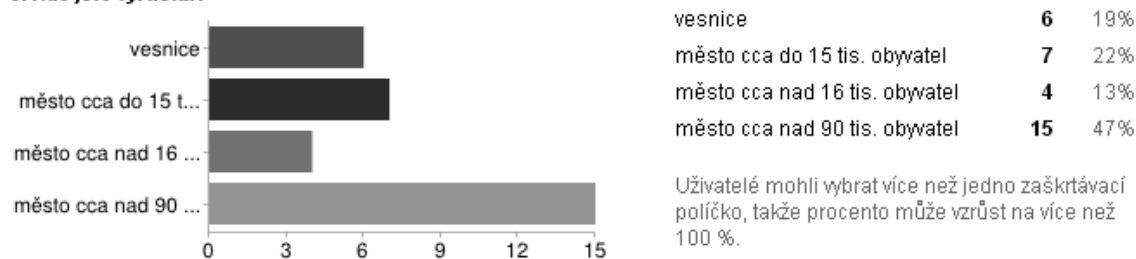
1. Kolik let máte od svěcení?

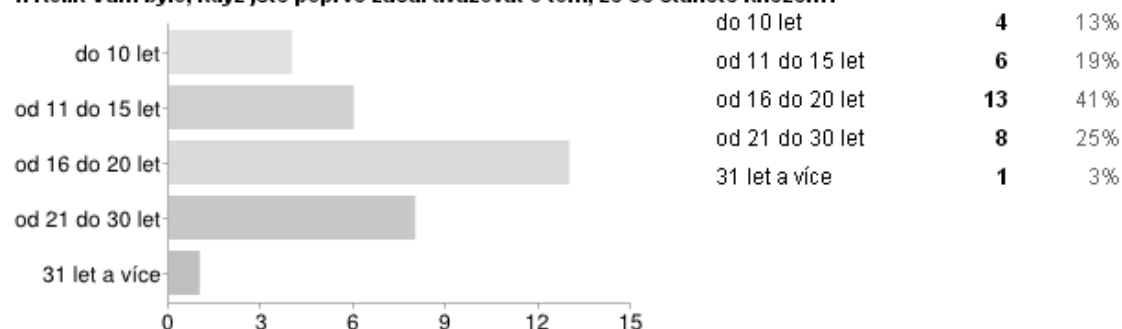
2. Kde hlavně v současné době působíte?

3. Kde jste vyrůstal?

4. Kolik Vám bylo, když jste poprvé začal uvažovat o tom, že se stanete knězem?

5. Co bylo úplně prvním impulzem (at' vnitřním nebo vnějším) pro myšlenku stát se knězem?

Kněz ve farnosti + skauti. knížka o Dominikovi Savio Setkání s knězem, informace a četba o kněžských osobnostech. vnitřní oslovení při liturgii, příklad kněží v blízkém okolí Intenzivní život s Bohem a s církví. Poměrně časté setkávání s kněžími a bohoslovci. Na to si už nepamatuji, bohužel Služba u oltáře Silný neodbytný pocit, že mě Bůh k této službě volá Vnitřní oslovení, cítil jsem povolání při modlitbě po svatém přijímání (několik měsíců stále dokola) Především duchovní zkušenost Boží blízkosti, ale i křesťanská literatura a v neposlední řadě i příklady jiných, kteří se touto cestou vydali před ...

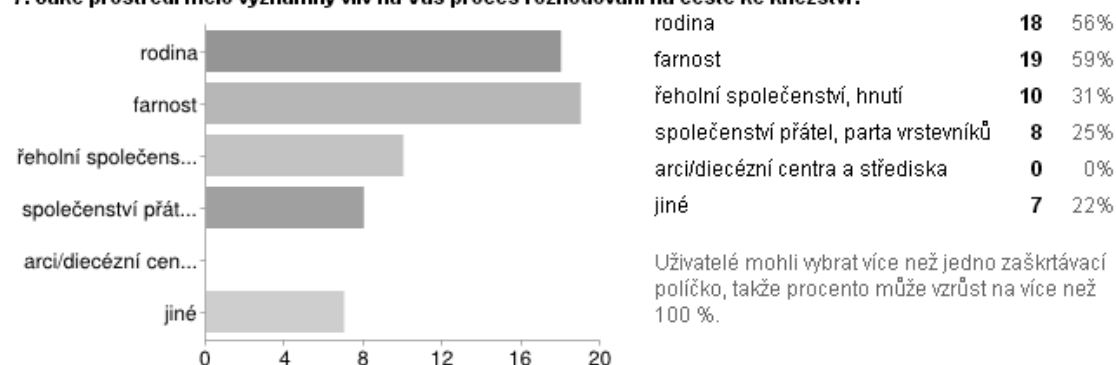
5a. A co bylo nakonec hlavním impulzem pro rozhodnutí stát se knězem?

Smysluplně pracovat pro věčné hodnoty. Světový den mládeže v Czenstochowe Trojediný Buh; láska a úcta k církvi... věrnost tomuto prvnímu oslovení Boží povolání, které jsem vnímal také skrze osobní příklad kněží, zvláště jednoho kněze svatého života. Nevím zdali takový jeden hlavní impulz byl Laska Kristova totéž co v bodu 5 Nakonec hlavním impulzem bylo, že jsem nemohl toto povolání Bohem zpochybnit. Také jsem si uvědomil, že chci něco dělat pro lidi okolo sebe. Přibývajících roky Vyústění dlouhodobého směřování ke kněžství. Zvažování mé dosavadní cesty a ohled na moje sklony a setrvávající přání být k ...

6. Jak dlouhý byl proces seriózního rozhodování se?

9 let 2 měsíce 2-3 roky 5 let 5 let Nevím 3 roky nepočítaje seminář tak 6 let 7let asi tři roky přibližně 15 let 10 let vč. pobytu v semináři pět let 4 roky 4 roky Nepočítám-li celou dobu studia ((6 let), tak poto ...

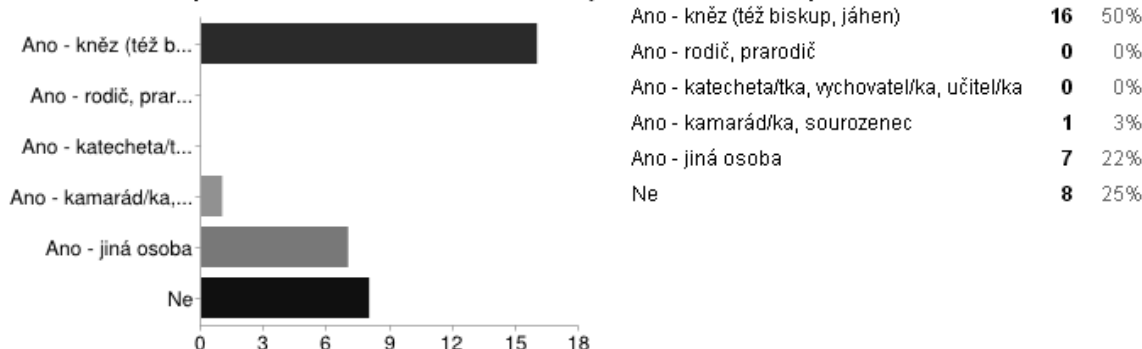
7. Jaké prostředí mělo významný vliv na Váš proces rozhodování na cestě ke kněžství?

8. Chybělo vám něco ze strany okolí, co jste potřeboval v souvislosti s Vaším rozhodováním, zda se stanete knězem?

9. Ovlivnila nebo inspirovala Vás na Vaší cestě ke kněžství nějaká osoba zásadním způsobem?

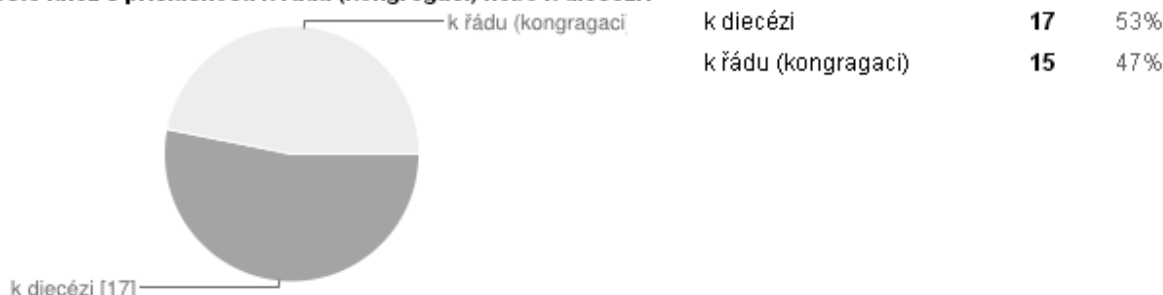
10. Máte vzdělání ještě v nějakém jiném oboru než v teologickém?

Ano. ano, částečně matematika na MFF Částečně historické. ano, hudební - možnost oslovit jiným způsobem - navázat ještě na jiné rovině intenzivní vztah stavební, pedagogické Nemam ne MUDr. přínos značný. d ...

11. Domníváte se, že by bylo nějaké další vzdělání či dovednost pro Vaše kněžské působení užitečné?

Ano. Ekonomika, pedagogika, právo, psychologie, stavebnictví, architektura, hudební vědy, ... ano, psychologické, historické, umělecké Domnívám se. Psychologie, možná ekonomie. Určitě - hlubší vzdělání v teologii samotné, ale i psychologie, sociologie Více prakticky zaměřená formace kandidátů kněžství v seminářích a teologických fakultách. Učím se cizí reci jako samouk.Urcite se to bude hodit.Tedy nejspis.Chci totiž odjet na Sibir a tam pusobit v pastoraci. Psychologie některý z psychoterapeutických výcviků systematické vedení v oblasti modliteb za uzdravení, rozvázání apod. jazykový kurz Užitečn ...

12. Jste kněz s příslušností k řádu (kongregaci) nebo k diecézi?

13. Co všechno hrálo roli ve Vašem rozhodnutí, že se stanete právě řádovým/diecézním knězem?

Přátelé, rodiny, kněží, ... Především Boží povolání. Dále vědomí nedostatku právě diecézních kněží a touha působit jako farář. Setkání s příslušníky řádu, doporučení kněží. A modlitba jedné řeholnice z oné řádové rodiny. příklad takového života, zázemí bratrského společenství Být v bezprostředním kontaktu s lidmi ve farnosti. Nedokazu na tuhle dotaz odpovedet Osoba zakladatele a společný život skutečně jsem zvažoval i řeholní cestu. Základním důvodem rozhodnutí pro diecézi bylo, že jsem nevnímal cestu skrze řeholi jako Boží vůli pro mne. Chodil jsem do farností, odtud jsem znal kdo je to kněz. Rol ...

14. Kde probíhala Vaše bezprostřední formace před svěcením?

Seminář. Klady jsou poznání přátel, navození stylu života. Negativa stádovitost, výchova jako v klášteře, ale ne pro klášterní život. Seminář. Kladem je, že člověk má na modlitbu a studium opravdu čas a že se naučí řádu. Záporom je určitá izolovanost od reality. Bezprostřední formace probíhala v klášteře. Řád má své vlastní farnosti a jisté způsoby pastorační a kněžské práce - a to se dá "naučit" především v klášteře a mezi bratřími. Zápor vidím dnes v tom, že chyběla větší "rozhleděnost". řádové společenství Kněžský seminář.: Velká výhoda kněžského semináře, je že se skutečně jedná o společen ...

15. V čem jste v kněžské službě oproti Vašemu očekávání nejvíce potěšen?

Čekal jsem to. Boží pomocí. Přijetím od lidí. Bratrským společenstvím. Boží mocí a pomocí, péčí, která je mocnější než mé dovednosti i mé slabosti. mnoha dobrými příklady kněžského života Velkým zájmem lidí o to, co kněz pro lidi dělá. Také mě překvapil zájem o podporu a účast kněze, mnohdy stačí jen na nějakém setkání či společenství být přítomen. Co jsem čekal to se také i naplnilo Věčností a lasky farniku má předchozí očekávání se příliš neliší od skutečnosti Jsem potěšen, jak velmi vztahů a osobních kontaktů přináší kněžská služba. Okamžiky, kdy mi Pán dává zakoušet, že mne potřebuje. Nepamatuji ...

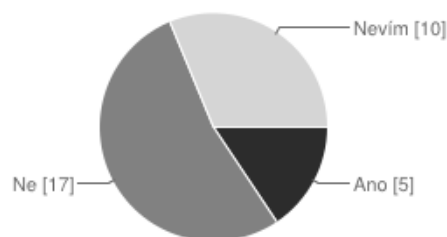
16. V čem jste v kněžské službě oproti Vašemu očekávání nejvíce překvapen?

Čekal jsem to. Jakou šíři úkolů musím dělat. Jak snadno se můžou zhroutit učená schémata, šablony, představy, plány. Pak nastupuje to, o čem je řeč v otázce 15. :) A překvapením bylo praktické poznání nutnosti víry a vytrvalosti. slabostí svou a také člověčinou v církvi přítomnou Snahou o navázání bližších vztahů s knězem, ev. i snaha o ovlivňovat. Nejsem vůbec překvapen Ne mám také překvapení má předchozí očekávání se příliš neliší od skutečnosti Jsem překvapen, jak se může jednoduše stát, že úplně přeruším spolupráci a kontakty s ostatními farnostmi a biskupstvím. Nevím Nepamatuji si svá očekávání. ...

17. V čem jste v kněžské službě oproti Vašemu očekávání nejvíce zklamán?

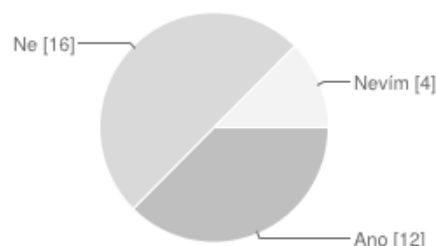
Nedostatečná komunikace s biskupem. Svými hříchy a zlým jednáním druhých. Sobectvím, nezájmem lidí o svého kněze, lehkovážností představených i spolubratří v problémech kněží... možná spíš sám ze sebe :) Relativně malým zájmem velké části lidí ve farnostech o svátost smíření. Také je problematické vidět a mnohdy i řešit napjaté mezilidské vztahy mnohdy i ve farních společenstvích. Oproti očekávání v nicem ne jsem zklamán zklamání jsou, někdy zvláště ze sama sebe, ale to jsem očekával. Jinak bych snad ani nesměl být svěcen. Nejvíce jsem zklamán ze své naivity a potřeby vytvářet krásnou farnost.

18. Je v Čechách (ne na Moravě) podle Vás dostatek kněží?

Ano	5	16%
Ne	17	53%
Nevím	10	31%

19. Jste pro běžné zavedení možnosti světit na kněze též ženaté muže?

Ano	12	38%
Ne	16	50%
Nevím	4	13%

20. Chcete k tématu "problematika cesty ke kněžství" ještě něco dodat?

Chybí kněžské osobnosti, pro které kněžství není jen "konání", ale "bytí", způsob životní existence. A odvaha mladých mužů k "dobrodružství" kněžství: k otevřenosti k hrdinné vydanosti, kterou zde na zemi často nikdo neocení; k odvaze mít vlastní žebříček hodnot, zcela pramenící z Ježíše Krista - Velekněze. Provozujeme někdy velké spekulace ohledně pastorace (zjednodušeně řečeno) - kněz by měl mít rád lidi, modlit se, vzdělávat se - tedy věnovat se dětem, rodinám (a dalším v jeho farnosti přítomným skupinám), ministrantům - být otcem, no a Pán Bůh bude jistě konat! Povolání ke kněžství (stejně) ...